

*Contați pe Noi. Contați, cu Noi.
Întotdeauna!*

CECCAR BUSINESS REVIEW

Nr. 7 ❖ IULIE 2024 ❖

ISSN 2668-8921 • ISSN-L 2668-8921

www.ceccarbusinessreview.ro

SUMAR/CONTENTS

01 **Robert-Aurelian Şova,
Adriana Florina Popa**
Raportarea de sustenabilitate
şi impactul asupra educaţiei
contabile
*Sustainability Reporting and the
Impact on Accounting Education*

06 **Bogdan Cosmin Gomi**
Particularităţi contabile şi privind
valorificarea conţinutului
informaţional al raportărilor
financiare la o sală de fitness
*Particularities of Accounting
and of Valuating the Financial
Reporting Informational Content
for a Fitness Center*

18 **Ioana Nely Militaru**
Elementele contractului
de asigurare
*The Elements of the Insurance
Contract*

27 **Elena Stănciulescu**
Contravenţii eliminate din sfera
de aplicare a Legii prevenirii
*Offences Removed from the Scope
of the Prevention Law*

36 **Claudia-Florina Botar**
Analiza bibliometrică a
fenomenului cloud accounting (II)
*Bibliometric Analysis of Cloud
Accounting Phenomenon (II)*

51 **Marius Eugen Rogoz,
Dragoş Andrei Stoica**
Cum aplică sau explică societăţile
româneşti listate la bursă
recomandările de bună
governanţă corporativă?
*How Do Listed Romanian
Companies Comply with or Explain
Good Corporate Governance
Guidelines?*

62 **Newman Wadesango, Nasoma
David, Lovemore Sitsha**
Eficacitatea raportului auditorului
ca mijloc de comunicare pentru
a reduce nivelul decalajului
aşteptărilor privind auditul
în cadrul ACAZ
*Effectiveness of Auditor's Report
as a Medium of Communication
to Reduce the Level of the Audit
Expectation Gap of Amon
Chartered Accountants*

Raportarea de sustenabilitate și impactul asupra educației contabile

Prof. univ. dr. Robert-Aurelian ȘOVA^a, conf. univ. dr. Adriana Florina POPA^b

^{a, b} Academia de Studii Economice din București

Abstract

The accounting profession has transformed – from the activities of processing financial data, today’s professional accountants provide integrated services, becoming trusted advisors to entrepreneurs, assisting in strategic management decisions. All these transformations are also felt in the field of the financial-accounting education. As the body that manages the accounting profession in Romania, CECCAR reacted quickly by adapting its initial and continuing development programs to international standards, in order to respond as effectively as possible to the needs of developing the skills and competencies of professional accountants and aspiring ones to new realities.

Keywords: accounting profession, sustainability reporting, accounting education, professional accountant, competencies

Termeni-cheie: profesia contabilă, raportare de sustenabilitate, educație contabilă, profesionist contabil, competențe

Clasificare JEL: Q56, M49, A29, I29

To cite this article: Robert-Aurelian Șova, Adriana Florina Popa, *Raportarea de sustenabilitate și impactul asupra educației contabile*, *CECCAR Business Review*, N° 7/2024, pp. 1-5, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.07.01>

În contextul dinamic actual ne confruntăm cu o cerere crescută de informații în aria sustenabilității, la care organismele internaționale în domeniu au reacționat rapid pentru a oferi informațiile și instrumentele necesare implicării profesioniștilor contabili în furnizarea de servicii noi.

Un prim exemplu în acest sens este reacția IASB (International Accounting Standards Board – Consiliul pentru Standarde Internaționale de Contabilitate) care a condus la elaborarea de standarde referitoare la raportarea de sustenabilitate:

- IFRS S1 *Dispoziții generale pentru prezentarea informațiilor financiare cu privire la sustenabilitate (General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information)* și
- IFRS S2 *Prezentări de informații legate de climă (Climate-related Disclosures)*.

În același timp, IAASB (International Auditing and Assurance Standards Board – Consiliul pentru Standarde Internaționale de Audit și Asigurare) a elaborat un standard privind asigurarea în materie de sustenabilitate, ISSA 5000 *Dispoziții generale pentru misiunile de asigurare în materie de sustenabilitate (General Requirements for Sustainability Assurance Engagements)*, care se aplică informațiilor despre sustenabilitate raportate și pregătite în mai multe cadre de referință.

O reacție a avut și IESBA (International Ethics Standards Board for Accountants – Consiliul pentru Standarde Internaționale de Etică pentru Contabili) prin standardele de etică pentru asigurarea sustenabilității (International

Ethics Standards for Sustainability Assurance) propuse, care includ standardele internaționale de independență IESSA (International Independence Standards) și alte revizuri ale Codului legat de asigurarea și raportarea sustenabilității (Code Relating to Sustainability Assurance and Reporting).

La nivel european, ca parte a Pactului Verde, Comisia Europeană a adoptat o nouă directivă de raportare corporativă de durabilitate (CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive), care modifică directiva anterioară de raportare nefinanciară (NFRD – Non-Financial Reporting Directive). Traducerea cuvântului *sustainability* în reglementările naționale este *durabilitate*. Cu toate acestea, în articolul nostru vom folosi predominant termenul *sustenabilitate*.

În paralel, au fost adoptate Standardele Europene de Raportare de Sustenabilitate (ESRS – European Sustainability Reporting Standards) pentru a fi utilizate de către toate companiile care fac obiectul Directivei CSRD. Aceasta marchează un alt pas înainte în tranziția către o economie durabilă a UE. **Standardele acoperă întreaga gamă de probleme de mediu, sociale și de guvernare, inclusiv schimbările climatice, biodiversitatea și drepturile omului.** Ele oferă investitorilor informații pentru a înțelege impactul asupra durabilității firmelor în care investesc și țin seama de discuțiile cu ISSB (International Sustainability Standards Board – Consiliul pentru Standarde Internaționale de Sustenabilitate) și GRI (Global Reporting Initiative) pentru a asigura un grad foarte ridicat de interoperabilitate între standardele UE și cele globale și pentru a preveni raportarea dublă inutilă de către companii.

În acest context de creștere susținută a cantității de informații de specialitate și de accelerare a cerințelor de implicare în domeniu, este important să se stabilească ce competențe este necesar să dețină profesioniștii contabili pentru a putea oferi servicii de calitate în domeniul raportării de sustenabilitate și al celor conexe de asigurare.

Pentru a afla un răspuns la această întrebare, Panelul internațional de educație contabilă din cadrul IFAC (IPAE – International Panel on Accountancy Education), în care CECCAR este reprezentat ca membru, a lansat în prima parte a anului 2023 **Proiectul de raportare de sustenabilitate** (Sustainability Reporting Project). Demararea acestuia a avut la bază o atenție crescută acordată competenței profesionale și evoluției competenței tehnice, aptitudinilor și valorilor profesionale, eticii și atitudinilor, precum și experienței practice, necesare profesioniștilor contabili pentru a le permite să își îndeplinească rolul ca parte a raportării legate de sustenabilitate și/sau să ofere servicii de asigurare conexe.

Prin măsurile întreprinse în cadrul proiectului, s-a evaluat critic dacă:

- forma actuală a Standardelor Internaționale de Educație (IES – International Education Standards) elaborate de IFAC sprijină în mod eficient profesioniștii contabili în implementarea competență a standardelor de raportare a sustenabilității și în desfășurarea serviciilor de asigurare aferente;
- revizuirea IES este susținută de dovezile obținute; și dacă
- ar trebui elaborate și publicate alte materiale, cum ar fi îndrumări, bune practici în domeniu sau observații ale grupului.

În prima fază a acestui proiect, cea de obținere de informații, au fost folosite următoarele mijloace:

- **dialogul cu părțile interesate**, respectiv organisme de reglementare, autorități de reglementare, profesioniști implicați în raportare, auditori, investitori, organisme profesionale, mediul universitar, alți experți;
- **o revizuire a literaturii de specialitate**, cu concentrarea pe identificarea competențelor necesare, a strategiilor în domeniul educației și a provocărilor existente din perspectiva practicienilor, a firmelor de profil și a mediului universitar, ca părți ce manifestă interes în domeniul raportării de sustenabilitate;
- **un chestionar** tradus în patru limbi, trimis spre completare în 78 de țări și care a primit peste 300 de răspunsuri.

Utilizând informațiile obținute ca efect al acțiunilor de mai sus, s-a realizat o hartă a cadrului de competențe necesare. Rezultatele au fost analizate prin prisma întrebării *Ce este nou și ce nu s-a schimbat?*, iar proiectele au făcut referire la **patru zone de interes**:

- Perspicacitatea afacerii (*Business acumen*);
- Competența comportamentală (*Behavioral competence*);
- Competența tehnică (*Technical competence*);
- Comportamentul etic (*Ethical behavior*).

O concluzie rezultată în ceea ce privește competențele necesare este aceea potrivit căreia valorificarea celor existente și transferabile va fi esențială pentru profesioniștii contabili.

Referitor la **strategiile de aplicat**, au fost puse în evidență unele privind:

- integrarea sustenabilității;
- învățarea bazată pe proiecte și studii de caz;
- combinarea învățării formale și cu cea informală etc.

Principalele **provocări identificate** fac referire, fără a se limita la acestea, la situații precum:

- constrângerile generate de limitarea resurselor;
- constrângerile curriculare;
- lipsa de consens cu privire la ce și cum să se predea etc.

O concluzie a primelor acțiuni întreprinse în cadrul Proiectului de raportare de sustenabilitate este aceea conform căreia standardele de educație trebuie să se adapteze pentru a putea reflecta asupra a ceea ce este nou. Să nu uităm că Standardele Internaționale de Educație reprezintă linia de referință globală pentru educația contabilă, având rolul de a oferi încredere membrilor IFAC. Acestea însoțesc, în momente diferite, tot procesul de dezvoltare profesională, așa cum se poate observa și din centralizarea de mai jos.

Etape	Standardele Internaționale de Educație utilizate
Accesul la profesie	<ul style="list-style-type: none"> • IES 1 <i>Dispoziții privind accesul la programele de educație profesională contabilă</i>
Dezvoltarea profesională inițială (stagiu)	<ul style="list-style-type: none"> • IES 2 <i>Dezvoltarea profesională inițială – competențe tehnice</i> • IES 3 <i>Dezvoltarea profesională inițială – aptitudini profesionale</i> • IES 4 <i>Dezvoltarea profesională inițială – valori, etică și atitudini profesionale</i> • IES 5 <i>Dezvoltarea profesională inițială – experiența practică</i> • IES 6 <i>Dezvoltarea profesională inițială – evaluarea competenței profesionale</i>
Dezvoltarea profesională continuă	<ul style="list-style-type: none"> • IES 7 <i>Dezvoltarea profesională continuă</i> • IES 8 <i>Competența profesională pentru partenerii de misiune responsabili pentru auditurile situațiilor financiare</i>

De exemplu, IES 6 este unul dintre standardele care au intrat în procesul de revizuire în anul 2022 cu scopul de a fi modernizate, respectiv de a se alinia cu bunele practici actuale și pentru a clarifica diverse aspecte identificate prin aplicarea versiunii inițiale. Acest proces a inclus introducerea de noi principii care pun accentul pe integritate, autenticitate, echitate și incluziune. Schimbările aduse ajută organismele profesionale, universitățile și programele de formare în evaluarea gradului de pregătire a candidaților pentru rolul de profesionist contabil.

Ulterior, interesul s-a mutat în sfera nevoii de a adapta standardele de educație pentru a oferi o bază suficientă de învățare ce acoperă și raportarea de sustenabilitate și serviciile conexe. Panelul a decis ca revizuirea să se adreseze etapei de dezvoltare inițială, ca urmare a faptului că aceasta este menită generației viitoare de profesioniști.

Standardele selectate pentru revizuire au fost cele care conțin arii de competență și obiective de învățare aferente. Acestea sunt IES 2, IES 3 și IES 4, a căror denumire se regăsește în tabelul de mai sus. Motivul principal este că impactul standardelor de educație asupra dezvoltării profesionale a actualilor și viitorilor profesioniști contabili este legat de ariile de competență și obiectivele de învățare urmărite, care trebuie să fie relevante și actuale.

Prezentăm mai jos, ca exemplu, un extras din IES 2.

Aria de competență (nivelul cunoștințelor)	Obiective de învățare
(a) Contabilitate financiară și raportare financiară (intermediar)	<ul style="list-style-type: none"> (i) Aplicarea principiilor contabile în cazul tranzacțiilor și al altor evenimente (ii) Aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) sau a altor standarde relevante în cazul tranzacțiilor și al altor evenimente (iii) Evaluarea caracterului adecvat al politicilor contabile folosite pentru întocmirea situațiilor financiare (iv) Întocmirea situațiilor financiare, inclusiv a situațiilor financiare consolidate, în conformitate cu IFRS sau cu alte standarde relevante (v) Interpretarea situațiilor financiare și a prezentărilor de informații aferente (vi) Interpretarea rapoartelor care includ date nefinanciare, de exemplu, a rapoartelor de sustenabilitate și a celor integrate

Un obiectiv de învățare este:

(iv) Întocmirea situațiilor financiare, inclusiv a situațiilor financiare consolidate, în conformitate cu IFRS sau cu alte standarde relevante

În procesul de revizuire s-au analizat fiecare arie de competență și obiectiv de învățare, urmărindu-se o intervenție cât mai redusă asupra textului existent, cu accent pe actualizarea limbajului folosit și completarea acestuia atunci când s-a considerat că cel inițial nu este suficient. Forma rezultată a standardelor trebuie să aibă un caracter acoperitor pentru activitățile specifice profesioniștilor contabili și să nu fie părtinitoare. Prin modul de abordare în procesul de revizuire s-a evitat riscul de a transforma caracterul general al standardelor în unul particular dedicat sustenabilității.

Rezultatele obținute și concluziile trase sunt prezentate succint mai jos, grupate după anumite criterii.

Categorii	Răspunsuri
Dezvoltarea profesională	<p>Accentul este pus pe dezvoltarea inițială, motiv pentru care doar IES 2, IES 3 și IES 4 au intrat în procesul de revizuire.</p> <p>Dezvoltarea profesională continuă va beneficia doar de îndrumări și alte resurse, având un caracter individualizat.</p>
Modul de abordare	<p>S-a optat pentru o abordare integrată.</p> <p>S-a decis să se încorporeze ceea ce este nou în domeniile de competență și rezultatele învățării, și nu să se creeze un standard nou.</p>
Baza de referință	<p>Care este standardul de educație minim adecvat?</p> <p>Revizuirile propuse trebuie să fie în linie cu celelalte standarde ale IFAC și cu actualizările acestora.</p> <p>Revizuirea trebuie să asigure conformitatea cu toate standardele relevante în domeniu emise de organisme precum ISSB, IAASB, IESBA etc.</p>
Integrarea sustenabilității	<p>Integrarea sustenabilității s-a realizat în toate zonele de interes relevante:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perspicacitatea afacerii; • Competența comportamentală; • Obținerea de date și informații specifice; • Raportare; • Asigurare. <p>Comportamentul etic este văzut ca fundament pentru toate activitățile profesionale.</p>

Centralizând cele mai importante rezultate generate pe zonele de interes menționate anterior, rezultă următorul tabel în care sunt surprinse principalele competențe identificate în partea de obținere a informațiilor:

Zone de interes	Abilități în încorporarea sustenabilității
Perspicacitatea afacerii (arie-cheie în procesul de obținere a informațiilor)	<ul style="list-style-type: none"> • Strategie și luarea deciziilor • Gândire sistemică • Luarea în considerare a alternativelor
Competența comportamentală	<ul style="list-style-type: none"> • Colaborare și comunicare • Echipe multidisciplinare • Concluzii informate • Curiozitate intelectuală și adaptabilitate
Obținerea de date și informații specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Înțelegerea unor valori și obiective diferite • Obținerea de date și informații despre lanțurile valorice • Utilizarea metodei scenariilor
Raportare	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea și evaluarea politicilor de sustenabilitate • Pregătirea și interpretarea informațiilor și rapoartelor de sustenabilitate
Asigurare	<ul style="list-style-type: none"> • O nouă zonă de competență • Nivel de bază • Accent pus pe asigurarea sustenabilității
Etică	<ul style="list-style-type: none"> • Riscul comportamentului părtinitor • Etica în comunicare • Lucrul cu alte persoane și cu experți externi

Procesul de revizuire este unul de lungă durată și presupune mai multe etape, data estimată de lansare a noii forme fiind 1 iulie 2026. Odată standardele finalizate, trebuie continuată munca de integrare a noilor competențe și a obiectivelor de învățare actualizate în procesul de dezvoltare profesională. Este întotdeauna util să ne gândim la diferitele grupuri-țintă și la nevoile lor individuale de învățare, la ce este necesar pentru a le îmbunătăți competențele pentru lucrul eficient în echipe multidisciplinare. În vederea raportării de sustenabilitate, acestea includ profesioniștii implicați în raportare, furnizorii de servicii de asigurare, formatorii, viitorii contabili, alți experți și autoritățile de reglementare.

Educația contabilă și cei implicați în oferirea ei reprezintă o componentă critică. Se dezvoltă cursuri în acest nou domeniu și acest lucru presupune acces la cea mai bună instruire, la resurse și la practicile emergente. Prin urmare, avem nevoie de o abordare a educației prin implicarea mai multor părți interesate pentru a garanta alinierea ei la practicile emergente.

Instrumentele de raportare și asigurare a sustenabilității se vor dezvolta în timp și trebuie să ne asigurăm că sunt aproape de această evoluție, prin alinierea educației pe care o oferim la practicile emergente. Acesta este momentul în care trebuie să ne încredințăm, ca organism profesional, că avem capacitatea necesară pentru a răspunde cererii pieței, pentru a permite raportarea și asigurarea durabilității de înaltă calitate.

Referințe bibliografice

1. https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/ifrs/ey-esrs.pdf
2. <https://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2021/12/HANDBOOK-OF-INTERNATIONAL-EDUCATION-PRONOUNCEMENTS-RO.pdf>
3. https://finance.ec.europa.eu/news/commission-adopts-european-sustainability-reporting-standards-2023-07-31_en
4. <https://www.iaasb.org/focus-areas/understanding-international-standard-sustainability-assurance-5000>
5. <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/education/publications/proposed-revisions-ies-6-initial-professional-development-assessment-professional-competence>

Particularități contabile și privind valorificarea conținutului informațional al raportărilor financiare la o sală de fitness

Lect. univ. dr. Bogdan Cosmin GOMOI

Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad

Abstract

In today's context, with the interference of technology in the workplace, peoples activities are increasingly sedentary. So, naturally, fitness is becoming more and more popular, fitness centres mushrooming and the variety of products and services on offer is on the rise. They carry out a mixed activity, both service provision (through the packages offered) and commercial (through the sale of supplements and equipment), with a specific accounting approach that naturally outlines certain patterns at the level of the financial statements. This article aims to capture the particularities of current accounting and the valorisation of the information from financial reports at the level of a fitness center in Arad, which appeared on the market in the post-pandemic context. The accounting specificity will be emphasised by means of current operations, and the financial reporting specificity will be highlighted by determining and interpreting a number of relevant static and dynamic indicators.

Keywords: fitness center, current accounting, operations, financial reporting, indicators

Termeni-cheie: sală de fitness, contabilitate curentă, operațiuni, raportări financiare, indicatori

Clasificare JEL: M41, M2, G32, G35, L83, Z23

To cite this article: Bogdan Cosmin Gomei, *Particularități contabile și privind valorificarea conținutului informațional al raportărilor financiare la o sală de fitness*, *CECCAR Business Review*, N° 7/2024, pp. 6-17, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.07.02>

➔ Introducere

În marea lor majoritate, sălile de fitness sunt firme cu un domeniu de activitate multiplu, concentrat în primul rând pe prestarea de servicii, dar, totodată, și pe comerț. Dacă prestarea de servicii este extrem de diversificată și cuprinde variate combinații de activități, cu sau fără aparate, implicând sau nu un antrenor personal (livrate ca ședințe singulare, pachete săptămânale, lunare etc.), activitatea comercială vizează vânzarea unei game largi de produse specifice (suplimente, batoane proteice, echipamente sportive etc.). Din dorința de a fi cât mai atractive, cele mai multe săli de fitness apelează la sistemul de vouchere de tip *giveaway*.

Derulând o activitate cu un flux monetar rapid provenit din activități cu încasare preponderent spontană, de foarte mare interes pentru o sală de fitness sunt lichiditățile, dimensionarea și gestionarea acestora reprezentând condiții importante pentru optimizarea performanțelor.

➔ Metodologia cercetării

Așa cum am menționat anterior, activitatea unei săli de fitness este deopotrivă de prestări de servicii și de comerț. Monografia contabilă specifică acestor operațiuni se regăsește în cadrul studiului de caz.

Valorificarea conținutului informațional al raportărilor financiare se poate realiza pe baza câtorva **categorii de indicatori**, astfel:

Tabelul 1. Indicatori de valorificare a conținutului informațional al raportărilor financiare la o sală de fitness

Tipul indicatorului	Indicatori	Formule de calcul	Interpretare	Valoarea optimă pentru o sală de fitness
Structura activului	Rata activelor imobilizate	$RAi = Ai/TA \times 100$	Ponderea activelor imobilizate în activul total deținut de firmă	40-70%
	Rata activelor circulante	$RAc = Ac/TA \times 100$	Ponderea activelor circulante în activul total deținut de firmă	30-60%
Structura capitalurilor proprii și datoriilor	Rata stabilității financiare	$Rsf = CP/(Cp + D) \times 100$	Ponderea capitalurilor permanente (surselor de finanțare pe termen lung) în sursele de finanțare totale deținute de firmă	50-70%
	Rata autonomiei financiare	$Raf = Cp/(Cp + D) \times 100$	Ponderea capitalurilor proprii (surselor de finanțare proprii) în sursele de finanțare totale deținute de firmă	40-60%
	Rata îndatorării	$Rî = D/(Cp + D) \times 100$	Ponderea datoriilor (surselor de finanțare externe) în sursele de finanțare totale deținute de firmă	40-60%
Lichiditatea	Lichiditatea curentă/generală	$Lc = Ac/Dts \times 100$	Măsura în care compania își poate acoperi datoriile pe termen scurt pe seama activelor circulante	100-200%
	Lichiditatea rapidă/testul acid	$Lr = (Ac - S)/Dts \times 100$	Măsura în care compania își poate acoperi datoriile pe termen scurt pe seama activelor circulante fără stocuri	60-100%
	Lichiditatea imediată/la vedere	$Li = (Ac - S - C)/Dts \times 100$	Măsura în care compania își poate acoperi datoriile pe termen scurt pe seama activelor circulante fără stocuri și creanțe	20-60%
Solvabilitatea	Solvabilitatea generală	$Sg = TA/D \times 100$	Măsura în care compania își poate acoperi datoriile totale pe seama activelor totale	> 166%
Rotația stocurilor	Viteza de rotație a stocurilor	$VrS = CA/S$	Numărul de reînnoiri ale stocurilor în decursul unui an	4-8 rotații
	Durata medie de rotație a stocurilor	$DmrS = S/CA \times 360$ zile	Durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive ale stocurilor	45-90 zile
Rotația creanțelor – clienți	Viteza de rotație a creanțelor – clienți	$VrCl = CA/Cl$	Numărul de reînnoiri ale creanțelor – clienți în decursul unui an	8-12 rotații
	Durata medie de rotație a creanțelor – clienți	$DmrCl = Cl/CA \times 360$ zile	Durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive ale creanțelor – clienți	30-45 zile
Rotația datoriilor – furnizori	Viteza de rotație a datoriilor – furnizori	$VrFz = CA/Fz$	Numărul de reînnoiri ale datoriilor – furnizori în decursul unui an	6-10 rotații
	Durata medie de rotație a datoriilor – furnizori	$DmrFz = Fz/CA \times 360$ zile	Durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive ale datoriilor – furnizori	36-60 zile

Tipul indicatorului	Indicatori	Formule de calcul	Interpretare	Valoarea optimă pentru o sală de fitness
Rentabilitatea	Rentabilitatea economică (ROA)	$ROA = Pn/TA \times 100$	Gradul în care activul total al firmei generează profit net	> 5%
	Rentabilitatea financiară (ROE)	$ROE = Pn/Cp \times 100$	Gradul în care capitalurile proprii ale firmei generează profit net	> 10%
	Rentabilitatea comercială (ROS)	$ROS = Pn/CA \times 100$	Gradul în care cifra de afaceri aferentă activității firmei generează profit net	> 15%
	Rentabilitatea investițională (ROI)	$ROI = Pn/Ai \times 100$	Gradul în care activele imobilizate ale firmei generează profit net	> 10%

Sursa: Abordare personală.

Acești indicatori vor fi analizați și dinamic, potrivit abordării cu baza în lanț, adică de la un exercițiu financiar la altul, prin intermediul abaterilor absolute cu baza în lanț ($\Delta_{n/n-1} = Val_n - Val_{n-1}$), abaterilor relative cu baza în lanț ($I_{n/n-1} = Val_n/Val_{n-1} \times 100$), ratelor de creștere/scădere cu baza în lanț ($Rc/s_{n/n-1} = Val_n/Val_{n-1} \times 100 - 100$) și ritmului mediu de creștere/scădere ($\bar{R} = (\sqrt[n-1]{Valoare_n/Valoare_0} - 1) \times 100$).

➔ Rezultatele cercetării

Compania analizată în acest articol, CRSFT AR SRL, este o sală de fitness din municipiul Arad, înființată în anul 2021, cu o vechime pe piață de trei ani. Firma este neplătitoare de TVA. Organizarea juridică este sub formă de societate de persoane cu răspundere limitată, având codul CAEN 9313 „Activități ale centrelor de fitness”.

■ În scopul evidențierii **specificului contabil al sălii de fitness**, se au în vedere o serie de operațiuni aferente lunii iunie 2024, extrase din Registrul-jurnal al acesteia.

– La 03.06 se prestează servicii de specialitate în baza unor tichete promoționale (*giveaway*) în valoare de 900 lei (20 de ședințe cu antrenor personal):

900 lei	5328	=	704	900 lei
	„Alte valori”		„Venituri din servicii prestate”	

– La 03.06 se vând tichete promoționale, cu încasare prin virament, în valoare de 940 lei:

940 lei	5121	=	5328	940 lei
	„Conturi la bănci în lei”		„Alte valori”	

– La 05.06 i se facturează unui client servicii de specialitate (un abonament lunar) în valoare de 350 lei. Factura se decontează pe baza tichetelor promoționale:

350 lei	4111	=	704	350 lei
	„Clienți”		„Venituri din servicii prestate”	

350 lei	5328	=	4111	350 lei
	„Alte valori”		„Clienți”	

– La 06.06 se achiziționează în baza facturii articole de îmbrăcăminte sportivă la un cost de achiziție de 323,34 lei. Se realizează recepția acestora și se stabilește un adaos comercial de 108,66 lei (Preț final de vânzare = 323,34 lei + 108,66 lei = 432 lei):

323,34 lei	371	=	401	323,34 lei
	„Mărfuri”		„Furnizori”	

Având în vedere obiectul de activitate al firmei, axat pe prestarea de servicii, se remarcă o distribuție corespunzătoare a structurilor ce alcătuiesc poziția financiară (bilanțul) și a celor de performanță (rezultat).

Astfel, la nivelul activului (utilizărilor) se observă că activele circulante sunt preponderente în raport cu cele imobilizate. Cele din urmă au valori reduse, cu un trend descrescător, influențat de amortizare, ca expresie a deprecierei lor ireversibile. În cadrul activelor circulante, supremația este deținută de lichidități, aspect firesc luând în considerare vânzarea de servicii cu încasare cel mai adesea simultană. De remarcat sunt și stocurile, concretizate în mărfuri specializate, respectiv echipamente sportive și suplimente.

La nivelul finanțării se evidențiază preponderența datoriilor în raport cu capitalurile proprii. Având în vedere faptul că predomină datoriile pe termen scurt (pasivele stabile), care sunt foarte avantajoase prin gratuitatea lor, și ținând seama că firma are o activitate cu un flux monetar rapid, se poate afirma că structura de finanțare este în beneficiul acesteia. Capitalurile proprii înregistrează o tendință ascendentă și se consolidează, favorizând autonomia și stabilitatea financiară.

Cifra de afaceri aproape se suprapune peste veniturile totale, dovadă că firma nu beneficiază de alte surse de venituri semnificative în afara celor din vânzări. Cheltuielile urmează același trend, cu valori apropiate de cele ale veniturilor, determinând generarea unui rezultat relativ redus. Astfel, se optează pentru o strategie de marketing de penetrare a pieței, cu câștiguri unitare reduse, dar cu un rulaj semnificativ.

■ În continuarea demersului vor fi analizați **indicatorii de structură** aferenți CRSFT AR SRL în intervalul de timp 2021-2023.

Notă: Toate tabelele următoare reprezintă calculele autorului pe baza informațiilor financiare aferente companiei analizate.

Tabelul 3. Rata activelor imobilizate aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Active imobilizate (lei)	6.441	6.441	2.937
Total activ (lei)	15.985	44.374	88.899
Rata activelor imobilizate (%)	40,29	14,52	3,30
Abatere absolută (%)		-25,77	-11,22
Abatere relativă (%)		36,04	22,73
Rata de creștere/scădere (%)		-63,96	-77,27
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			-71,37

Rata activelor imobilizate, ca pondere a valorilor de investiții în totalul activului, manifestă o tendință descrescătoare, determinată de absența de noi investiții, coroborată cu deprecierea ireversibilă a celor deja existente. Cuantumul acestui tip de active devine infim în anul 2023, când activitatea ia amploare. Tendința indicatorului este de reducere, cu 71,37%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

Tabelul 4. Rata activelor circulante aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Active circulante (lei)	9.544	37.933	85.962
Total activ (lei)	15.985	44.374	88.899
Rata activelor circulante (%)	59,71	85,48	96,70
Abatere absolută (%)		25,77	11,22
Abatere relativă (%)		143,16	113,12
Rata de creștere/scădere (%)		43,16	13,12
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			27,26

Rata activelor circulante, ca pondere a valorilor de exploatare în totalul activului, prezintă un trend ascendent, în complementaritate cu rata activelor imobilizate. Valorile iau amploare pe măsura dezvoltării activității, ajungând să surclaseze pragul de 95% în anul 2023. Activele circulante includ preponderent stocuri (echipamente sportive și suplimente) și lichidități (rezultate din încasările imediate). Tendința indicatorului este de majorare, cu 27,26%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

Tabelul 5. Rata stabilității financiare aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Capitaluri permanente (lei)	2.404	25.953	40.807
Total capitaluri proprii și datorii (lei)	15.985	44.374	88.899
Rata stabilității financiare (%)	15,04	58,49	45,90
Abatere absolută (%)		43,45	-12,59
Abatere relativă (%)		388,89	78,48
Rata de creștere/scădere (%)		288,89	-21,52
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			74,71

Rata stabilității financiare, ca pondere a surselor de finanțare pe termen lung în totalul surselor de finanțare, manifestă o tendință fluctuantă în cazul firmei noastre. În anii 2022 și 2023, pe fondul amplificării activității, valorile indicatorului se mențin în proximitatea pragului de 50%, arătând o stabilitate financiară relativă. Având în vedere dezvoltarea substanțială a activității din 2022 raportat la 2021, tendința indicatorului este de majorare, cu 74,71%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

Tabelul 6. Rata autonomiei financiare aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Capitaluri proprii (lei)	-2.123	19.812	24.776
Total capitaluri proprii și datorii (lei)	15.985	44.374	88.899
Rata autonomiei financiare (%)	-13,28	44,65	27,87
Abatere absolută (%)		57,93	-16,78
Abatere relativă (%)		-336,22	62,42
Rata de creștere/scădere (%)		-436,22	-37,58
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			44,86

Rata autonomiei financiare, ca pondere a surselor proprii de finanțare în totalul surselor de finanțare, are o tendință oscilantă în cazul firmei noastre. În primul an de activitate, 2021, pe fondul unui rezultat nefavorabil, indicatorul înregistrează o valoare negativă. Situația se ameliorează ulterior, dar acesta rămâne sub pragul critic de 50% pe întregul interval analizat, dovadă că firma nu se bucură de o autonomie financiară solidă. Ca urmare a dezvoltării substanțiale a activității în 2022 raportat la 2021, tendința indicatorului este de majorare, cu 44,86%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

Tabelul 7. Rata îndatorării aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Datorii (lei)	18.108	24.562	64.123
Total capitaluri proprii și datorii (lei)	15.985	44.374	88.899
Rata îndatorării (%)	113,28	55,35	72,13
Abatere absolută (%)		-57,93	16,78
Abatere relativă (%)		48,86	130,31
Rata de creștere/scădere (%)		-51,14	30,31
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			-20,20

Rata îndatorării, ca pondere a datoriilor în totalul surselor de finanțare, are valori ridicate, situate peste pragul de 50% pe întreaga perioadă, fiind complementară ratei autonomiei financiare. Totuși, îndatorarea se bazează cu precădere pe datorii pe termen scurt (furnizori, salariați, stat), negociate mutual, contractual sau legislativ. Ținând seama de faptul că firma derulează o activitate cu un flux monetar rapid, aceste datorii curente sunt deosebit de avantajoase prin gratuitate (nu comportă costuri), în pofida caracterului lor temporar. Tendința indicatorului este de reducere, cu 20,2%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

■ În continuarea demersului vor fi analizați **indicatorii de bonitate/lichiditate și solvabilitate** aferenți CRSFT AR SRL în orizontul de timp 2021-2023.

Tabelul 8. Lichiditatea curentă aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Active circulante (lei)	9.544	37.933	85.962
Datorii pe termen scurt (lei)	13.581	18.422	48.092
Lichiditatea curentă (%)	70,27	205,91	178,74
Abatere absolută (%)		135,64	-27,17
Abatere relativă (%)		293,02	86,80
Rata de creștere/scădere (%)		193,02	-13,20
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			59,48

Lichiditatea curentă, ca expresie a capacității firmei de a-și onora datoriile pe termen scurt pe seama activelor circulante de natura stocurilor, creanțelor și lichidităților, se poziționează sub pragul minim de 100% în primul an de activitate. În cel de-al doilea an, indicatorul surclasează pragul maxim, de 200%, iar în 2023 acesta își optimizează valoarea, situată în intervalul optim 100-200%. Astfel, se poate afirma că societatea este lichidă curent. Tendința indicatorului este de majorare, cu 59,48%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

Tabelul 9. Lichiditatea rapidă aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Active circulante fără stocuri (lei)	8.054	37.816	60.299
Datorii pe termen scurt (lei)	13.581	18.422	48.092
Lichiditatea rapidă (%)	59,30	205,28	125,38
Abatere absolută (%)		145,98	-79,90
Abatere relativă (%)		346,17	61,08
Rata de creștere/scădere (%)		246,17	-38,92
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			45,40

Lichiditatea rapidă, ca expresie a capacității firmei de a-și onora datoriile pe termen scurt pe seama activelor circulante de natura creanțelor și lichidităților, se situează în intervalul optim 60-100% în primul an de la înființare, pentru ca în următorii doi ani, când activitatea ia amploare, să surclaseze limita superioară, de 100%, a intervalului optim. Cauza o reprezintă volumul ridicat de lichidități provenite din încasările preponderent spontane. Tendința indicatorului este de majorare, cu 45,4%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

Tabelul 10. Lichiditatea imediată aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Active circulante fără stocuri și creanțe (lei)	6.074	35.536	50.616
Datorii pe termen scurt (lei)	13.581	18.422	48.092
Lichiditatea imediată (%)	44,72	192,90	105,25

Indicatori	2021	2022	2023
Abatere absolută (%)		148,18	-87,66
Abatere relativă (%)		431,35	54,56
Rata de creștere/scădere (%)		331,35	-45,44
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			53,40

Lichiditatea imediată, ca expresie a capacității firmei de a-și onora datoriile pe termen scurt doar pe seama activelor circulante de natura lichidităților, înregistrează o valoare optimă doar în anul 2021, ținând seama că intervalul optim este de 20-60%. Ulterior, pe fondul dezvoltării activității, caracterizată printr-un flux monetar rapid, valorile indicatorului surclasează substanțial pragul superior al acestui interval. Totuși, dincolo de clișeu trezoreriei leneșe, volumul ridicat de lichidități îi conferă companiei reziliență. Tendința indicatorului este de majorare, cu 53,4%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

Tabelul 11. Solvabilitatea generală aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Total activ (lei)	15.985	44.374	88.899
Datorii (lei)	18.108	24.562	64.123
Solvabilitatea generală (%)	88,28	180,66	138,64
Abatere absolută (%)		92,38	-42,02
Abatere relativă (%)		204,64	76,74
Rata de creștere/scădere (%)		104,64	-23,26
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			25,32

Solvabilitatea, ca expresie a capacității firmei de a-și onora datoriile totale pe seama activelor totale, se poziționează sub pragul critic de 100%, reliefând un risc de insolvență iminent. Ulterior, prin dezvoltarea activității, riscul de insolvență devine inexistent în 2022, valoarea indicatorului surclasând pragul de 166%. Solvabilitatea este moderată în 2023, situându-se în intervalul 100-166%. Tendința indicatorului este de majorare, cu 25,32%, aspect susținut de ritmul mediu de creștere/scădere.

■ În continuarea demersului vor fi analizați **indicatorii de rotație/gestiune** a resurselor aferenți CRSFT AR SRL în orizontul de timp 2021-2023.

Tabelul 12. Rotația stocurilor aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Cifra de afaceri (lei)	6.832	94.823	108.508
Stocuri (lei)	1.490	117	25.663
Viteza de rotație a stocurilor (număr de reinnoiri)	4,59	810,45	4,23
Abatere absolută (număr de reinnoiri)		805,86	-806,22
Abatere relativă (%)		17.656,86	0,52
Rata de creștere/scădere (%)		17.556,86	-99,48
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			-3,97
Durata medie de rotație a stocurilor (zile)	78,50	0,44	85,04
Abatere absolută (zile)		-78,06	84,60
Abatere relativă (%)		0,56	19.327,27
Rata de creștere/scădere (%)		-99,44	19.227,27
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			4,14

Viteza de rotație a stocurilor vizează numărul mediu de reînnoiri aferent acestora pe parcursul unui an, iar **durata medie de rotație a stocurilor** este durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive ale stocurilor. În cazul firmei noastre, rotația stocurilor se manifestă eterogen. Astfel, dacă în primul și în ultimul an analizați reînnoirea lor se face în medie la 80 de zile, în 2022, când activitatea ia amploare, coroborat cu caracterul nepe-risabil al majorității acestor elemente, au loc aprovizionări chiar de mai multe ori în decursul aceleiași zile.

Tabelul 13. Rotația creanțelor comerciale aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Cifra de afaceri (lei)	6.832	94.823	108.508
Creanțe (lei)	1.980	2.280	9.683
Viteza de rotație a creanțelor (număr de reînnoiri)	3,45	41,59	11,21
Abatere absolută (număr de reînnoiri)		38,14	-30,38
Abatere relativă (%)		1.205,51	26,95
Rata de creștere/scădere (%)		1.105,51	-73,05
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			80,21
Durata medie de rotație a creanțelor (zile)	104,33	8,66	32,13
Abatere absolută (zile)		-95,67	23,47
Abatere relativă (%)		8,30	371,02
Rata de creștere/scădere (%)		-91,70	271,02
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			-44,51

Viteza de rotație a creanțelor – clienți vizează numărul mediu de reînnoiri aferent acestora pe parcursul unui an, iar **durata medie de rotație a creanțelor – clienți** face referire la durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive. În cazul firmei noastre, asemenea stocurilor, rotația creanțelor comerciale se manifestă eterogen. Astfel, de la încasări la circa 100 de zile în primul an de activitate se ajunge la încasări la aproximativ 10 zile în al doilea an, pentru ca în 2023 termenul de încasare a creanțelor să se stabilizeze la circa 30 de zile.

Tabelul 14. Rotația datoriilor pe termen scurt aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Cifra de afaceri (lei)	6.832	94.823	108.508
Datorii pe termen scurt (lei)	13.581	18.422	48.092
Viteza de rotație a datoriilor pe termen scurt (număr de reînnoiri)	0,50	5,15	2,26
Abatere absolută (număr de reînnoiri)		4,65	-2,89
Abatere relativă (%)		1.030,00	43,88
Rata de creștere/scădere (%)		930,00	-56,12
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			111,78
Durata medie de rotație a datoriilor pe termen scurt (zile)	715,63	69,94	159,56
Abatere absolută (zile)		-645,69	89,62
Abatere relativă (%)		9,77	228,14
Rata de creștere/scădere (%)		-90,23	128,14
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			-52,78

Viteza de rotație a datoriilor – furnizori vizează numărul mediu de reînnoiri aferent acestora pe parcursul unui an, iar **durata medie de rotație a datoriilor – furnizori** face referire la durata medie, în zile, dintre două reînnoiri succesive. În cazul firmei analizate, datoriile comerciale au o evoluție similară cu cea a creanțelor comerciale, doar că scadențele de plată negociate sunt mai lejere decât cele de încasare de la clienți. Astfel, de la o medie de 700 de zile în primul an de activitate se ajunge la una de 70 de zile în 2022, pentru ca în 2023

termenul mediu de plată a datoriilor de exploatare să se stabilizeze în jurul a 150 de zile (cinci luni). Acest aspect favorizează foarte mult echilibrul financiar al firmei în termeni de trezorerie.

■ În continuarea demersului vor fi analizați **indicatorii de rentabilitate** aferenți CRSFT AR SRL în intervalul de timp 2021-2023.

Tabelul 15. Rentabilitatea economică aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Rezultat net (lei)	-2.323	21.936	4.964
Total activ (lei)	15.985	44.374	88.899
Rentabilitatea economică (%)	-14,53	49,43	5,58
Abatere absolută (%)		63,96	-43,85
Abatere relativă (%)		-340,19	11,29
Rata de creștere/scădere (%)		-440,19	-88,71
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			-38,01

Rentabilitatea economică (ROA), ca expresie a capacității activului companiei de a genera profit net, înregistrează valori negative în primul an de activitate a firmei studiate, pe fondul unui rezultat nefavorabil. Ulterior, în 2022, se remarcă un procent foarte ridicat, care se normalizează în jurul valorii optime de 5% în 2023.

Tabelul 16. Rentabilitatea financiară aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Rezultat net (lei)	-2.323	21.936	4.964
Capitaluri proprii (lei)	-2.123	19.812	24.776
Rentabilitatea financiară (%)	109,42	110,72	20,04
Abatere absolută (%)		1,30	-90,68
Abatere relativă (%)		101,19	18,10
Rata de creștere/scădere (%)		1,19	-81,90
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			-57,21

Rentabilitatea financiară (ROE), ca expresie a capacității capitalurilor proprii de a genera profit net, prezintă o valoare negativă în primul an de activitate, pe fondul înregistrării unei pierderi. Ulterior, valorile indicatorului sunt deosebit de generoase, surclasând semnificativ pragul optim, de 10%.

Tabelul 17. Rentabilitatea comercială aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Rezultat net (lei)	-2.323	21.936	4.964
Cifra de afaceri (lei)	6.832	94.823	108.508
Rentabilitatea comercială (%)	-34,00	23,13	4,57
Abatere absolută (%)		57,13	-18,56
Abatere relativă (%)		-68,03	19,76
Rata de creștere/scădere (%)		-168,03	-80,24
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			-63,32

Rentabilitatea comercială (ROS), ca expresie a capacității cifrei de afaceri aferente activității companiei de a genera profit net, are o valoare negativă în primul an de activitate, pe fondul prezenței unui rezultat nefavorabil. În anul următor se remarcă surclasarea pragului optim, de 15%, iar în 2023 se înregistrează reducerea indicatorului până la o cotă nesatisfăcătoare, poziționată sub 5%.

Tabelul 18. Rentabilitatea investițională aferentă CRSFT AR SRL în perioada 2021-2023

Indicatori	2021	2022	2023
Rezultat net (lei)	-2.323	21.936	4.964
Active imobilizate (lei)	6.441	6.441	2.937
Rentabilitatea investițională (%)	-36,07	340,57	169,02
Abatere absolută (%)		376,64	-171,55
Abatere relativă (%)		-944,19	49,63
Rata de creștere/scădere (%)		-1.044,19	-50,37
Ritmul mediu de creștere/scădere (%)			116,48

Rentabilitatea investițională (ROI), ca expresie a capacității activelor imobilizate de a genera profit net, are o valoare negativă în primul an de activitate, pe fondul prezenței unui rezultat nefavorabil. Ulterior, ca urmare a existenței unui volum infim de active imobilizate în comparație cu profitul net, valorile înregistrate sunt extrem de ridicate, fiind situate cu mult peste pragul de 10%, considerat optim.

➔ Concluzii

În încheierea demersului întreprins, considerăm oportună formularea câtorva concluzii și propuneri.

Tabelul 19. Concluzii și propuneri privind activitatea CRSFT AR SRL

Indicatori	Concluzii	Propuneri
Rata activelor imobilizate	Valori reduse, în descreștere, ca urmare a existenței unui volum scăzut de active imobilizate, concomitent cu deducerea anuală a amortizării cumulate	O selecție atentă a investițiilor care urmează să fie efectuate și o analiză a lor pe bază de indicatori (termen de recuperare, rată internă de rentabilitate)
Rata activelor circulante	Valori mari, în creștere, ca urmare a existenței unui volum ridicat de stocuri, dar mai ales de lichidități, drept consecință a încasărilor preponderent spontane	Normarea stocurilor ținând cont de stocul optim și de cel de siguranță și aplicarea unei politici JIC (<i>just-in-case</i>) pentru cel din urmă, având în vedere caracterul neperisabil al acestuia (echipamente sportive, suplimente cu termene de valabilitate mari și care nu necesită condiții deosebite de păstrare)
Rata stabilității financiare	Valori satisfăcătoare, care asigură o stabilitate financiară relativă	Gestionarea atentă a datoriilor pe termen lung, care vizează costuri și care nu sunt absolut necesare la un astfel de obiect de activitate
Rata autonomiei financiare	Valori moderat-reduce, indicând o autonomie financiară precară	Reinvestirea profitului sub forma autofinanțării, ca sursă independentă și stabilă de fonduri
Rata îndatorării	Valori moderat-ridicate, dar bazate pe datorii pe termen scurt, perfect adaptate unei activități cu un flux monetar rapid și extrem de avantajoase prin gratuitate	Urmărirea satisfacției permanente a partenerilor comerciali/furnizorilor, în contextul datoriilor curente negociate mutual
Lichiditatea curentă	Valori reduse în primul an de activitate, dar optime ulterior	Armonizarea continuă a lichidității activelor circulante cu exigibilitatea datoriilor pe termen scurt
Lichiditatea rapidă	Valori optime în primul an de activitate și supradimensionate ulterior, ca urmare a volumului ridicat de lichidități	Separarea lichidităților efective de tichetele promoționale, recunoscute contabil tot în clasa 5, de trezorerie
Lichiditatea imediată	Valori optime în primul an de activitate și supradimensionate ulterior, ca urmare a încasărilor spontane și a deținerii de tichete promoționale	Încadrarea trezoreriei aparent leneșe în categoria factorilor de reziliență ai firmei

Indicatori	Concluzii	Propuneri
Solvabilitatea generală	Valori critice în primul an, pe fondul pierderii, și mulțumitoare ulterior, cu risc de insolvență inexistent în 2022 și moderat în 2023	Urmărirea atentă a îndatorării și compararea permanentă cu volumul activului deținut
Rotația stocurilor	Dinamism moderat în 2021 și 2023 și foarte ridicat în 2022, pe fondul aprovizionărilor menite să amplifice activitatea	Sincronizarea dinamismului aprovizionărilor cu cel al vânzărilor
Rotația creanțelor – clienți	Dinamism moderat în 2021 și 2023 și ridicat în 2022	Găsirea de noi strategii de fidelizare a clienței
Rotația datoriilor – furnizori	Dinamism moderat în 2021 și 2023 și ridicat în 2022, dar cu scadențe de plată la furnizori mai lejere decât cele de încasare de la clienți, favorizând echilibrul financiar în termeni de trezorerie	Negocierea de intervale de plată la furnizori cât mai lejere, dar care să mențină gradul de satisfacție al acestora
Rentabilitatea economică	Valori negative în primul an de activitate și mulțumitoare ulterior	Implicarea continuă a activului în activitatea de exploatare
Rentabilitatea financiară	Valori negative în primul an de activitate și ridicate ulterior	Dimensionarea moderată a capitalurilor proprii și echilibrarea lor prin compararea permanentă cu volumul datoriilor curente angajate
Rentabilitatea comercială	Valori negative în primul an de activitate, satisfăcătoare în următorul și reduse în ultimul an analizat	Diversificarea serviciilor oferite, adoptând un mix de strategii de vânzare adaptat pentru mai multe categorii de cliență
Rentabilitatea investițională	Valori negative în primul an de activitate și mulțumitoare ulterior	Încercarea de a adopta durate economice utile pentru imobilizări care să devanseze duratele normale de funcționare din catalog, atâta vreme cât parametrii tehnici permit acest lucru și siguranța utilizatorilor este garantată

Bibliografie

- Băcanu, B. (2019), *Managementul și performanța financiară a întreprinderii*, Editura Economică, București.
- Bâtcă-Dumitru, C.-G., Sahlian, D.-N., Irimescu, A.-M. (2023), *Contabilitate și raportare financiară*, ediția a V-a, Editura CECCAR, București.
- Căruntu, C. (2017), *Management financiar*, Editura Universitară, București.
- Chivu, I. (2021), *Analiza economico-financiară a întreprinderii*, Editura ASE, București.
- Enache, C. (2018), *Fundamentele managementului performanței companiei*, Editura Universitară, București.
- Gomoi, B. (2020), *Management financiar și al performanțelor*, Editura Eurostampa, Timișoara.
- Mironiuc, M. (2018), *Fundamentele științifice ale gestiunii financiar-contabile a întreprinderii*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași.
- Popa, I. (2023), *Diagnostice financiare și analiza riscului*, Editura ASE, București.
- Șerban, M. (2018), *Management financiar-contabil*, Editura Universitară, București.
- Țilică, E.V., Ciobanu, R. (2023), *Finanțe și management financiar*, ediția a IV-a, Editura CECCAR, București.
- Voinea, G. (2017), *Strategii financiare și decizii de finanțare*, Editura Universitară, București.
- Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, publicat în Monitorul Oficial nr. 963/30.12.2014, cu modificările și completările ulterioare.
- www.risco.ro

Elementele contractului de asigurare

Conf. univ. dr. Ioana Nely MILITARU

Academia de Studii Economice din București

Abstract

The insurance contract is a voluntary agreement between the insured and the insurer whereby the latter offers the former the value of the damages, within the limit of the insured amount, in the event of the occurrence of the (insured) risk, in exchange for the payment of the insurance premium made by the insured. The degree of technicality of the insurance contract results from its content, which is why specific legislation is intended for this type of contract. The elements of the insurance contract that we analyze in this paper are the insurance premium, the insurance indemnity, the interest in the insurance, the insured risk, the insured event (casualty), the damage or loss, the insured amount, the franchise, and the duration of the insurance.

Keywords: insurance, insured, insurer, indemnity, risk, insurance premium, damage, injury, franchise, insured amount

Termeni-cheie: asigurare, asigurat, asigurător, indemnizație, risc, primă de asigurare, daună, prejudiciu, franșiză, sumă asigurată

Clasificare JEL: K12, K15, G22, G52

To cite this article: Ioana Nely Militaru, *Elementele contractului de asigurare*, *CECCAR Business Review*, N° 7/2024, pp. 18-26, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.07.03>

➔ Elementele contractului de asigurare

1. Precizări prealabile

Prin contractul de asigurare, contractantul asigurării sau asiguratul se obligă să-i plătească o primă asiguratorului, iar acesta din urmă se obligă ca, în cazul producerii riscului asigurat, să-i plătească o indemnizație, după caz, asiguratului, beneficiarului asigurării sau terțului păgubit, potrivit art. 2.199 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Raportul juridic concret dintre asigurat și asigurător este cuprins într-o **poliță de asigurare**, în care este stipulată o anumită formă de asigurare. Elementele contractului de asigurare sunt prima de asigurare, indemnizația de asigurare, interesul în asigurare, riscul asigurat, cazul asigurat (sinistrul), dauna sau prejudiciul, suma asigurată, franșiza și durata asigurării.

2. Prima de asigurare

Prima de asigurare este suma de bani pe care asiguratul o plătește anticipat asiguratorului pentru preluarea riscului, respectiv în vederea constituirii fondului de asigurare din care:

- se finanțează prevenirea daunelor;

• se acordă despăgubiri în caz de daună sau se plătește suma asigurată atunci când au loc calamități ale naturii, accidente sau atunci când survin anumite evenimente în viața asiguratului (Bistriceanu et al., 1991, p. 312 și următoarele).

Primele de asigurare se folosesc pentru (Bistriceanu et al., 1991, p. 312 și următoarele):

- alimentarea fondului din care se plătesc despăgubirile pentru bunuri și sumele asigurate în cazul persoanelor;
- constituirea fondului de rezervă din care se acoperă diferențele de despăgubiri în anii defavorabili;
- stingerea obligațiilor de plată în cadrul asigurărilor de viață;
- efectuarea cheltuielilor determinate de administrarea asigurărilor și obținerea beneficiului;
- finanțarea diferitelor măsuri de prevenire a daunelor.

La baza calculării primei de asigurare stau următoarele elemente: forma de asigurare contractată, categoriile de riscuri subscrise, suma asigurată și perioada asigurată.

De regulă, primele de asigurare se stabilesc pentru un an și se pot achita fie integral, la momentul încheierii contractului de asigurare, fie în rate plătibile la termenele scadente prevăzute în contract, pe parcursul derulării acestuia. Dovada plății primelor de asigurare îi revine asiguratului. Obiectul primei de asigurare constă în sume de bani, fiind excluse, prin urmare, bunurile sau serviciile.

În principiu, de plata primei de asigurare este condiționată intrarea în vigoare a asigurării sau începerea perioadei de asigurare (Nemeș, 2021, p. 18; Deak, 1999, p. 454 și următoarele; Popescu și Macovei, 1982, p. 7; Macovei, 2006, p. 339; Iliescu, 1999, p. 52).

Evaluarea primei de asigurare se face exclusiv de către asigurător pe baza unor date economico-statistice, prin cântărirea riscurilor și a situației descrise de asigurat (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/prima-de-asigurare>). Astfel, calculul primei are la bază **valoarea riscului** privit ca probabilitate și ca intensitate.

În cazul **asigurărilor de răspundere civilă sau al celor de răspundere profesională**, elementul obiectiv, esențial, în funcție de care se apreciază riscul și se determină nivelul primei de asigurare este **tipul activității desfășurate**.

Sau determinarea primei de asigurare se apreciază prin raportare la asiguratul prudent, diligent, care poate beneficia de prime de asigurare reduse, spre deosebire de cel neglijent, imprudent, care plătește prime mărite, prin aplicarea clauzei de tip *bonus-malus*. Sistemul *bonus-malus* este reglementat prin normele emise de Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) și a fost introdus ca măsură de responsabilizare a participanților la trafic. Acest sistem urmărește ca posesorii de vehicule prudenți să nu plătească o primă de asigurare egală cu a celor care produc accidente. (<https://www.rcaon.ro/bonus-malus>)

În ce privește **asigurarea de răspundere civilă obligatorie**, evaluarea primei de asigurare se face prin lege, asigurătorul urmând să-și îndeplinească obligația legală de a stipula în contract valoarea indicată de legiuitor, care nu poate fi modificată de nicio parte contractantă. În cazul asigurării de răspundere civilă, neexistând o valoare de asigurare, suma asigurată se stabilește prin **convenție**, iar în cazul asigurării obligatorii, prin **hotărâre a Guvernului**.

Referitor la **asigurările de bunuri** (<https://conspecte.com/Asigurari/contractul-de-asigurare.html>), suma asigurată nu poate să depășească valoarea reală a bunului la data asigurării (valoarea de asigurare). Supraasigurarea este interzisă, deoarece se presupune că asiguratul are interes la producerea cazului asigurat. Suma asigurată poate fi însă inferioară valorii reale a bunului (subasigurare). Suma respectivă se stabilește prin contract de către părți în aceste limite.

În cazul **asigurărilor de persoane**, suma asigurată nu este limitată, noțiunile de supraasigurare sau subasigurare fiind inaplicabile. Prin urmare, suma asigurată se stabilește prin înțelegere între părți. Referitor la asigurările de acest tip, asigurătorul nu se obligă să acopere o pagubă, ci plătește realizarea riscului. Contractul de asigurare care are în vedere persoane are caracter îndemnitar, asigurătorul obligându-se să plătească suma

asigurată independent de ideea de prejudiciu, viața și sănătatea nefiind evaluabile în bani. Astfel, în această situație se exclude orice raport între suma asigurată și paguba suferită de asigurat (<https://conspecte.com/Asigurari/contractul-de-asigurare.html>).

Prima de asigurare fiind principala obligație a asiguratului și un element esențial al raportului de asigurare, neplata ei conduce la rezilierea contractului.

3. Indemnizația de asigurare

Indemnizația de asigurare reprezintă principala obligație a asigurătorului (deși nu este singura). Asiguratul este obligat să constate producerea evenimentului și valoarea pagubelor, inclusiv să verifice îndeplinirea condițiilor din contract (<https://asigurari.infocons.ro/ce-este-indemnizatia-de-asigurare/>).

Legislația în domeniul asigurărilor nu definește indemnizația de asigurare, dar o utilizează. Din economia textelor de lege și concret din literatura de specialitate rezultă că indemnizația de asigurare este suma de bani pe care asigurătorul o achită asiguratului (beneficiarului) la survenirea cazului asigurat (Deak, 1999, p. 455; Nemeș, 2021, p. 19).

În **asigurările de răspundere civilă**, indemnizația de asigurare mai poartă denumirea de **despăgubire** și are ca obiect **sume de bani** (Macovei, 2006, p. 340; Iliescu, 1999, p. 56; Nemeș, 2021, p. 19; <https://legeaz.net/dictionar-juridic/indemnizatia-de-asigurare-despagubire>). De asemenea, plata indemnizației de asigurare nu poate depăși întinderea prejudiciului, a sumei asigurate sau a valorii bunului din momentul producerii cazului asigurat (Nemeș, 2021, p. 19; <https://legeaz.net/dictionar-juridic/indemnizatia-de-asigurare-despagubire>).

În cazul **asigurărilor de răspundere civilă**, dacă indemnizația de asigurare nu acoperă prejudiciul terțului păgubit, partea de pagubă rămasă neacoperită va fi suportată de persoana vinovată de producerea cazului asigurat. Adică terțul păgubit are acțiune în regres împotriva celui vinovat de producerea cazului asigurat. Aceeași soluție se aplică și în situația supraasigurării, dacă suma asigurată depășește valoarea bunului asigurat din momentul încheierii contractului. Pentru partea care depășește valoarea bunului asigurat, societatea de asigurare are acțiune în regres împotriva terțului păgubit, căruia i-a plătit indemnizația de asigurare.

În ce privește **asigurările de persoane**, indemnizația de asigurare se va plăti până la limita sumei asigurate (Deak, 1999, p. 455; Macovei, 2006, p. 340; Iliescu, 1999, pp. 56-59; Nemeș, 2021, p. 19). Așa cum am arătat anterior, în acest caz, asigurătorul nu se obligă să acopere o pagubă, ci să plătească realizarea riscului.

4. Obiectul asigurării

Obiectul asigurării este reprezentat de ceea ce s-a asigurat, adică bunuri, răspunderea civilă față de o terță persoană, un atribut al persoanei (viața, capacitatea de muncă), credite și garanții, asigurări de pierderi financiare etc. (Macovei, 2006, p. 338), cu alte cuvinte, valorile patrimoniale sau nepatrimoniale expuse pericolului (unui risc).

Reamintim că obiectul asigurării nu trebuie să se confunde cu obiectul contractului de asigurare (Deak, 1999, p. 452; Macovei, 2006, p. 338; Nemeș, 2021, p. 19).

În **asigurările de bunuri**, **bunul** asigurat reprezintă obiectul asigurării, asigurătorul garantându-i asiguratului plata unor despăgubiri dacă bunul suferă pagube ca urmare a unor calamități sau accidente.

În **asigurările de persoane**, **viața, sănătatea** persoanei reprezintă obiectul asigurării, pentru care asigurătorul garantează plata unor sume de bani, stabilite anticipat, dacă asiguratul suferă un accident sau în cazul în care survine o boală (pe perioada asigurării) ce conduce la invaliditate, deces etc. Exemplul evident prin care obiectul asigurării nu se confundă cu obiectul contractului de asigurare este pus în lumină de asigurările de persoane, deoarece viața și sănătatea pot forma obiectul asigurării, dar nu al unui contract, respectiv de asigurare. În cazul asigurării de persoane, obiectul contractului de asigurare constă în obligațiile părților, a asiguratului de a plăti prima și a asigurătorului de a achita indemnizația, ce constituie obiectul prestațiilor la care se obligă acestea (obiectul indirect al contractului). (Deak, 1999, p. 452)

5. Interesul în asigurare

Art. 2.215 din Codul civil stipulează că **asiguratul trebuie să aibă un interes** cu privire la bunul asigurat. Deși legiuitorul prevede obligația justificării unui interes în asigurare doar pentru asigurările de bunuri, trebuie să existe un interes pentru încheierea unei asigurări indiferent de categoria sau clasa de asigurări.

Interesul în asigurare trebuie să existe și să fie actual pe întreaga perioadă asigurată a contractului de asigurare. În cazul în care interesul asigurat nu există la data încheierii contractului de asigurare, acesta este nul de drept, asigurătorul având dreptul de a reține ratele de primă de asigurare deja achitate în situația în care contractantul sau asiguratul este de rea-credință (<https://www.porschefinance.ro/files/romania/Conditii-contractuale/Asiguratori-din-portofoliul-Porsche-Broker-de-Asigurare/Conditii-de-asigurare-Uniqa.pdf>).

Literatura juridică a identificat drept interes în asigurare, în funcție de categoria de asigurări, următoarele (Catană, 2007, p. 112 și următoarele; Nemeș, 2021, p. 20; <https://legeaz.net/dictionar-juridic/interes-in-asigurare>):

✓ În **asigurările de bunuri**, interesul este reprezentat de **valoarea economică patrimonială**, care se poate pierde pentru asigurat dacă se produce riscul asigurat.

✓ În **asigurările de răspundere civilă**, interesul în asigurare este că asiguratul urmărește să nu-și micșoreze patrimoniul prin angajarea față de terți a răspunderii sale dacă se produce fapta cauzatoare de prejudicii.

✓ În **asigurările de persoane**, interesul constă fie în așteptarea legitimă a unui beneficiu în cazul supraviețuirii (asigurarea de viață), fie în dorința legitimă de protecție (a familiei) în cazul decesului, pensionării sau invalidității asiguratului (asigurarea de deces, de invaliditate etc.).

Codul civil vine cu o soluție în cazul în care **bunul este înstrăinat**, în sensul că nu încetează contractul de asigurare (contrar vechii reglementări, respectiv art. 30 din Legea nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România, în prezent abrogată, care prevedea că, dacă nu s-a convenit altfel prin contractul de asigurare, în cazul în care bunul asigurat este înstrăinat, contractul se reziliază). Așadar, dacă nu s-a convenit altfel, înstrăinarea bunului asigurat nu determină încetarea contractului de asigurare, acesta producând efecte în continuare, dar între asigurător și dobânditor, conform art. 2.220 din Codul civil. Prin urmare, odată cu înstrăinarea bunului, dobânditorului i se transmite și interesul în asigurare.

Dacă interesul asigurat încetează în timpul perioadei de asigurare, contractul de asigurare **încetează de drept de la data pierderii interesului asigurat**, fără să fie nevoie de o notificare în acest sens transmisă de asigurător asiguratului sau contractantului. Prima de asigurare aferentă contractului de asigurare este datorată de asigurat sau contractant, după caz, până la data intervenirii cauzei de încetare (<https://www.porschefinance.ro/files/romania/Conditii-contractuale/Asiguratori-din-portofoliul-Porsche-Broker-de-Asigurare/Conditii-de-asigurare-Uniqa.pdf>).

6. Riscul asigurat

Riscul sau pericolul asigurat este un eveniment viitor, posibil, dar incert, prevăzut în contract, la care sunt expuse bunurile, patrimoniul sau viața ori sănătatea unei persoane (Deak, 1999, p. 451; Nemeș, 2021, p. 20; <https://legeaz.net/dictionar-juridic/risc-asigurat>). Riscul asigurat poate fi reprezentat de incendiu, inundație, cutremur, deces, boală, despăgubiri datorate terților etc.

În dreptul comun, noțiunea de *risc* are altă semnificație decât riscul asigurat din materia asigurărilor. Astfel, termenul de *risc* este întâlnit cu precădere în contractul de vânzare și privește suportarea pieririi totale sau parțiale a lucrului vândut în operațiunea de transmitere a proprietății de la vânzător la cumpărător.

Riscul este un element esențial al contractului de asigurare, iar inexistența lui atrage încetarea contractului (Deak, 1999, p. 451; Nemeș, 2021, p. 20; <https://legeaz.net/dictionar-juridic/risc-asigurat>). În acest sens, dispozițiile art. 2.205 alin. (1) din Codul civil prevăd următoarele: „contractul de asigurare se desființează de drept în cazul în care, înainte ca obligația asigurătorului să înceapă a produce efecte, riscul asigurat s-a produs ori producerea acestuia a devenit imposibilă, precum și dacă, după ce obligația menționată a început să producă efecte, intervenirea riscului asigurat a devenit imposibilă”.

De asemenea, o importanță deosebită o are și conduita asiguratului cu privire la riscul asigurat, deoarece, dacă riscul s-a produs cu intenție de către acesta, asigurătorul are dreptul să refuze plata indemnizației (Deak, 1999, p. 451; Nemeș, 2021, p. 20; <https://legeaz.net/dictionar-juridic/risc-asigurat>). Astfel, art. 2.208 alin. (2) din Codul civil stipulează că, „în cazurile stabilite prin contractul de asigurare, în asigurările de bunuri și de răspundere civilă, asigurătorul nu datorează indemnizație dacă riscul asigurat a fost produs cu intenție de către asigurat, de beneficiarul asigurării ori de un membru din conducerea persoanei juridice asigurate, care lucrează în această calitate”. Această clauză se poate aplica și atunci când riscul a fost produs de persoane fizice majore care locuiesc și gospodăresc în mod statornic împreună cu asiguratul sau beneficiarul, de prepușii asiguratului sau ai beneficiarului, potrivit art. 2.208 alin. (3) din Codul civil.

În asigurările de **răspundere civilă**, riscul asigurat este reprezentat de eventualitatea producerii unor prejudicii terților, cu privire la care asiguratul este obligat să răspundă, sau a unei pagube pentru care poate fi chemată să răspundă altă persoană (cuprinsă în asigurare), asiguratul preluând asupra sa răspunderea acesteia.

Riscul asigurat poate fi, ca regulă, orice fel de acțiuni, inacțiuni ori elemente obiective sau subiective, deoarece legislația din domeniul asigurărilor nu enumeră riscurile specifice răspunderii civile delictuale. Prin urmare, în asigurările de răspundere civilă, riscul constă în faptele delictuale ale asiguratului ori ale persoanei cuprinse în asigurare, în măsură să creeze pagube terțelor persoane.

7. Cazul asigurat (sinistrul)

Cazul asigurat este o creație a literaturii de specialitate și a practicii în domeniu, neavând o reglementare în materia asigurărilor.

Doctrina definește **cazul asigurat** sau **sinistrul** ca fiind evenimentul asigurat, pentru înlăturarea consecințelor căruia s-a făcut asigurarea, și care într-adevăr s-a produs (Deak, 1999, p. 452; Nemeș, 2021, p. 21). Spre exemplu, în cazul asigurării contra inundației, inundația a survenit.

Riscul asigurat este un eveniment posibil, viitor, incert, în timp ce cazul asigurat este un eveniment deja produs, survenit. Prin urmare, nu suntem în prezența unui caz asigurat dacă nu există risc asigurat în contractul de asigurare, deoarece doar evenimentele contractate, definite de părți drept riscuri asigurate, îl obligă pe asigurător la plata indemnizației de asigurare. Importanța cazului asigurat rezultă din faptul că, indiferent de forma de asigurare contractată, producerea lui marchează momentul răspunderii asigurătorului în baza contractului de asigurare.

Odată produs, cazul asigurat trebuie adus la cunoștința asigurătorului de către asigurat/beneficiarul asigurării, în vederea încasării despăgubirilor. Prin urmare, asigurătorul trebuie informat în legătură cu producerea cazului asigurat de către asigurat/beneficiarul asigurării, iar în situația asigurării de răspundere civilă, informarea se poate face și de către terțul păgubit. Astfel, terțul păgubit trebuie să anunțe el asigurătorul dacă asiguratul nu comunică producerea cazului asigurat și nici nu-l despăgubește pe terțul păgubit.

Deoarece legea nu impune o formă anume a operațiunii de comunicare, aceasta se poate face prin orice mijloace de comunicare.

Termenul de prescripție, respectiv dreptul la acțiunea în solicitarea despăgubirilor de la societatea de asigurare, începe să curgă, în principiu, de la data survenirii cazului asigurat și a cunoașterii persoanei vinovate de producerea lui (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/cazul-asigurat-sinistrul>).

8. Dauna sau prejudiciul

În materia răspunderii civile delictuale, literatura de specialitate definește **prejudiciul** ca fiind rezultatul negativ suferit de o anumită persoană ca urmare a fetei ilicite a altei persoane (Stătescu și Bârsan, 2000, p. 148; Pop, 2000, p. 199).

În materia asigurărilor, prejudiciul este definit în termeni asemănători la art. 2 pct. 22 din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, cu modificările și completările ulterioare, ca fiind efectul negativ suferit de persoana prejudiciată

prin producerea unui risc acoperit printr-un contract RCA. Noțiunea de *prejudiciu* este comună însă tuturor formelor de asigurare. Răspunderea civilă delictuală reprezintă fundamentul asigurării de răspundere civilă obligatorie și facultativă. (Nemeș, 2021, p. 22)

Prejudiciul se mai numește și *pagubă* sau *daună*. Dauna este „o pagubă, prejudiciu sau vătămare provocată unei persoane ca urmare a neîndeplinirii unei obligații contractuale sau legale, a săvârșirii unei infracțiuni, precum și atunci când, cu toate că nu este urmarea neîndeplinirii unei obligații, legea stabilește expres obligația de a o repara; materială – paguba adusă unui drept patrimonial (de exemplu, dreptului de proprietate), morală – prejudicierea unui drept nepatrimonial. Repararea ambelor categorii de daune comise printr-o infracțiune se poate cere în cadrul acțiunii civile exercitate în procesul penal.” (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/dauna>), de unde și denumirea de *terț păgubit* în materia asigurărilor.

Importanța prejudiciului în materia asigurărilor rezultă din faptul că lipsa lui face ca răspunderea asiguratorului să nu aibă efect. Astfel, chiar dacă survine cazul asigurat, dacă nu se constată prejudicii, nu poate fi angajată răspunderea asiguratorului și nici polița de asigurare nu va fi activată.

În materia asigurărilor, regula este că se au în vedere numai prejudiciile efective suferite de asigurat (*damnum emergens*), nu și beneficiul nerealizat (*lucrum cessans*). De la această regulă sunt exceptate asigurările de credite pentru riscurile de pierderi financiare. În cazul asigurării de răspundere civilă, beneficiul nerealizat de terța persoană păgubită reprezintă pentru asigurat o pagubă efectivă, deoarece se include în despăgubirile datorate (reparare integrală) și deci se suportă de asigurator dacă prin contractul de asigurare nu s-a prevăzut altfel (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/dauna>).

Asiguratorul acoperă prejudiciul numai în limita sumei asigurate. Dacă prejudiciul este mai mare, prin survenirea cazului asigurat, asiguratul, adică cel vinovat de producerea prejudiciului, va suporta diferența. Se impune această soluție deoarece terțul păgubit are dreptul la acoperirea integrală a prejudiciului prin acțiune împotriva persoanei care l-a produs.

9. Suma asigurată

Suma asigurată este definită de doctrina de specialitate și chiar de practica în domeniul asigurărilor, deoarece nu este reglementată în legislație ca atare. Astfel, **suma asigurată** este suma maximă în limita căreia asiguratorul este obligat să plătească indemnizația de asigurare la producerea cazului asigurat (Deak, 1999, p. 453; Nemeș, 2021, p. 23; <https://legeaz.net/dictionar-juridic/suma-asigurata>). Cu alte cuvinte, suma asigurată reprezintă valoarea maximă a despăgubirii în cazul producerii riscului asigurat (<https://www.finradar.ro/asigurari/ce-este-asigurarea-obligatorie-de-locuinta-pad>).

Suma asigurată stă la baza calculării primei de asigurare, alături de riscurile asigurate, forma de asigurare, perioada de asigurare etc.

În cazul **asigurărilor de răspundere civilă**, deoarece nu există o valoare de asigurare (paguba terțului este incertă, neputând fi cuantificată anticipat), suma asigurată se stabilește prin convenția părților (Deak, 1999, pp. 453-454; Nemeș, 2021, p. 23; <https://legeaz.net/dictionar-juridic/suma-asigurata>), asigurat și asigurator.

În cazul **asigurării de răspundere civilă auto** (RCA), care este o asigurare obligatorie, limitele despăgubirii, adică suma asigurată, sunt stabilite prin norme legale. Autoritatea de Supraveghere Financiară publică anual tarifele de referință pentru asigurarea auto obligatorie RCA.

În ce privește **asigurarea obligatorie de locuință** (PAD), aceasta este emisă de Poolul de Asigurare Împotriva Dezastrelor Naturale (PAID), instituție care se ocupă doar de emiterea de astfel de polițe (<https://www.finradar.ro/asigurari/ce-este-asigurarea-obligatorie-de-locuinta-pad>). Prin urmare, asigurările obligatorii PAD sunt emise exclusiv de societatea de asigurare PAID, înființată în temeiul Legii nr. 260/2008 și autorizată de Autoritatea de Supraveghere Financiară (detalii despre instituție sunt disponibile pe site-ul acesteia, www.paidromania.ro).

Indiferent de întinderea pagubei suferite de asigurat sau de terța persoană ca urmare a producerii cazului asigurat, despăgubirile acordate de asigurator nu depășesc limita sumei asigurate. Dacă paguba nu este acoperită de despăgubirile acordate, potrivit contractului de asigurare, ceea ce depășește prejudiciul neacoperit va fi

suportat de persoana vinovată de producerea acestuia, de asigurat sau de terț (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/suma-asigurata>).

10. Franșiza

Deși **franșiza** ca atare nu este definită în legislația în vigoare, art. 2.217 alin. (2) din Codul civil face referire la aceasta ca fiind o clauză care poate fi prevăzută în contractul de asigurare. Prin urmare, franșiza se stabilește și se stipulează în polița de asigurare. Înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, în 2011, art. 1¹ pct. 9 din Legea nr. 136/1995, în prezent abrogată, definea franșiza ca fiind partea din prejudiciu suportată de persoana păgubită, stabilită ca valoare fixă sau procent din despăgubirea totală prevăzută în contractul de asigurare (Deak, 1999, pp. 455-456).

Esența definiției a fost menținută fără ca franșiza să aibă o reglementare expresă ca noțiune de sine stătătoare. Astfel, art. 2.217 alin. (2) din Codul civil prevede că în contractul de asigurare poate fi stipulată o clauză conform căreia asiguratul rămâne propriul său asigurător pentru o franșiză în privința căreia asigurătorul nu este obligat să plătească despăgubire.

Doctrina definește franșiza ca fiind partea din prejudiciu suportată de asigurat, stabilită ca valoare fixă sau procent din despăgubirea totală prevăzută în contractul de asigurare, pe care nu o despăgubește asigurătorul și pentru care asiguratul rămâne propriul său asigurător (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/fransiza>). Dacă persoana păgubită este un terț (situație întâlnită în general în cazul asigurării de răspundere civilă), aceasta are dreptul la acoperirea integrală a prejudiciului suferit – asigurătorul va plăti suma stabilită cu titlu de despăgubiri, mai puțin franșiza, suportată de asigurat (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/fransiza>).

Franșiza se caracterizează prin următoarele elemente:

✓ **Este partea din daună care va fi suportată de asigurat**, fiind plătită asigurătorului înainte de soluționarea dosarului (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/fransiza>).

✓ **Este facultativă**. Potrivit art. 2.217 alin. (2) din Codul civil, pentru a fi operabilă, aceasta trebuie să fie stabilită în contractul de asigurare. În caz contrar, la producerea cazului asigurat, asigurătorul va trebui să despăgubească la valoarea integrală a pagubei sau a sumei asigurate, după caz.

✓ **Nu are limite minime sau maxime**, legea nereglementând acest aspect. Prin urmare, părțile contractului de asigurare stabilesc cuantumul franșizei prin înțelegere. În principiu, franșiza se negociază cu asigurătorul în funcție de politica de risc a acestuia înainte de momentul semnării contractului de asigurare. În practică, valoarea franșizei se ridică la 20% din suma asigurată sau din valoarea asigurării (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/fransiza>). Astfel, dacă franșiza este de 20%, spre exemplu, asigurătorul despăgubește până la această limită. Pentru diferență, terțul păgubit se va întoarce împotriva asiguratului, care a produs paguba, acesta din urmă fiind obligat să acopere integral prejudiciul pe care l-a provocat, franșiza operând numai în raporturile cu asigurătorul.

✓ Îndeplinește un rol important în procesul de stabilire a primei de asigurare, fiind un criteriu esențial în această operațiune. Clauza din contract cu privire la franșiză scade valoarea primei de asigurare. O franșiză mai mare presupune o primă de asigurare mai mică și invers (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/fransiza>), iar lipsa franșizei scumpește asigurarea.

✓ Îndeplinește un **rol preventiv**, deoarece sporește diligențele asiguratului în activitățile sale, conștientizând faptul că la producerea cazului asigurat asigurătorul nu va despăgubi întregul prejudiciu, deoarece intră în obligația sa de a suporta contravaloarea franșizei. Cu alte cuvinte, franșiza responsabilizează într-o măsură și mai mare persoana asigurată, în scopul prevenirii accidentelor (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/fransiza>). Spre exemplu, în cazul unei polițe CASCO, dacă franșiza este în valoare de 100 de euro pe eveniment și valoarea daunei este de 1.000 de euro, asiguratul va depune în contul companiei de asigurări 100 de euro, urmând ca diferența de 900 de euro să fie plătită de aceasta (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/fransiza>).

✓ În cazul contractului de asigurare cu franșiză, asigurarea nu este integrală, rămânând o parte în sarcina persoanei păgubite sau a asiguratului, de unde rezultă **efectul principal al franșizei** ca la producerea riscului asigurat asigurătorul să nu acopere integral paguba, ci doar până la concurența franșizei.

Așa cum am arătat anterior însă, în asigurările de răspundere civilă, franșiza nu absolvă persoana vinovată de producerea pagubei de obligația de a plăti integral despăgubirile (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/fransiza>).

11. Durata asigurării/contractului de asigurare

Durata asigurării este intervalul de timp cuprins între momentul semnării contractului de asigurare și cel al încetării acestuia. Neexistând dispoziții legale cu privire la durata asigurării, aceasta este stabilită de părțile contractante în funcție de interesele lor, forma de asigurare și riscurile asigurate (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/durata-asigurarii>; Nemeș, 2021, p. 24). Prin urmare, durata asigurării coincide cu **durata contractului de asigurare încheiat**.

Durata asigurării este reprezentată astfel:

- în **asigurările de răspundere civilă**, de durata în care se exercită activitatea în măsură să producă prejudicii terțelor persoane;
- în **asigurările de răspundere profesională**, de regulă, asigurarea durează până la încetarea perioadei de exercitare a profesiei.

În principiu, asigurările se încheie pe o perioadă determinată de timp, durata asigurării fiind prevăzută în contractul de asigurare (nu se încheie deci pe durată nedeterminată).

Durata asigurării nu se confundă cu perioada asigurată, aceasta din urmă reprezentând intervalul de timp în care contractul de asigurare își produce toate efectele sale caracteristice, respectiv intervalul de timp dintre momentul începerii și cel al încetării răspunderii asigurătorului (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/durata-asigurarii>; Nemeș, 2021, p. 24). În acest sens, exemplificăm următoarele situații:

✓ Contractul de asigurare este încheiat și a fost plătită și prima de asigurare în întregime de către asigurat, dar asigurătorul nu răspunde pentru că nu a început perioada de asigurare.

✓ Asigurarea obligatorie de răspundere civilă a deținătorilor de vehicule trebuie încheiată până la data de 31 decembrie a fiecărui an, deoarece acest tip de asigurare este anuală. Asigurarea se încheie cu ceva timp (de obicei câteva zile) înainte de 1 ianuarie. Astfel, se încheie contracte de asigurare de răspundere civilă auto începând cu declanșarea campaniei RCA, operațiune care devine practicabilă de regulă după data de 15 a lunii decembrie a anului în curs. În astfel de situații, contractul de asigurare este încheiat, eventual s-a plătit și întreaga primă de asigurare, dar nu a început perioada de asigurare (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/durata-asigurarii>; Nemeș, 2021, p. 24).

✓ Asigurarea privind conținutul transportului (cargo) se încheie de regulă înaintea sau cel târziu în timpul încărcării mijlocului de transport. Contractul de asigurare începe să-și producă efectele de la data deplasării acestuia spre destinație. Dacă se produce riscul asigurat înainte de a începe perioada de asigurare, asigurătorul nu răspunde.

✓ Prima de asigurare se plătește în rate și contractul cuprinde o clauză cu termen de păsuire. Termenul de păsuire este intervalul de timp după scadența primei de asigurare în care asigurătorul primește sumele datorate cu titlu de prime, evitându-se rezilierea contractului (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/durata-asigurarii>). Neplata primei de asigurare atrage rezilierea contractului, aceasta trebuind achitată fie integral în momentul încheierii contractului, fie în mai multe tranșe, pe parcursul derulării acestuia. Dacă plata primei de asigurare se stabilește în rate, fiecare rată se înfățișează ca o scadență de sine stătătoare, deoarece neplata uneia dintre ele determină rezilierea contractului. Cu toate acestea, părțile pot insera în contract o clauză care să îi dea dreptul asigurătorului să plătească prima și după împlinirea scadenței, într-un anumit termen, de regulă până la 30 de zile, acesta fiind **termen de păsuire**. Adică, în situația în care se stipulează în contract posibilitatea ca asigurătorul să primească primele de asigurare și după împlinirea scadenței, respectiv în termenul de păsuire, producerea cazului asigurat în cadrul termenului de păsuire obligă asigurătorul la despăgubiri.

De asemenea, în contract se poate stipula și că neachitarea primelor în termen atrage suspendarea contractului de asigurare, caz în care producerea riscului asigurat pe perioada termenului de suspendare, considerat tot termen de păsuire, nu obligă asigurătorul la acordarea despăgubirilor, deoarece efectele contractului,

respectiv obligațiile asiguratorului, sunt suspendate. Contractul de asigurare există, nefiind desființat în perioada suspendării, doar că asiguratorul nu poate fi obligat la plata despăgubirilor.

Toate aceste exemple din practica asigurărilor conduc la distincția dintre durata asigurării/contractului de asigurare și perioada asigurată. Efectele contractului de asigurare însă, inclusiv răspunderea asiguratorului, se produc în perioada asigurată, ca urmare a producerii cazului asigurat (<https://legeaz.net/dictionar-juridic/durata-asigurarii>).

➔ Concluzii

Elementele obligatorii care trebuie menționate într-un contract de asigurare sunt aduse la cunoștința asiguraților de către societățile de asigurare (asiguratorii) pentru a nu apărea neînțelegeri sau chiar abuzuri (<https://asirom.ro/stiri/blog/elementele-contractului-de-asigurare-informatii-obligatorii-puse-la-dispozitia-clientilor>). Aceste elemente se regăsesc și în informațiile pe care asiguratorii le comunică obligatoriu potențialilor asigurați în faza precontractuală.

Bibliografie

1. Bistriceanu, G.D., Bercea, F., Macovei, E.I. (1991), *Dicționar de asigurări*, Editura Științifică, București.
2. Catană, R.N. (2007), *Dreptul asigurărilor. Reglementarea activității de asigurare. Teoria generală a contractului de asigurare*, Editura Sfera Juridică, Cluj-Napoca.
3. Deak, F. (1999), *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, Editura Actami, București.
4. Iliescu, C. (1999), *Contractul de asigurare de bunuri în România*, Editura All Beck, București.
5. Macovei, C. (2006), *Contracte civile*, Editura Hamangiu, București.
6. Macovei, I., Macovei, C. (2020), *Dreptul contractelor de asigurare*, Editura Universul Juridic, București.
7. Nemeș, V. (2021), *Dreptul asigurărilor*, ediția a V-a, Editura Hamangiu, București.
8. Pop, L. (2000), *Teoria generală a obligațiilor*, Editura Lumina Lex, București.
9. Popescu, D., Macovei, I. (1982), *Contractul de asigurare*, Editura Junimea, Iași.
10. Stătescu, C., Bârsan, C. (2000), *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Editura All Beck, București.
11. Legea nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România, publicată în Monitorul Oficial nr. 303/30.12.1995, cu modificările și completările ulterioare, abrogată.
12. Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial nr. 505/15.07.2011, cu modificările și completările ulterioare.
13. Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule și tramvaie, publicată în Monitorul Oficial nr. 431/12.06.2017, cu modificările și completările ulterioare.
14. <https://asigurari.infocons.ro/ce-este-indemnizatia-de-asigurare/>
15. <https://asirom.ro/stiri/blog/elementele-contractului-de-asigurare-informatii-obligatorii-puse-la-dispozitia-clientilor>
16. <https://conspecte.com/Asigurari/contractul-de-asigurare.html>
17. <https://legeaz.net/dictionar-juridic/>
18. <https://www.finradar.ro/asigurari/ce-este-asigurarea-obligatorie-de-locuinta-pad>
19. <https://www.porschefinance.ro/files/romania/Conditii-contractuale/Asiguratorii-din-portofoliul-Porsche-Broker-de-Asigurare/Conditii-de-asigurare-Uniqa.pdf>
20. <https://www.rcaon.ro/bonus-malus>
21. www.paidromania.ro

Contravenții eliminate din sfera de aplicare a Legii prevenirii

Dr. ec. Elena STĂNCIULESCU

București

Abstract

Given the recent legislative changes that have removed many offences from the Prevention Law No. 270/2017, we considered it necessary to know what they are. From November 5, 2023, for some offences the warning penalty is no longer applied, so it is important to know what the penalties are in the event of non-compliance with the legal regulations.

Keywords: Prevention Law No. 270/2017, legislative changes, offences

Termeni-cheie: Legea prevenirii nr. 270/2017, modificări legislative, contravenții

Clasificare JEL: K42, K13, K34, K49, M48, M49

To cite this article: Elena Stănciulescu, *Contravenții eliminate din sfera de aplicare a Legii prevenirii*, CECCAR Business Review, N° 7/2024, pp. 27-35, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.07.04>

➔ Informarea și îndrumarea persoanelor interesate pentru evitarea încălcării prevederilor legale

În vederea aplicării corecte și unitare a prevederilor legale, autoritățile/instituțiile publice cu atribuții de control, constatare și sancționare a contravențiilor au obligația să îndrume persoanele interesate, să elaboreze și să difuzeze materiale documentare și să aloce pe pagina de internet secțiuni special dedicate informării publice privind:

- legislația în vigoare referitoare la constatarea și sancționarea contravențiilor;
- drepturile și obligațiile acestor autorități/instituții publice în desfășurarea activităților;
- drepturile și obligațiile persoanelor care sunt supuse acestor activități;
- faptele contravenționale;
- sancțiunile și/sau alte măsuri aplicabile.

Pentru realizarea activității de îndrumare, autoritățile/instituțiile publice cu atribuții de control au obligația:

- să elaboreze proceduri de îndrumare și control care să fie utilizate de către toate persoanele competente să efectueze activitatea de control;
- să afișeze pe site-urile proprii spețele cu frecvență ridicată și soluțiile de îndrumare emise în aceste cazuri;
- să exercite activ în cadrul fiecărei activități de control rolul de îndrumare a persoanelor controlate, menționând în procesul-verbal de control indicațiile necesare pentru evitarea pe viitor a încălcării prevederilor legale.

➔ Registrul unic de control, document de evidențiere a controalelor desfășurate la contribuabili

Conform Legii nr. 252/2003, toți contribuabilii persoane juridice înregistrate la Oficiul Național al Registrului Comerțului, autorizate potrivit legii, au obligația să țină și să prezinte organelor de control registrul unic de control. Celelalte categorii de contribuabili pot ține acest registru în funcție de opțiunea lor.

Contribuabilii nou-înființați sunt obligați ca în termen de 30 de zile de la data înregistrării să achiziționeze registrul unic de control. Acesta se ține la sediul social și la fiecare sediu secundar pentru care s-au eliberat avize/autorizații și/sau acorduri de funcționare, se numerotează, se sigilează și se păstrează de reprezentantul legal al unității verificate sau de înlocuitorul acestuia. În registrul unic de control sunt evidențiate toate controalele desfășurate la contribuabili de către toate organele de control specializate, în domeniile financiar-fiscal, sanitar, fitosanitar, urbanism, calitate în construcții, protecția consumatorului, protecția muncii, inspecția muncii, protecția împotriva incendiilor, precum și în alte domenii prevăzute de lege.

Înainte de începerea controlului, organele de control au obligația de a consemna în registru următoarele elemente: numele și prenumele persoanelor împuternicite să-l efectueze, unitatea de care aparțin, numărul legitimației de control, numărul și data delegației/ordinului de deplasare, obiectivele și perioada controlului, perioada controlată și temeiul legal în baza căruia se efectuează acesta.

De asemenea, înainte de începerea acțiunii de control, organele de control sunt obligate să consulte actele de control încheiate anterior care au legătură cu domeniul lor de activitate, pentru a cunoaște constatările făcute, măsurile stabilite și stadiul îndeplinirii lor, verificând totodată dacă contravenientul a beneficiat de prevederile Legii prevenirii.

În situația neprezentării registrului unic de control, verificarea se efectuează, cauzele neprezentării fiind consemnate în actul de control.

În cazul persoanelor care nu sunt obligate să țină registrul unic de control, agentul constator trebuie să verifice în evidențele autorității/instituției publice din care fac parte dacă acestea au beneficiat de prevederile Legii nr. 270/2017.

➤ **Măsuri dispuse în cazul contravențiilor care intră în sfera Legii prevenirii**

Conform Legii prevenirii, în cazul constatării săvârșirii uneia dintre contravențiile ce intră în sfera acesteia, agentul constator încheie un proces-verbal de constatare a contravenției prin care se aplică sancțiunea avertismentului și la care anexează un plan de remediere. În această situație nu sunt dispuse sancțiuni contravenționale complementare. În cazul în care se aplică doar sancțiunea avertismentului, nu este necesară întocmirea unui plan de remediere dacă în cursul derulării controlului contravenientul își îndeplinește obligația legală sau atunci când contravenția săvârșită nu este continuă.

Autoritățile/instituțiile publice cu atribuții de control trebuie să reia controlul și să completeze partea a II-a a planului de remediere anexat la procesul-verbal de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunii și, dacă este cazul, registrul unic de control, în maximum 10 zile lucrătoare de la data expirării termenului de remediere, făcând mențiuni privind modalitatea de respectare a măsurilor de remediere dispuse.

În situația în care, cu ocazia reluării controlului, se constată neîndeplinirea de către contravenient în termenul acordat a obligațiilor legale conform măsurilor de remediere stabilite, agentul constator încheie un alt proces-verbal de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunii, prin care se constată săvârșirea de contravenții și se aplică sancțiunea/sancțiunile contravenționale, altele decât avertismentul, cu respectarea legislației în vigoare.

➤ **Contravenții care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii**

Contravențiile incluse în Legea prevenirii sunt detaliate în Hotărârea Guvernului nr. 33/2018, care stabilește și modelul planului de remediere. Începând cu data de 5 noiembrie 2023, prin Hotărârea Guvernului nr. 937/2023 pentru modificarea anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 33/2018 privind stabilirea contravențiilor care intră sub incidența Legii prevenirii nr. 270/2017, precum și a modelului planului de remediere și pentru modificarea și completarea unor acte normative, au fost eliminate din Legea prevenirii foarte multe contravenții, acestea fiind prezentate în continuare.

1. Contravenții prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii

Contravenții prevăzute la art. 10 din OUG nr. 28/1999 care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)	Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023
Emiterea bonului fiscal conținând date eronate sau fără ca acesta să includă toate datele prevăzute de reglementările legale, după caz	Amendă de la 2.000 lei la 4.000 lei
Neînținerea bonului fiscal clientului de către operatorul aparatului de marcat electronic fiscal și/sau neeliberarea facturii la solicitarea acestuia	Amendă de la 1.000 lei la 2.000 lei aplicabilă persoanelor fizice
Neîndeplinirea de către utilizatorii aparatelor de marcat electronice fiscale a sarcinii de a afișa la loc vizibil anunțul detaliat de atenționare a clienților cu privire la obligația respectării dispozițiilor prevăzute de lege	Amendă de la 2.000 lei la 4.000 lei
<p>Încălcarea de către utilizatorii aparatelor de marcat electronice fiscale a dispozițiilor de mai jos:</p> <ul style="list-style-type: none"> folosirea numai a consumabilelor de tipul și având caracteristicile tehnice prevăzute în manualul de utilizare a aparatului respectiv; folosirea numai a consumabilelor care asigură menținerea lizibilității datelor pe perioada de arhivare prevăzută de lege; solicitarea distribuitorului autorizat de la care a cumpărat aparatul sau unității acreditate de a completa manualul de utilizare cu informații privind tipul și caracteristicile tehnice ale consumabilelor, dacă manualul aceluia aparat nu conține astfel de informații; încheierea cu furnizorii consumabilelor a unor contracte ferme conținând clauze de livrare numai a consumabilelor de tipul și având caracteristicile tehnice prevăzute în manualul de utilizare, care să asigure menținerea lizibilității datelor pe perioada de arhivare stipulată de lege, și clauze privind daunele la care sunt îndreptățiți utilizatorii în cazul nerespectării dispozițiilor contractuale de către furnizori și asigurarea arhivării datelor 	Amendă de la 20.000 lei la 30.000 lei
<p>Nerespectarea de către utilizatorii aparatelor de marcat electronice fiscale a următoarelor prevederi:</p> <ul style="list-style-type: none"> asigurarea funcționării acestora în parametrii tehnici legali pe toată durata lor de utilizare; permiterea intervenției tehnice numai de către persoanele autorizate pentru efectuarea operațiunilor de service asupra aparatelor de marcat electronice fiscale, adică a celor înregistrate în baza de date a Ministerului Finanțelor privind distribuitorii autorizați, unitățile acreditate pentru comercializare și/sau service și tehnicienii de service pentru aceste aparate 	Amendă de la 4.000 lei la 6.000 lei

2. Contravenții prevăzute în Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii

Contravenții prevăzute la art. 336 alin. (1) din Codul de procedură fiscală care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)	Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023
Nedepunerea de către contribuabil/plătitor la termenele prevăzute de lege a declarațiilor de înregistrare fiscală, de radiere a înregistrării fiscale sau de mențiuni	<p>Amendă:</p> <ul style="list-style-type: none"> de la 1.000 lei la 5.000 lei pentru persoanele juridice încadrate în categoria contribuabililor mijlocii și mari; de la 500 lei la 1.000 lei pentru celelalte persoane juridice și pentru persoanele fizice

Contravenții prevăzute la art. 336 alin. (1) din Codul de procedură fiscală care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)	Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023
<p>Neîndeplinirea de către contribuabil/plătitor la termen a obligațiilor de declarare prevăzute de lege, a bunurilor și veniturilor impozabile sau, după caz, a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor sume, precum și orice informații în legătură cu impozitele, taxele, contribuțiile, bunurile și veniturile impozabile, dacă legea prevede declararea acestora</p>	<p>Amendă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de la 1.000 lei la 5.000 lei pentru persoanele juridice încadrate în categoria contribuabililor mijlocii și mari; • de la 500 lei la 1.000 lei pentru celelalte persoane juridice și pentru persoanele fizice
<p>Nerespectarea de către contribuabil/plătitor, la finalizarea inspecției fiscale, a obligației de a da o declarație scrisă, pe propria răspundere, din care să rezulte că au fost puse la dispoziție toate documentele și informațiile solicitate pentru inspecția fiscală și în care se menționează și faptul că au fost restituite toate documentele solicitate și puse la dispoziție de contribuabil/plătitor</p>	<p>Amendă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de la 5.000 lei la 7.000 lei pentru persoanele juridice încadrate în categoria contribuabililor mijlocii și mari; • de la 1.000 lei la 1.500 lei pentru celelalte persoane juridice și pentru persoanele fizice
<p>Nerespectarea de către contribuabil/plătitor a obligațiilor de întocmire a dosarului prețurilor de transfer în condițiile și la termenele prevăzute prin ordinul președintelui ANAF și a obligației de a prezenta acest dosar la solicitarea organului fiscal central</p>	<p>Amendă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de la 12.000 lei la 14.000 lei pentru persoanele juridice încadrate în categoria contribuabililor mijlocii și mari; • de la 2.000 lei la 3.500 lei pentru celelalte persoane juridice și pentru persoanele fizice
<p>Nerespectarea de către contribuabil/plătitor a obligației de păstrare și a celei de prezentare către organul fiscal a datelor arhivate în format electronic și a aplicațiilor informatice cu ajutorul cărora le-a generat</p>	<p>Amendă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de la 12.000 lei la 14.000 lei pentru persoanele juridice încadrate în categoria contribuabililor mijlocii și mari; • de la 2.000 lei la 3.500 lei pentru celelalte persoane juridice și pentru persoanele fizice
<p>Nefurnizarea la termen de către contribuabil/plătitor a informațiilor periodice solicitate de organele fiscale</p>	<p>Amendă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de la 12.000 lei la 14.000 lei pentru persoanele juridice încadrate în categoria contribuabililor mijlocii și mari; • de la 2.000 lei la 3.500 lei pentru celelalte persoane juridice și pentru persoanele fizice
<p>Nerespectarea de către persoana supusă verificării situației fiscale personale a obligației de a depune declarația de patrimoniu și de venituri</p>	<p>Amendă de la 10.000 lei la 50.000 lei</p>
<p>Efectuarea de operațiuni intracomunitare de către persoanele care au obligația înscrierii în Registrul operatorilor intracomunitari fără a fi înscrise, conform legii, în acest registru</p>	<p>Amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei</p>
<p>Nedepunerea în termen a Chestionarului pentru stabilirea rezidenței persoanei fizice la sosirea în România, respectiv a Chestionarului pentru stabilirea rezidenței persoanei fizice la plecarea din România de către persoanele obligate potrivit Codului fiscal</p>	<p>Amendă de la 50 lei la 100 lei</p>
<p>Nedepunerea în termen de 45 de zile a scrisorii de garanție/poliței de asigurare de garanție de către debitorul care a notificat organul fiscal potrivit legii</p>	<p>Amendă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de la 2.500 lei la 5.000 lei pentru persoanele juridice încadrate în categoria contribuabililor mijlocii și mari; • de la 500 lei la 1.000 lei pentru celelalte persoane juridice și pentru persoanele fizice

Contravenții prevăzute la art. 337 din Codul de procedură fiscală care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)	Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023
<p>Nedepunerea la termenele prevăzute de lege a declarațiilor recapitulative reglementate de normele privind taxa pe valoarea adăugată din Codul fiscal</p>	<p>Amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei</p>
<p>Depunerea de declarații recapitulative incorecte ori incomplete</p> <p>Nu se sancționează contravențional persoanele care corectează declarația recapitulativă până la termenul legal de depunere a următoarei declarații recapitulative dacă fapta nu a fost constatată de organul fiscal anterior corectării sau persoanele care corectează declarațiile ulterior termenului legal de depunere ca urmare a unui fapt neimputabil acestora.</p>	<p>Amendă de la 500 lei la 1.500 lei</p>

3. Contravenții prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată, cu modificările și completările ulterioare, care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii

Contravenții prevăzute la art. 3 alin. (1) din OUG nr. 193/2002 care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)	Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023
<p>Utilizarea unor terminale de plată care nu sunt instalate potrivit prevederilor art. 2 alin. (1), conform căruia instituțiile acceptante de carduri au obligația de a instala terminale de plată în termen de 30 de zile de la data solicitării operatorilor economici, instituțiilor publice, persoanelor juridice și a comercianților, în baza contractelor încheiate în acest scop, în toate locurile indicate de ei</p>	<p>Amendă de la 5.000 lei la 15.000 lei</p>
<p>Nerespectarea prevederilor art. 2, cu privire la instalarea de terminale de plată</p>	<p>Amendă de la 5.000 lei la 15.000 lei</p>
<p>Distrugerea, deteriorarea sau modificarea tehnică a terminalelor de plată care pot provoca înregistrări eronate sau pot genera fraude</p>	<p>Amendă de la 20.000 lei la 50.000 lei</p>
<p>Nerespectarea dispozițiilor art. 1 alin.:</p> <p>(1) Operatorii economici furnizori de servicii de utilitate publică și instituțiile și autoritățile publice care încasează impozite, taxe, contribuții, amenzi, dobânzi, penalități de întârziere, penalități, tarife, alte obligații de plată și sume pentru serviciile prestate sau intermediare au obligația să accepte încasări și prin intermediul cardurilor de debit, de credit sau preplătite, atât prin intermediul unui terminal POS, cât și prin aplicații care facilitează acceptarea plăților electronice.</p> <p>(3) Persoanele juridice care desfășoară activități de comerț cu amănuntul și cu ridicata, precum și cele care derulează activități de prestări de servicii și care realizează în cursul unui an încasări în numerar cu o valoare mai mare de 50.000 lei au obligația să accepte ca mijloc de plată cardurile de debit, de credit sau preplătite, prin intermediul unui terminal POS și/sau al altor soluții moderne de acceptare, inclusiv aplicații ce facilitează acceptarea plăților electronice.</p> <p>(8) Operatorii economici furnizori de servicii de utilitate publică și instituțiile și autoritățile publice care încasează impozite, taxe, contribuții, amenzi, dobânzi, penalități, penalități de întârziere, tarife sau alte obligații de plată și sume pentru serviciile prestate sau intermediare au obligația să accepte încasarea sumelor printr-un sistem electronic de plată la distanță/online.</p>	<p>Amendă de la 20.000 lei la 50.000 lei</p>

<p align="center">Contravenții prevăzute la art. 3 alin. (1) din OUG nr. 193/2002 care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)</p>	<p align="center">Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023</p>
<p>Refuzul persoanelor juridice de a accepta ca mijloc de plată cardurile de debit și cardurile de credit în situația în care desfășoară activități de comerț cu amănuntul și cu ridicata și activități de prestări de servicii și care realizează în cursul unui an încasări în numerar cu o valoare mai mare de 50.000 lei</p> <p>Obligația de acceptare a cardurilor de debit, de credit sau preplătite, prin intermediul unui terminal POS și/sau al altor soluții moderne de acceptare, se naște începând cu trimestrul următor celui în care încasările în numerar din cursul anului respectiv au depășit pragul de 50.000 lei. În cazul în care acest prag nu a fost depășit timp de doi ani consecutivi, entitățile nu mai au obligația de acceptare a cardurilor de debit, de credit sau preplătite, prin intermediul unui terminal POS și/sau al altor soluții moderne de acceptare, dar pot opta pentru continuarea acceptării acestor instrumente de plată.</p>	<p align="center">Amendă de la 5.000 lei la 7.500 lei</p>
<p>Refuzul instituțiilor emitente și acceptante de carduri de a implementa sistemul de acordare de avansuri în numerar pentru utilizatorii cardurilor de debit și cardurilor de credit</p> <p>Acestea vor întreprinde toate măsurile necesare de implementare a sistemului de acordare de avansuri în numerar la terminalele de plată, odată cu achiziția de bunuri și/sau servicii, pentru utilizatorii de carduri.</p>	<p align="center">Amendă de la 20.000 lei la 50.000 lei</p>
<p>Lipsa afișării semnului la terminalele de plată privind serviciul de acordare a avansurilor în numerar și a costurilor serviciului.</p>	<p align="center">Amendă de la 5.000 lei la 15.000 lei</p>
<p>Refuzul instituțiilor acceptante de carduri de a instala terminale de plată în termen de 30 de zile de la data solicitării</p>	<p align="center">Amendă de la 20.000 lei la 50.000 lei</p>
<p>Lipsa asigurării infrastructurii și a dotărilor necesare pentru acordarea avansurilor în numerar la terminalele de plată de către instituțiile acceptante de carduri</p>	<p align="center">Amendă de la 20.000 lei la 50.000 lei</p>
<p>Nerespectarea dispozițiilor art. 2¹ și 2², respectiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instituțiile emitente nu pot aplica instituțiilor acceptante comisioane interbancare mai mari de 0,2% din valoarea fiecărei operațiuni efectuate prin utilizarea cardurilor de debit și mai mari de 0,3% din valoarea fiecărei operațiuni efectuate prin utilizarea cardurilor de credit. • Acordurile dintre instituțiile acceptante și beneficiarii plăților vor conține informații detaliate referitoare la comisionul interbancar, comisionul pentru sistemul de plată și procesare, marja acceptantului, precum și a comisioanelor suplimentare aplicate în funcție de marca și categoria acelor carduri de plată. 	<p align="center">Amendă de la 10.000 lei la 200.000 lei</p>

Conform Legii nr. 406/2023 pentru modificarea și completarea unor acte normative în scopul creșterii incluziunii financiare, persoanele fizice sau juridice care au obligația înregistrării la registrul comerțului trebuie să asigure implementarea și acceptarea cel puțin a unui instrument de plată fără numerar.

4. Contravenții prevăzute în Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii

<p align="center">Contravenții prevăzute la art. 493 alin. (2) lit. a) și b) și alin. (4) din Codul fiscal care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)</p>	<p align="center">Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023</p>
<p>Depunerea peste termen a declarațiilor de impunere prevăzute la art. 461 alin.:</p> <p>(2) În cazul dobândirii sau construirii unei clădiri în cursul anului, proprietarul are obligația să depună o declarație la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află aceasta, în termen de 30 de zile de la data dobândirii, și datorează impozit pe clădiri începând cu 1 ianuarie a anului următor.</p>	<p align="center">Amendă de la 70 lei la 279 lei</p>

<p align="center">Contravenții prevăzute la art. 493 alin. (2) lit. a) și b) și alin. (4) din Codul fiscal care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)</p>	<p align="center">Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023</p>
<p>(6) În cazul extinderii, îmbunătățirii, desființării parțiale sau al altor modificări aduse unei clădiri existente cu destinație nerezidențială care determină creșterea sau diminuarea valorii impozabile a acesteia cu mai mult de 25%, proprietarul are obligația să depună o nouă declarație de impunere la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află imobilul, în termen de 30 de zile de la data modificării respective, și datorează impozit pe clădiri începând cu 1 ianuarie a anului următor.</p> <p>(7) În cazul desființării unei clădiri, proprietarul are obligația să depună o nouă declarație de impunere la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află aceasta, în termen de 30 de zile de la data demolării sau distrugerii, și încetează să datoreze impozitul începând cu 1 ianuarie a anului următor, inclusiv în cazul clădirilor pentru care nu s-a eliberat autorizație de desființare.</p> <p>(10) În cazul unei clădiri care face obiectul unui contract de leasing financiar, pe întreaga durată a acestuia se aplică următoarele reguli:</p> <p>c) atât locatorul, cât și locatarul au obligația depunerii declarației fiscale la organul fiscal local în a cărui rază de competență se află clădirea, în termen de 30 de zile de la data finalizării contractului de leasing sau a încheierii procesului-verbal de predare a bunului sau a altor documente similare care atestă intrarea sa în posesia locatorului ca urmare a rezilierii contractului de leasing, însoțită de o copie a acestor documente.</p> <p>(12) În cazul clădirilor pentru care se datorează taxa pe clădiri, în temeiul unor contracte de concesiune, închiriere, administrare ori folosință care se referă la perioade mai mici de o lună, persoana de drept public care transmite dreptul de concesiune, închiriere, administrare ori folosință are obligația să depună o declarație la organul fiscal local, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare intrării în vigoare a contractelor, la care anexează o situație centralizatoare a acestor contracte.</p> <p>(13) În cazul unei situații care determină modificarea taxei pe clădiri datorate, persoana care datorează taxa pe clădiri are obligația să depună o declarație la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află clădirea, până la data de 25 a lunii următoare celei în care s-a înregistrat situația respectivă.</p>	<p align="center">Amendă de la 70 lei la 279 lei</p>
<p>Depunerea peste termen a declarațiilor de impunere prevăzute la art. 466 alin.:</p> <p>(2) În cazul dobândirii unui teren în cursul anului, proprietarul are obligația să depună o nouă declarație de impunere la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află acesta, în termen de 30 de zile de la data dobândirii, și datorează impozit pe teren începând cu 1 ianuarie a anului următor.</p> <p>(5) În cazul modificării categoriei de folosință a terenului, proprietarul are obligația să depună o nouă declarație de impunere la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află acesta, în termen de 30 de zile de la data modificării folosinței, și datorează impozit pe teren conform noii situații începând cu 1 ianuarie a anului următor.</p> <p>(7) În cazul unui teren care face obiectul unui contract de leasing financiar, pe întreaga durată a acestuia se aplică următoarele reguli:</p> <p>c) atât locatorul, cât și locatarul au obligația depunerii declarației fiscale la organul fiscal local în a cărui rază de competență se află terenul, în termen de 30 de zile de la data finalizării contractului de leasing sau a încheierii procesului-verbal de predare a bunului sau a altor documente similare care atestă intrarea sa în posesia locatorului ca urmare a rezilierii contractului de leasing, însoțită de o copie a acestor documente.</p>	<p align="center">Amendă de la 70 lei la 279 lei</p>

<p align="center">Contravenții prevăzute la art. 493 alin. (2) lit. a) și b) și alin. (4) din Codul fiscal care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)</p>	<p align="center">Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023</p>
<p>(9) În cazul terenurilor pentru care se datorează taxa pe teren, în temeiul unor contracte de concesiune, închiriere, administrare ori folosință care se referă la perioade mai mici de o lună, persoana de drept public care transmite dreptul de concesiune, închiriere, administrare ori folosință are obligația să depună o declarație la organul fiscal local, până la data de 25 inclusiv a lunii următoare intrării în vigoare a contractelor, la care anexează o situație centralizatoare a acestor contracte.</p> <p>(10) În cazul unei situații care determină modificarea taxei pe teren datorate, persoana care datorează taxa pe teren are obligația să depună o declarație la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află terenul, până la data de 25 a lunii următoare celei în care s-a înregistrat situația respectivă.</p>	<p align="center">Amendă de la 70 lei la 279 lei</p>
<p>Depunerea peste termen a declarațiilor de impunere prevăzute la art. 471 alin.:</p> <p>(2) În cazul dobândirii unui mijloc de transport, proprietarul acestuia are obligația să depună o declarație la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență își are domiciliul, sediul sau punctul de lucru, după caz, în termen de 30 de zile de la data dobândirii, și datorează impozit pe mijloacele de transport începând cu 1 ianuarie a anului următor înmatriculării sau înregistrării acestuia.</p> <p>(4) În cazul radierii din circulație a unui mijloc de transport, proprietarul are obligația să depună o declarație la organul fiscal în a cărui rază teritorială de competență își are domiciliul, sediul sau punctul de lucru, după caz, în termen de 30 de zile de la data radierii, și încetează să datoreze impozitul începând cu 1 ianuarie a anului următor.</p> <p>(5) În cazul oricărei situații care conduce la modificarea impozitului pe mijloacele de transport, inclusiv schimbarea domiciliului, sediului sau punctului de lucru, contribuabilul are obligația depunerii declarației fiscale cu privire la mijlocul de transport la organul fiscal local în a cărui rază teritorială își are domiciliul/sediul/punctul de lucru, în termen de 30 de zile inclusiv de la modificarea survenită, și datorează impozitul pe mijloacele de transport stabilit în noile condiții începând 1 ianuarie a anului următor.</p> <p>(6) În cazul unui mijloc de transport care face obiectul unui contract de leasing financiar, pe întreaga durată a acestuia se aplică următoarele reguli:</p> <p>b) locatarul are obligația depunerii declarației fiscale la organul fiscal local în a cărui rază de competență se înregistrează mijlocul de transport, în termen de 30 de zile de la data procesului-verbal de predare-primire a bunului sau a altor documente similare care atestă intrarea sa în posesia locatarului, însoțită de o copie a acestor documente;</p> <p>c) la încetarea contractului de leasing, atât locatarul, cât și locatorul au obligația depunerii declarației fiscale la consiliul local competent, în termen de 30 de zile de la data încheierii procesului-verbal de predare-primire a bunului sau a altor documente similare ce atestă intrarea bunului în posesia locatorului, însoțită de o copie a acestor documente.</p>	<p align="center">Amendă de la 70 lei la 279 lei</p>
<p>Depunerea peste termen a declarațiilor de impunere prevăzute la art. 474 alin.:</p> <p>(7) Pentru taxele prevăzute la alin. (5) și (6), respectiv taxa pentru eliberarea unei autorizații de construire pentru o clădire rezidențială sau clădire-anexă, egală cu 0,5% din valoarea autorizată a lucrărilor de construcții stabilite pe baza valorii autorizate a lucrărilor de construcție, și taxa pentru eliberarea autorizației de construire pentru alte construcții decât cele menționate anterior, egală cu 1% din valoarea autorizată a lucrărilor de construcție, inclusiv valoarea instalațiilor aferente, se aplică următoarele reguli:</p> <p>c) în termen de 15 zile de la data finalizării lucrărilor de construcție, dar nu mai târziu de 15 zile de la data la care expiră autorizația respectivă, persoana care a obținut autorizația trebuie să depună o declarație privind valoarea lucrărilor de construcție la compartimentul de specialitate al autorității administrației publice locale.</p>	<p align="center">Amendă de la 70 lei la 279 lei</p>

Contravenții prevăzute la art. 493 alin. (2) lit. a) și b) și alin. (4) din Codul fiscal care au ieșit de sub incidența Legii prevenirii (HG nr. 937/2023)	Sanțiuni aplicabile începând cu 05.11.2023
(11) În termen de 30 de zile de la finalizarea fazelor de cercetare și prospectare, contribuabilii au obligația să declare suprafața efectiv afectată de foraje sau excavări, iar în cazul în care aceasta diferă de cea pentru care a fost emisă anterior o autorizație, taxa aferentă se regularizează astfel încât să reflecte suprafața efectiv afectată.	Amendă de la 70 lei la 279 lei
Depunerea peste termen a declarațiilor de impunere prevăzute la art. 478 alin. (5), potrivit căruia persoanele care datorează taxa pentru afișaj în scop de reclamă și publicitate sunt obligate să depună o declarație la compartimentul de specialitate al autorității administrației publice locale în termen de 30 de zile de la data amplasării structurii de afișaj	Amendă de la 70 lei la 279 lei
Depunerea peste termen a declarațiilor de impunere prevăzute la art. 483 alin. (2), conform căruia orice persoană care datorează impozitul pe spectacole are obligația de a depune o declarație la compartimentul de specialitate al autorității administrației publice locale, până la data stabilită pentru fiecare plată a impozitului pe spectacole	Amendă de la 70 lei la 279 lei
Nedepunerea declarațiilor de impunere prezentate mai sus	Amendă de la 279 lei la 696 lei
Încălcarea normelor tehnice privind tipărirea, înregistrarea, vânzarea, evidența și gestionarea, după caz, a abonamentelor și a biletelor de intrare la spectacole	Amendă de la 325 lei la 1.578 lei

În concluzie, pentru încălcarea prevederilor din OUG nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, OUG nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată, Codul fiscal și Codul de procedură fiscală **s-a eliminat sancțiunea avertismentului**. Prin urmare, pentru nerespectarea dispozițiilor din reglementările prezentate mai sus se aplică alte sancțiuni contravenționale decât avertismentul.

Bibliografie

- Hotărârea Guvernului nr. 33/2018 privind stabilirea contravențiilor care intră sub incidența Legii prevenirii nr. 270/2017, precum și a modelului planului de remediere, publicată în Monitorul Oficial nr. 107/05.02.2018, cu modificările ulterioare.
- Hotărârea Guvernului nr. 937/2023 pentru modificarea anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 33/2018 privind stabilirea contravențiilor care intră sub incidența Legii prevenirii nr. 270/2017, precum și a modelului planului de remediere și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial nr. 904/06.10.2023.
- Legea nr. 252/2003 privind registrul unic de control, publicată în Monitorul Oficial nr. 429/18.06.2003.
- Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial nr. 547/23.07.2015, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial nr. 688/10.09.2015, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea prevenirii nr. 270/2017, publicată în Monitorul Oficial nr. 1.037/28.12.2017.
- Legea nr. 406/2023 pentru modificarea și completarea unor acte normative în scopul creșterii incluziunii financiare, publicată în Monitorul Oficial nr. 1.144/19.12.2023.
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 28/1999 privind obligația operatorilor economici de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale, republicată în Monitorul Oficial nr. 75/21.01.2005, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată, publicată în Monitorul Oficial nr. 942/23.12.2002, cu modificările și completările ulterioare.

Bibliometric Analysis of Cloud Accounting Phenomenon - Part II -

Claudia-Florina BOTAR, PhD student

Doctoral School of Accounting, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia, Romania

Abstract

The information paradigms defining contemporary society call for the character of plurivalence through their omnipresence in multiple areas of activity. Their ubiquitous character provides the basis of the accounting-computer science interdependence, the undeniable reality being marked by the computer indispensability in the professional accountant's life. In this way, specialized literature becomes all-encompassing by the approaches marked by complexity and density regarding the issues of modernizing the accounting by its massive computerization. The cloud accounting phenomenon is a component part of the innovative changes that accounting has undergone lately.

The research paper aims to outline the bibliometric universe of the cloud accounting concept based on the methods, tools and techniques subscribed to bibliometrics in view of reflecting its representativeness through the lens of specialized literature. The results thus obtained consolidate the emblematic character of the cloud accounting issue in light of the massive interest manifested for its thoroughness and exploration equally by researchers, theoreticians, and practitioners. The study also stands out for its originality, being currently the only one dealing with issues of cloud accounting concept bibliometrics. The attribute of uniqueness of this paper is defined by shaping the research universe assigned to the phenomenon based on specialized literature, identifying the manner to reshape the profession and the field by changing the digital paradigm and illustrating the representativeness of technology in the academic community through the perspective of the bibliometrics tool. Likewise, an element of novelty is given by highlighting the definition of cloud accounting from the author's perspective based on the image provided by the literature review.

Keywords: cloud accounting, bibliometrics, analysis, mapping, representativeness

JEL classification: M41, M49, O33

To cite this article: Claudia-Florina Botar, *Bibliometric Analysis of Cloud Accounting Phenomenon (II)*, *CECCAR Business Review*, N° 7/2024, pp. 36-50, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.07.05>

Continuing the article published in the previous issue of the magazine, we present aspects related to the most cited regions in the literature review on the cloud accounting phenomenon, the most relevant keywords, the most cited and the most relevant publications in the field of cloud accounting, regional collaboration on this topic, distribution of documents according to Lotka's Law, distribution of sources according to Bradford's Law.

In the comprehensive investigation of the cloud accounting phenomenon, the United States (677 citations), the United Kingdom (397 citations), Germany (160 citations), Australia (142 citations), and China (112 citations) are among the most referenced regions.

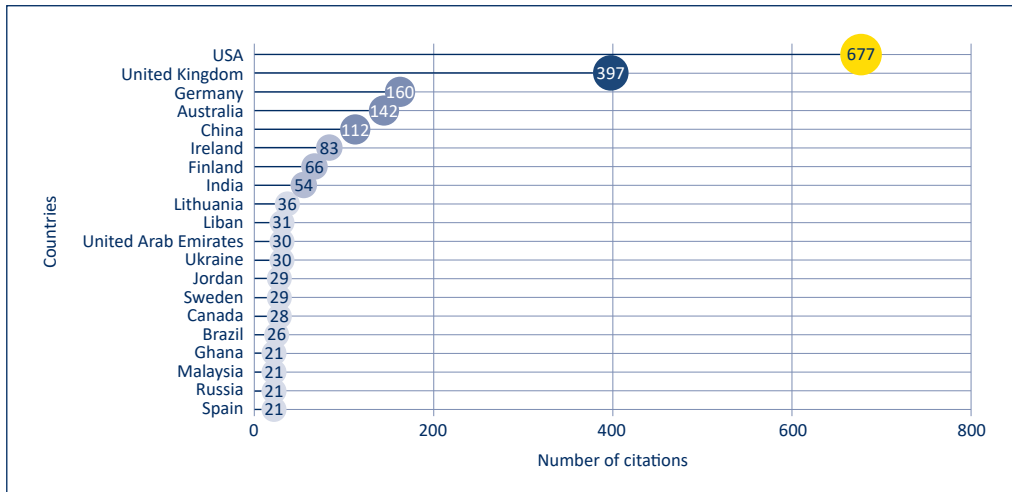

Chart 6. Most cited regions in the systemic analysis of cloud accounting literature

Source: Biblioshiny.

The nations at the top are those that have advanced in integrating new technologies into corporate processes.

The representative keywords that shape the knowledge universe on the cloud accounting side are related to the concepts of *cloud computing*, *digitalisation*, *big data*, *blockchain*, *cloud accounting*, *artificial intelligence*, as outlined in the following graph.

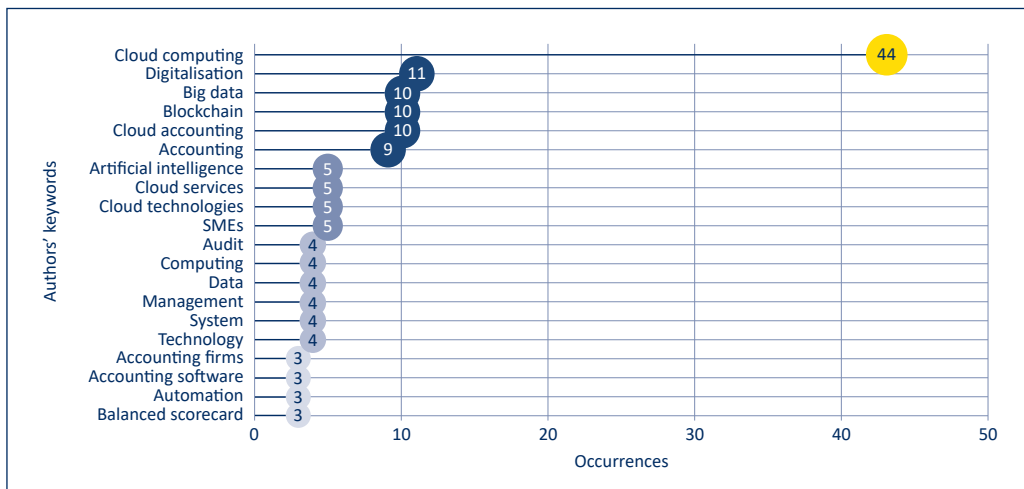

Chart 7. Most relevant keywords (authors' keywords parameter)

Source: Biblioshiny.

The following keywords, with their corresponding frequencies, shown in the graph below are the most relevant from the point of view of the Keywords Plus parameter when it comes to characterising the research area of cloud accounting: *impact*, *management*, *adoption*, *systems*, *performance*, *determinants*, *information technology*, *model*, *innovation*, *information*.

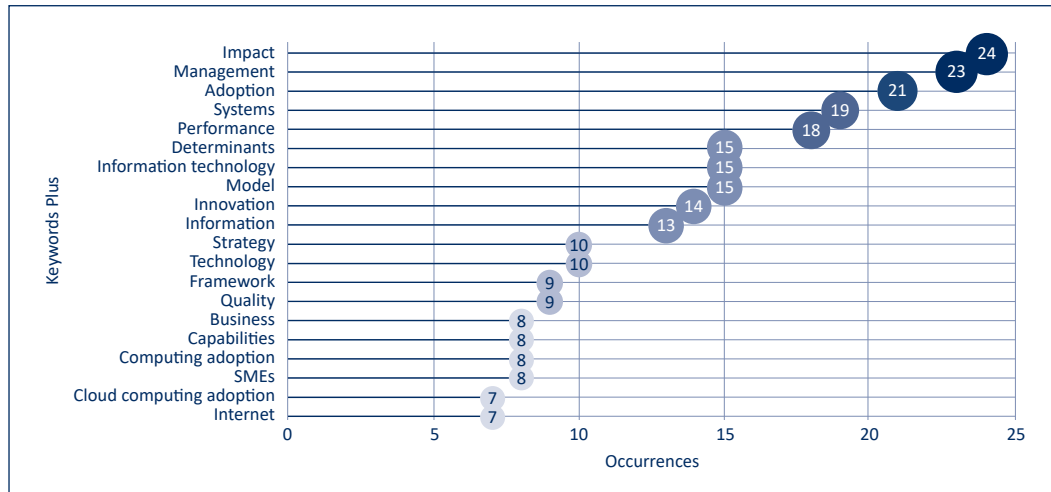

Chart 8. Most relevant keywords (Keywords Plus parameter)

Source: Biblioshiny.

The table below highlights the top ten publications based on the total amount of citations they have accumulated over time.

Table 3. Most cited publications in the cloud accounting

No.	Publication title	Authors	Publication year	Citations number
1	<i>Digitisation, 'Big Data' and the Transformation of Accounting Information</i>	A. Bhimani, L. Willcocks	2014	152
2	<i>The Role of Internet-Related Technologies in Shaping the Work of Accountants: New Directions for Accounting Research</i>	J. Moll, O. Yigitbasioglu	2019	151
3	<i>Configuring Blockchain Architectures for Transaction Information in Blockchain Consortiums: The Case of Accounting and Supply Chain Systems</i>	D.E. O'Leary	2017	132
4	<i>Key Information Technology and Management Issues 2012-2013: An International Study</i>	J. Luftman, H.S. Zadeh, B. Derksen, M. Santana, E.H. Rigoni, Z.W. Huang	2013	60
5	<i>Technological Knowledge Breadth and Depth: Performance Impacts</i>	S. Moorthy, D.E. Polley	2010	60
6	<i>Measuring GDP in the Digital Economy: Increasing Dependence on Uncaptured GDP</i>	C. Watanabe, K. Naveed, Y. Tou, P. Neittaanmäki	2018	58
7	<i>A Qualitative Examination of Major Barriers in Implementation of Reverse Logistics Within the South Australian Construction Sector</i>	R. Rameezdeen, N. Chileshe, M.R. Hosseini, S. Lehmann	2016	55
8	<i>Intellectual Capital and Business Performance. An Exploratory Study of the Impact of Cloud-Based Accounting and Finance Infrastructure</i>	P. Cleary, M. Quinn	2016	52
9	<i>Explaining the Adoption of Grid Computing: An Integrated Institutional Theory and Organizational Capability Approach</i>	C.M. Messerschmidt, O. Hinz	2013	51
10	<i>Factors Affecting the Adoption of Cloud Services in Enterprises</i>	C.L. Hsu, J.C.C. Lin	2016	42

Source: Own design.

Consequently, the above table lists the top ten frequently cited works in the field of cloud accounting. The subjects that these publications address include the informational transformation of accounting under the umbrella of emerging technologies, the influence of modernity on the discipline of accounting work's evolution, the factors influencing change when implementing cloud technology in the financial accounting department, and so forth.

A distinct structure of published resources is offered below based on their relevance to the research theme.

Table 4. Most relevant publications in the field of cloud accounting research

No.	Publication title	Authors	Publication year
1	<i>The Implementation of Cloud Accounting in Public Sector</i>	A. Aman, N. Mohamed	2017
2	<i>Prospects and Challenges of Implementing Cloud Accounting in Bangladesh</i>	T. Saha, S.K. Das, M.M. Rahman, F.K. Siddique, M.G. Uddin	2020
3	<i>Effect of High School Students' Perception of Accounting on Their Acceptance of Using Cloud Accounting</i>	S. Sugahara, K. Kano, S. Ushio	2022
4	<i>Cloud Accounting Risks and Mitigation Strategies: Evidence from Australia</i>	D. Yau-Yeung, O. Yigitbasioglu, P. Green	2020
5	<i>Cloud-Based Client Accounting and Small and Medium Accounting Practices: Adoption and Impact</i>	D. Ma, R. Fisher, T. Nesbit	2021
6	<i>Cloud-Based Accounting Adoption in Jordanian Financial Sector</i>	A.R. Eldalabeeh, M.O. Al-Shbail, M.Z. Almuieit, M.B. Baker, D. E'Leimat	2021
7	<i>Cloud-Based Accounting Software: Choice Options in the Light of Modern International Tendencies</i>	Y. Popivniak	2019
8	<i>User Perceptions of Cloud-Based Small Business Accounting Software</i>	J. Mauricette, P. Wells, J. Haar	2022
9	<i>Impact of Accounting Process Characteristics on Accounting Outsourcing – Comparison of Users and Non-Users of Cloud-Based Accounting Information Systems</i>	A. Asatiani, U. Apte, E. Penttinen, M. Rönkkö, T. Saarinen	2019
10	<i>Adoption of Cloud Storage Technologies in Brazilian Accounting Offices</i>	E.H. Quiraque, L.C. Silva, M.A.G. Barbosa, A.P.C. Cruz	2022

Source: Own design.

The publications organised by relevance parameter indicate that the main research universe is concerned with issues related to the application of cloud technology to accounting functions and tasks, the impact of implementation, strengths, vulnerabilities, opportunities, and threats identified in the process of transitioning to modern solutions, user perception after the decision to implement and use the phenomenon, mitigation strategies.

The following graph shows that the main terms influencing the field of study on cloud accounting are *cloud computing, digitalisation, big data, blockchain, cloud accounting, accounting, artificial intelligence, cloud services, cloud technologies, SMEs*.

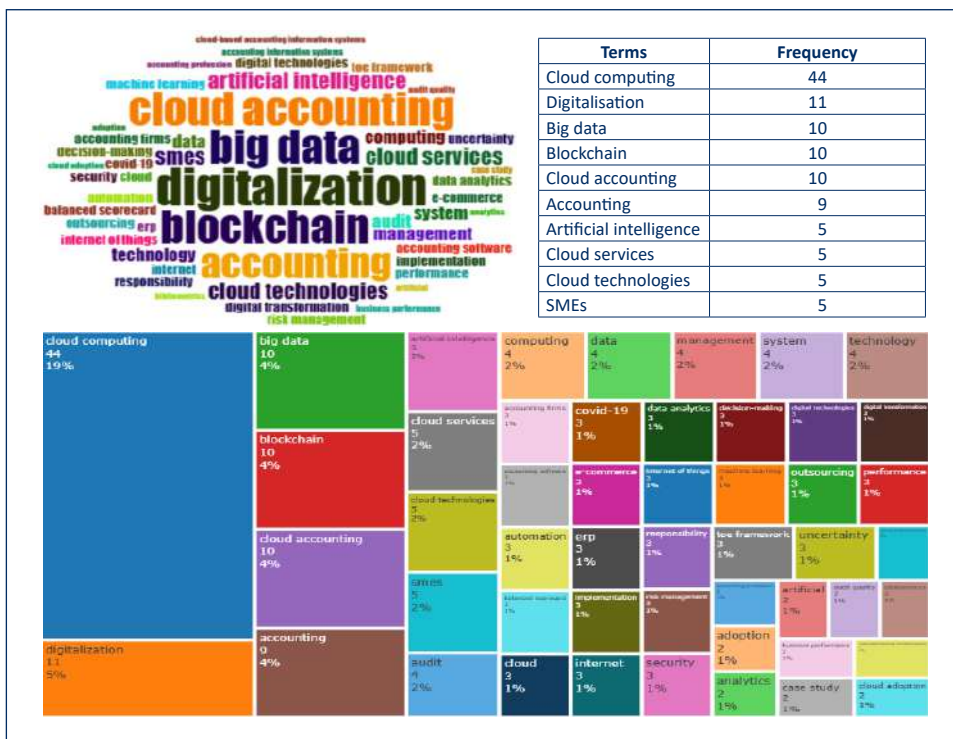
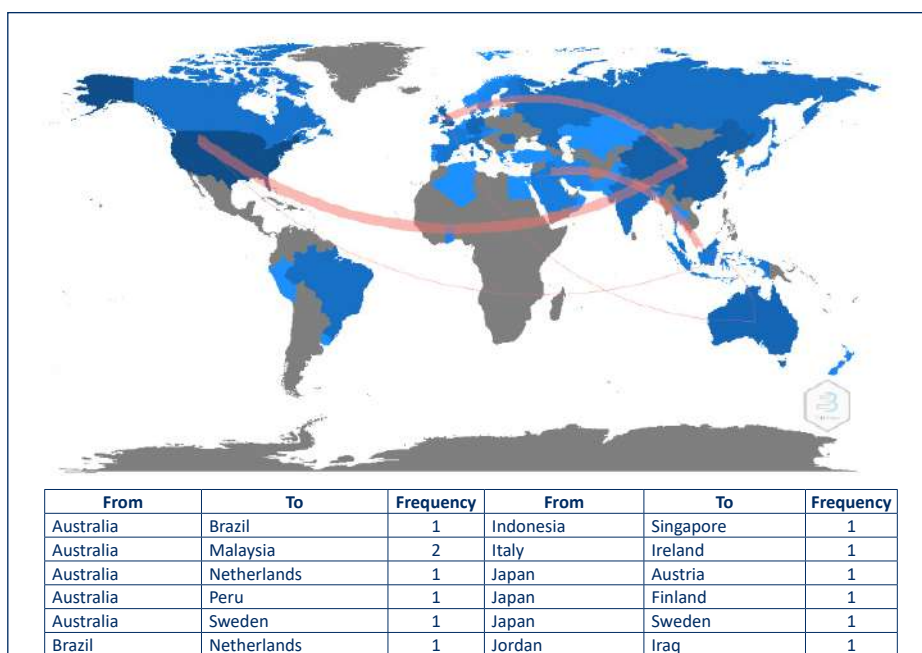

Chart 9. Main keywords in cloud accounting research domain

Source: Biblioshiny.

International scientific cooperation exemplifies the alignment of research priorities to strengthen the topics under research and to establish a foundation of knowledge in the field from various cultural, social, and economic perspectives. Thus, the global collaboration relationship on the research issue of cloud accounting is captured in the graph below.

Brazil	Peru	1	Korea	Latvia	1
Canada	Finland	1	Korea	Pakistan	1
Canada	Norway	1	Korea	Uzbekistan	1
Canada	United Arab Emirates	1	Malaysia	Iraq	3
China	Australia	1	Malaysia	Jordan	2
China	Brazil	1	Netherlands	Peru	1
China	Israel	1	Oman	Egypt	1
China	Japan	1	Pakistan	Latvia	1
China	Netherlands	1	Pakistan	Uzbekistan	1
China	Peru	1	Russia	Japan	1
China	United Kingdom	3	Russia	Kazakhstan	1
Czech Republic	Austria	1	Russia	Sweden	1
Finland	Austria	1	Spain	France	1
France	Switzerland	1	Spain	Uruguay	1
Germany	Denmark	1	United Kingdom	Australia	2
Germany	France	1	United Kingdom	Egypt	1
India	Saudi Arabia	1	United Kingdom	Finland	1
United Kingdom	Janan	1	United Kingdom	France	1
United Kingdom	Ireland	2	United Kingdom	Ireland	2
Indonesia	Brunei	1	United Kingdom	Japan	1

Chart 10. Regional collaboration on cloud accounting

Source: Biblioshiny.

The historiographic analysis of the contributions gathered using the direct citation network is displayed in Chart 11, where the arrows point in the direction of citation and the circles represent the network's nodes. Based on direct citations, the relationships can be visualised using the chronological time parameter.

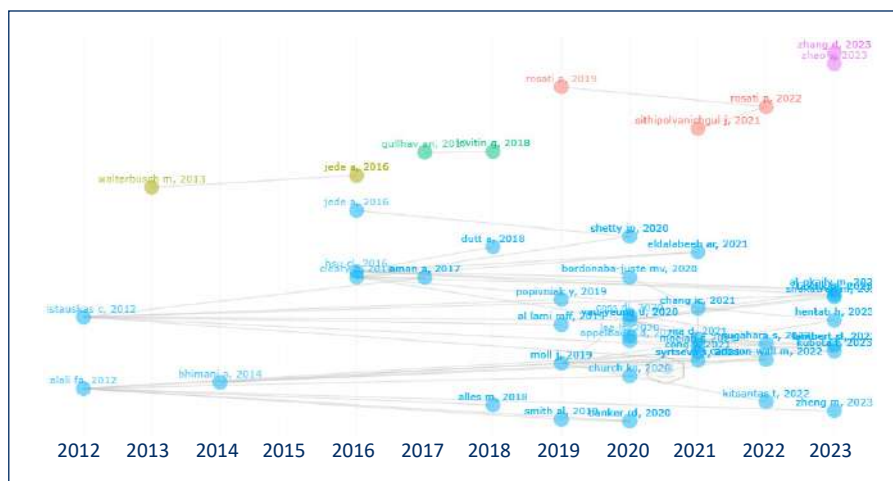

Chart 11. Historical direct citation network

Source: Biblioshiny.

Graph 12 represents the diagram with three fields (author, membership, and country). The sections of the graph pertaining to affiliation are on the left (limit of 40 nodes), the regions are on the right (limit of 40 nodes), and the authors are in the middle with the maximum number of nodes (40). This chart illustrates authors who are affiliated with different regions and who are interested in studying the cloud accounting phenomenon. Higher throughput results from bigger amplitudes due to the thickness of the lines, also known as arrows or streams, indicates their magnitude or frequency of occurrence. The Sankey figure offers insights into the most engaged scientists in the field, the most expressive associations, and the most represented geographical areas for the research subject of cloud accounting.

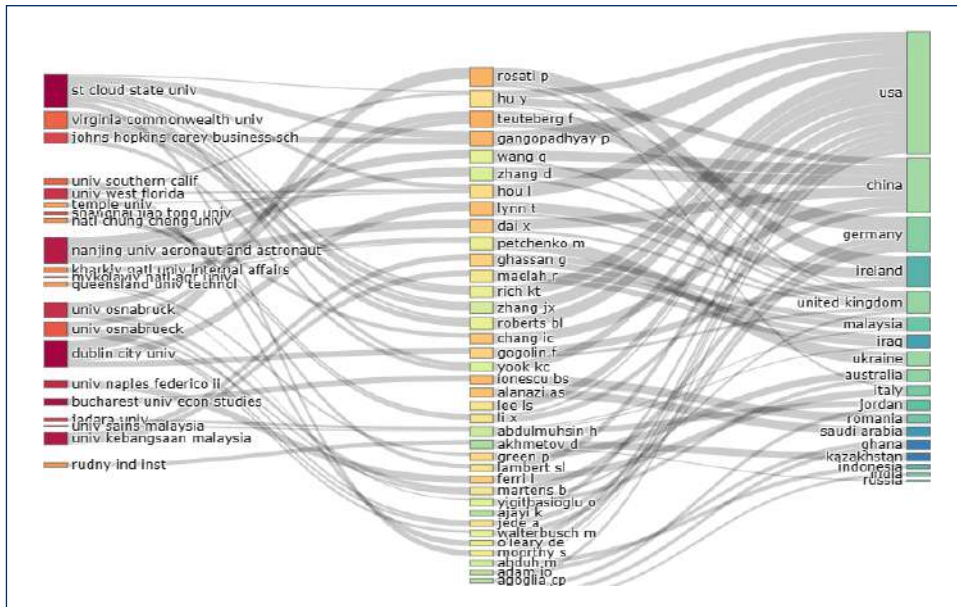

Chart 12. Sankey triple diagram (author-affiliation-region)

Source: Biblioshiny.

Chart 13 reveals the most recent keywords by Keywords Plus parameter which are related to cloud computing adoption, implementation, acceptance, innovation, usage, big data, fees, impact, determinants, technology, internet, services, adoption, systems, performance. The implementation framework, cloud computing as a service delivery, and management are matched by the first pertinent topics in the field of cloud accounting. The most innovative topics mentioned in the literature have to do with problems pertaining to the implementing technology organization’s process.

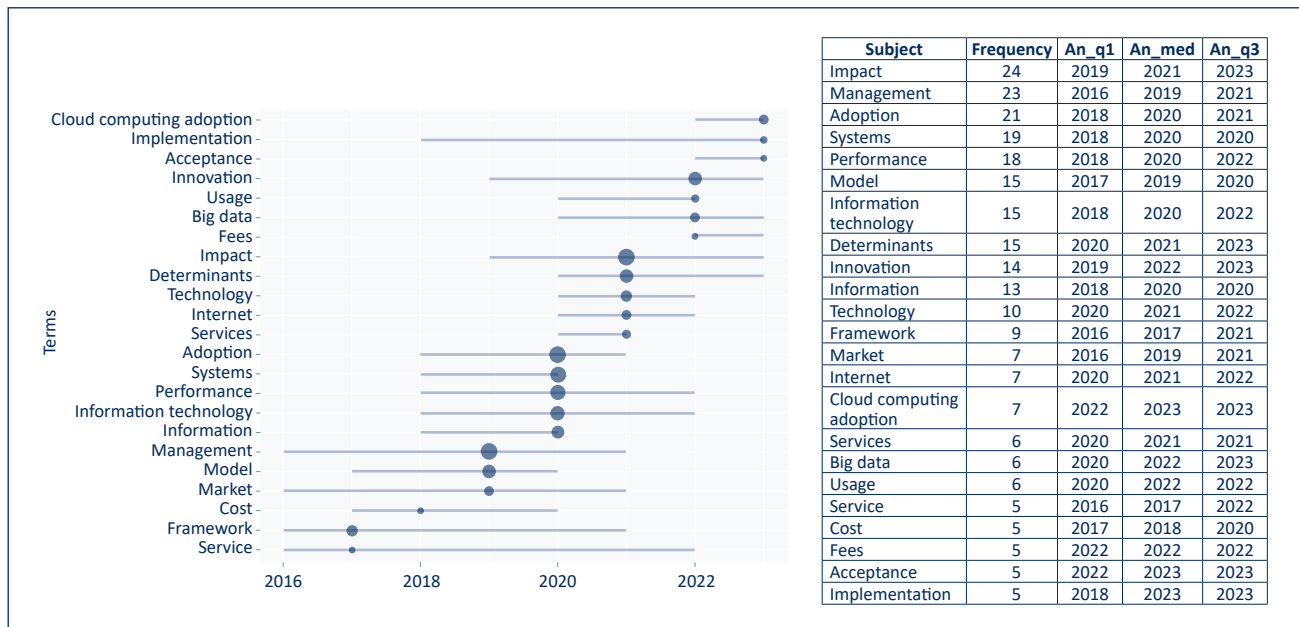

Chart 13. Cloud accounting research topics trend

Source: Biblioshiny.

The most important keywords for the literature regarding cloud accounting are displayed in Chart 14 and Table 5. The closeness of the terms and the thickness of the lines provide clues as to the intensity of the relationship between them, the size of a node being determined by the frequency of the keyword's appearance in the publications analysed.

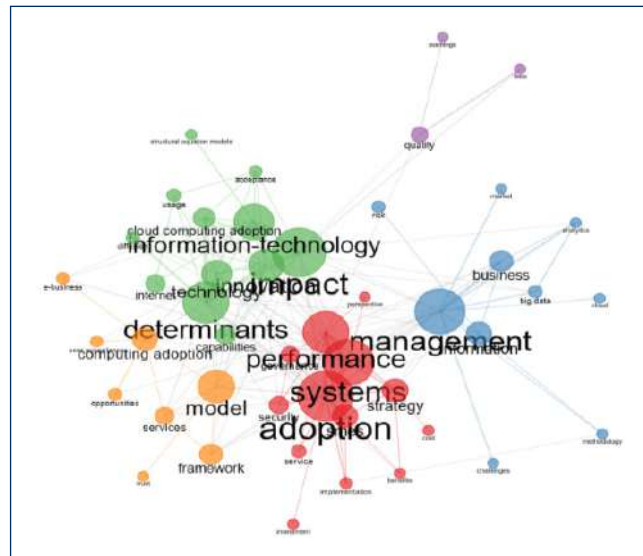

Chart 14. Co-word network map

Source: Biblioshiny.

Table 5. The co-word network's general characteristics

Node	Cluster	Betweenness	Closeness	Page rank
Adoption	1	208.527797900	0.014492754	0.080246037
Systems	1	90.497942180	0.013513514	0.060634506
Performance	1	111.558770200	0.013157895	0.051096699
Strategy	1	51.703894630	0.011494253	0.028322332
SMEs	1	3.899107529	0.010416667	0.019924088
Governance	1	3.627030526	0.010989011	0.017442467
Security	1	1.220742585	0.010416667	0.015138173
Cost	1	0	0.007633588	0.005449413
Implementation	1	5.181272702	0.009615385	0.013233943
Service	1	0.048192771	0.009900990	0.009887627
Benefits	1	0.227604319	0.009615385	0.009154631
Investment	1	0	0.008849558	0.005155568
Perspective	1	0.132850242	0.009523810	0.008908492
Management	2	206.478284100	0.013698630	0.062102741
Information	2	48.320992720	0.009900990	0.019862568
Business	2	8.639727396	0.011235955	0.025561697
Market	2	0	0.008547009	0.006492747
Big data	2	1.099494305	0.009803922	0.013572787
Risk	2	0	0.006896552	0.006074733
Analytics	2	0.809904168	0.009900990	0.015708446
Challenges	2	0	0.008547009	0.006492747
Cloud	2	0	0.008547009	0.005415454

Node	Cluster	Betweenness	Closeness	Page rank
Methodology	2	1.940179054	0.009009009	0.010729063
Impact	3	131.711085300	0.013513514	0.058517018
Determinants	3	93.761199020	0.013513514	0.061770661
Information technology	3	81.638915930	0.012820513	0.044475056
Innovation	3	25.440895670	0.011363636	0.036203600
Technology	3	41.119387570	0.011627907	0.032760663
Capabilities	3	0	0.009900990	0.012751137
Cloud computing adoption	3	4.115784186	0.010526316	0.025268552
Internet	3	6.478393216	0.010204082	0.016092074
Usage	3	1.852683124	0.009803922	0.013273719
Acceptance	3	1.656153134	0.009803922	0.014876248
Diffusion	3	0.160000000	0.009900990	0.014414449
Structural equation models	3	0	0.008196721	0.006168854
Quality	4	46.420926800	0.009708738	0.017337567
Fees	4	0	0.008620690	0.010988622
Earnings	4	0	0.006802721	0.006535743
Model	5	58.241702190	0.012345679	0.034412766
Framework	5	0.574732146	0.011363636	0.017921231
Computing adoption	5	34.893662060	0.010869565	0.027640694
Services	5	2.337991640	0.011363636	0.019034486
E-Business	5	0.421935208	0.009345794	0.011915670
Opportunities	5	0	0.008928571	0.008438868
Trust	5	0	0.008000000	0.005278170
User acceptance	5	0.260765550	0.008333333	0.007317194

Source: Biblioshiny.

The Journal of Information Systems, Information Systems and e-Business Management, International Journal of Accounting Information Systems, Baltic Journal of Economic Studies, and IEEE Transactions on Engineering Management are the most influential sources of publications on cloud accounting, according to the h-index illustrated in Chart 15. The top five journals are classified similarly in terms of the g-index, with the exception of Journal of Emerging Technologies in Accounting, that retains the second position.

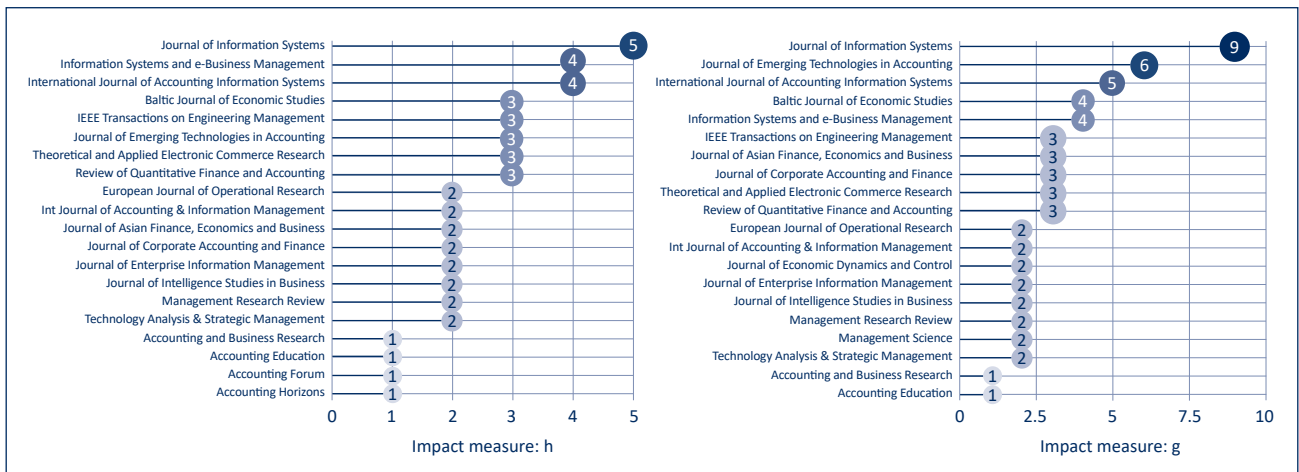

Chart 15. Impact of publication sources by h-index and g-index

Source: Biblioshiny.

Exploring the connections between the representative keywords or identifying the knowledge domains that are relevant to the research subject can be facilitated by mapping the conceptual structure of the research universe (Mora-Valentín *et al.*, 2018). The conceptual framework is delineated through the application of factor analysis, specifically multiple correspondence analysis of the keyword/document matrix in the present case (Roux & Rouanet, 2010). Visualisation is supported by factor analysis, which places high-dimensional data in a particular low-dimensional space. In addition, clusters are identified based on hierarchical clustering (McCain, 1990). The cluster word proximity displays how words are grouped together within publications. The same topic may be outlined by words found in the same clusters. The graph related to the multiple correspondence analysis method can be visualized below.

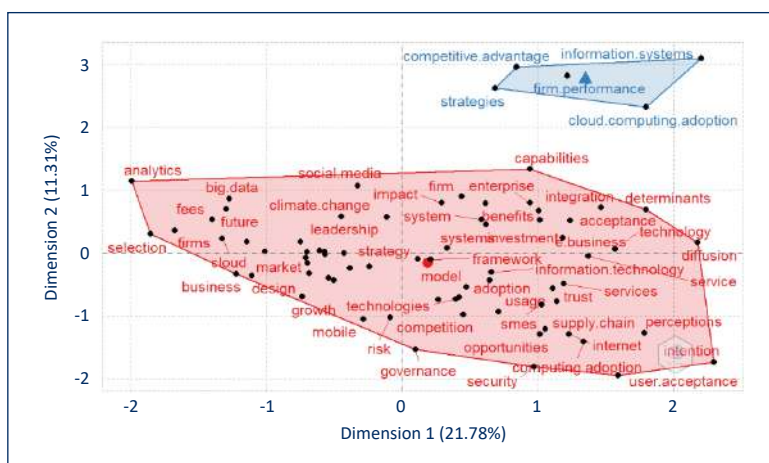

Chart 16. Mapping the conceptual structure. Multiple correspondence analysis

Source: Biblioshiny.

As one of the key concepts of bibliometrics, Lotka’s so-called law (Lotka, 1926) describes how the distribution of authors is modelled based on their scholarly productivity: specifically, the number of authors who have published n papers on a topic is inversely proportional to the square of n . In essence, this law suggests that the majority of research articles in a field are typically the result of the contributions of a very small number of authors. The Lotka distribution for publications in the subject of analysis is shown in Chart 17. As can be seen, the moderate evolution fits the prediction proposed by the Lotka’s Law. This might be in contrast to the primary research topic’s early evolution.

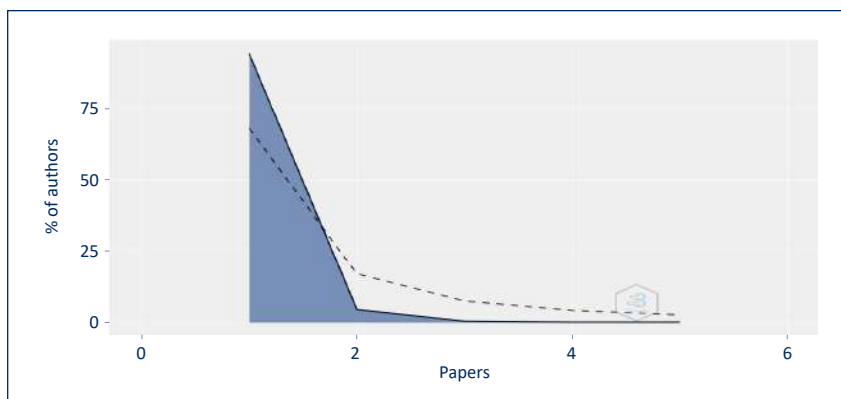

Chart 17. Distribution of documents according to Lotka’s Law

Source: Biblioshiny.

The h-index, g-index, and m-index are useful tools for evaluating authors' contributions to cloud accounting research. As can be seen from the table below, the h-index and g-index are similar, with the m-index showing the difference. For every h papers that have been cited at least h times, an author has an index of h . The g-index refers to top g articles that have together received g citations. The m-index is determined by dividing the number of years of significant scholarly work for each author by the h-index. (Kumar *et al.*, 2022)

Table 6. Distribution of authors according to h-index, g-index, and m-index

Authors	h_index	g_index	m_index	TC	NP	PY_start
G. Yigitbasioglu	2	2	0.133	180	2	2019
A. Bhimani	1	1	0.091	162	1	2014
I. Willcocks	1	1	0.091	162	1	2014
I. Moll	1	1	0.167	159	1	2019
D.E. O'Leary	3	1	0.300	153	3	2015
I. Teuteberg	4	6	0.333	122	6	2013
A. Bendovschi	2	3	0.167	68	3	2013
K. Naveed	1	1	0.143	65	1	2018
P. Neittaanmaki	1	1	0.143	65	1	2018
Y. Tou	1	1	0.143	65	1	2018

Source: Biblioshiny.

Bradford's Law is another law specific to the bibliometric methodology. This divides the organization's sources into three categories: the core, relevant, and dispersed areas. According to this law, the number of relevant articles can be categorised into a small number of journal titles, the rest of the publications being distributed among the other journals. Bradford's theory explains that if scientific journals are arranged in descending order of productivity within articles according to a given topic, they can be divided into a "core" of journals devoted to the topic, as well as into radiating zones. (Su *et al.*, 2020) Thus, Bradford's Law describes the degree of publication dispersion and identifies resources and articles representative of the research topic. (Huang *et al.*, 2014)

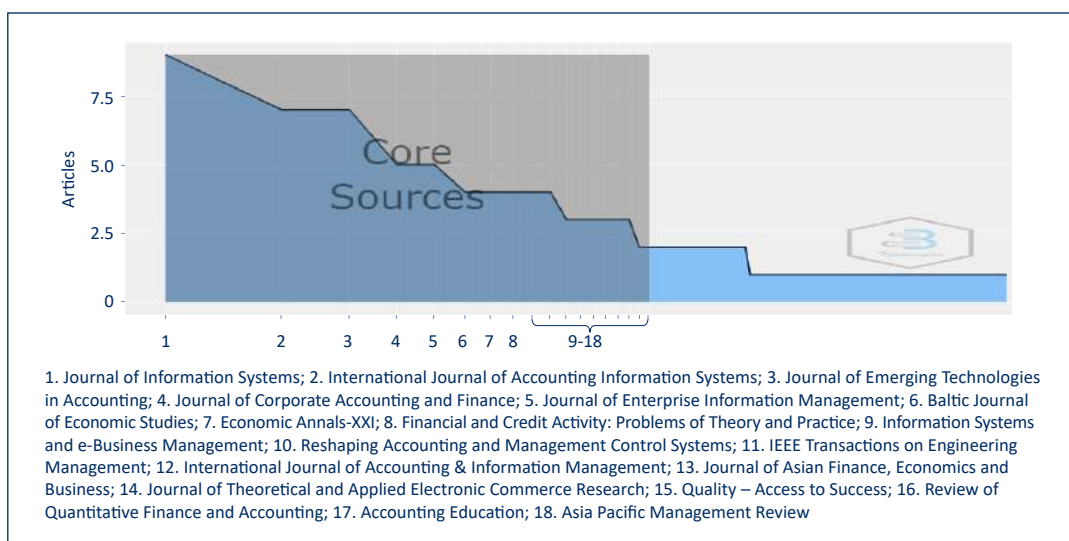

Chart 18. Source distribution under the Bradford's Law

Source: Biblioshiny.

To sum up, bibliometrics, together with its particular methods and instruments, contributes to the fulfilment of the scientific research process by adding value at the level of the research universe pertaining to the problem under study. The bibliometric method's analysis of indicators demonstrates that the phenomenon of cloud accounting has been sufficiently researched in the literature.

➔ Conclusions, future research directions and research limitations

For multiple reasons, this study contributes to the body of literature by substantiating and consolidating it. It provides clues on the performance of bibliometric analysis by means of a specific software application to guide the systematic review of the literature in a specific field of activity, it presents the most significant aspects of the information content concerning the research universe of cloud accounting (most relevant sources, most productive authors, most influential publication sources, institutions, countries, etc.), the cartographic visualization of the evolving trends in the cloud accounting phenomenon, which charts future research directions among the scientific community, provides a comprehensive understanding of the research themes that have received significant attention from cloud accounting researchers globally over the last decade. Potential researchers can use the bibliometric analysis of the cloud accounting phenomenon as a point of reference to choose representative papers in the field of study and to find the most appropriate sources for disseminating insights.

The phenomenon of cloud accounting, which is linked to the contemporary digital information paradigm in the accounting industry, is one of the innovative developments that have overtaken the accounting industry in recent decades. The accounting field has been significantly impacted by the process of increasing digitalisation. Both business and academic worlds are interested in the topic of automating accounting procedures and functions. The pandemic period recently experienced by the whole of humanity has contributed substantially to the acceleration of the digitalisation process, the impact on accounting being measured in terms of reforming the field by adopting a wide range of modern information technologies.

The definition of *cloud accounting* is not a stand-alone concept. Rather, it is based on cloud computing technology and takes into account its functions, benefits, and also drawbacks. The literature outlines the features of cloud accounting in relation to the technologies that define cloud computing. Three categories of factors – technological, organisational, and external – influence how the phenomenon is intended to be adopted to accounting activities and tasks.

Web of Science, one of the most widely used databases in the scientific community, was the source of the data required to do the bibliometric study. In order to perform bibliometric analysis, we must follow five basic research method steps: creating the study's structural characteristics, gathering data using pre-established selection criteria, visualising, analysing, and interpreting the results. Because of the impact of modernity and state-of-the-art information technologies on the performance of accounting tasks and functions, there has been a significant increase in interest in researching the issue, which supports the phenomenon's representativeness in the literature.

When the yearly trend in cloud accounting research is examined, it becomes evident that the body of scientific knowledge is constantly growing, which serves to further solidify the topic's prominence in both the corporate and research communities. Among the most popular publication sources are Journal of Information Systems, International Journal of Accounting Information Systems, Journal of Emerging Technologies in Accounting, Journal of Corporate Accounting and Finance, and Journal of Enterprise Information Management.

Regarding the authors' lifespan as it relates to their interest in the research area in question, Lee has engaged in the most significant activity.

The USA (677 citations), the UK (397 citations), and Germany (160 citations) are among the most referenced regions in the systematic analysis of the cloud accounting phenomenon by number of citations.

In terms of the Keywords Plus parameter, the most relevant keywords defining the research area of cloud accounting are *impact, management, adoption, systems, performance, determinants, information technology, model, innovation, information*.

International scientific collaboration exemplifies how research interests should be harmonised to construct knowledge in the field of analysis from a variety of cultural, social, and economic perspectives and to consolidate the issues under study.

The following are some of the limitations that were discovered throughout the research: the use of a single database, Web of Science, to gather publications on the topic of cloud accounting, the limitation of the criterion for the selection of publications to the *cloud accounting* formula, without including other formulations (e.g., *cloud computing in business and economics*), and the exclusion from the study of the review of literature in the field of cloud computing, given the significantly increased degree of transferability of the main features on cloud accounting technology.

Utilising the bibliometric approach to examine the phenomenon of cloud accounting's representativeness in the literature provides credibility to the research topic's innovativeness. Furthermore, the goals described in the introduction section accurately reflect the uniqueness and innovation contributed to the research question.

The proposed objectives were accomplished by using bibliometric analysis software to analyse the data gathered from the Web of Science database. Below is a summary of the steps involved in achieving the desired outcomes given the original set of goals. **01** – Determining how the literature describes the cloud accounting phenomenon and how the accounting paradigm has evolved as a result of its adoption in the accounting functions and tasks examined falls within the purview of researchers due to the substantial influence it has had on the accounting field and the projection that it will continue to dominate it in the future. The paradigm shift as a result of the adoption of cloud systems to accounting functions and tasks is the transition from the use of traditional to modern accounting systems, which requires professional retraining and increased responsiveness to permanent change on the part of accounting professionals and management structures. The second objective, **02**, is dissected into eight further sub-objectives that outline the representativeness of the research issue within the literature. **02.1** – The bibliometric research conducted confirms that there is a consistent increase in interest in researching the cloud accounting phenomenon in the literature, as demonstrated by the two-way measurement of research interest in the cloud accounting issue through the identification of the annual generalised (per paper) and individualised (per author) scientific production. **02.2** – The attribute of the relevance of the cloud accounting research is demonstrated by highlighting the most pertinent publications, the articles relevant to the study's topic, the authors most pertinent to the number of publications distributed, the affiliations most useful to the research, and the keywords most important to the research. This maximises the research subject's emblematic character based on the identification of the subject's relevance at the level of the aspects illustrated based on the bibliometric analysis. The cloud accounting research area's most cited articles and regions are listed in **02.3** – Aid in identifying the most disputed elements of cloud accounting technology by concentrating research on topics of significant interest and mainly geographic areas where the issue is significant. **02.4** – The historiographical network's development suggests that the topic will receive an extensive amount of attention between 2020 and 2023. This is justified by the company's accelerated digitalisation of its operations and the implicit shift in research interest towards the investigation of the cloud phenomenon's effects on the accounting field, which is increasingly becoming a reality in modern organisations. Indications for establishing partnerships to investigate the cloud accounting theme can be found in **02.5** – Identification of regional collaboration on cloud accounting phenomenon. **02.6** contrasts the research trend to outline future research ways mostly related to the role and implications of technology at the accounting department level in terms of impact, adoption, management, performance, and determinants. This is carried out in order to map future directions of study on the cloud accounting phenomenon. The conceptualization of the phenomenon by research clusters is illustrated in **02.7** – Mapping the conceptual structure of technology, which groups issues based on researchers' interest in related areas. The distribution of sources based on Lotka's and Bradford's Laws is highlighted in **02.8**, which also models the distribution of authors based on productivity and describes the degree of publication dispersion.

In order to determine the degree of the phenomenon's influence on the accounting profession and how it will impact the way accounting tasks are carried out, future research directions will concentrate on determining how accounting professionals relate to the adoption and successful implementation of the phenomenon to the functions and tasks of accounting. *Does the use of cloud accounting technology in accounting and finance*

departments change how daily tasks are completed? Are the benefits of adoption certain and immediate? What are the drawbacks of the shift to implementing contemporary technologies, such cloud accounting applications, for the industry and the profession? Do professionals experience stress while implementing new programmes or do they benefit from them in terms of better time management and less tasks completed? All these are research hypotheses designed for future studies on the topic of the field's takeover by modernity trends.

Therefore, using relevant bibliometric tools, methodologies, and procedures, the study's objective was fulfilled.

References

1. Aria, M., Cuccurullo, C. (2017), *Bibliometrix: An R-Tool for Comprehensive Science Mapping Analysis*, Journal of Informetrics, Vol. 11, No. 4, <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>.
2. Bachtiar, J.F., Kristin, D.M., Ignatius Edward, R. (2023), *Considering Factors for Cloud Accounting Adoption in SME: A Systematic Literature Review*, IEEE Conference Publication, IEEE Xplore, <https://or113edyw-y-https-ieeeexplore-ieee-org.z.e-nformation.ro/document/10277930>.
3. Bajan, M., Lazari, L. (2019), *Accounting in the Digital*, in Conference "Competitiveness and Innovation in the Knowledge Economy", Chişinău, Moldova, 27-28 September 2019, The Academy of Economic Studies of Moldova, pp. 566-571.
4. Broadus, R.N. (1987), *Toward a Definition of "Bibliometrics"*, Scientometrics, Vol. 12, pp. 373-379, <https://doi.org/10.1007/BF02016680>.
5. Deng, G., Xu, C. (2019), *A Risk Assessment Method for Enterprise Cloud Accounting*, in 12th International Symposium on Computational Intelligence and Design (ISCID), Vol. 2, pp. 172-175, <https://doi.org/10.1109/ISCID.2019.10122>.
6. Dimitriu, O., Matei, M. (2015), *Cloud Accounting: A New Business Model in a Challenging Context*, Procedia Economics and Finance, Vol. 32, pp. 665-671, [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01447-1](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01447-1).
7. Feng, J. (2015), *Cloud Accounting: The Transition of Accounting Information Model in the Big Data Background*, in International Conference on Intelligent Transportation, Big Data and Smart City, 19-20 December 2015, IEEE, pp. 207-211, <https://doi.org/10.1109/ICITBS.2015.58>.
8. Fülöp, M.T., Topor, D.I., Ionescu, C.A., Căpuşeanu, S., Breaz, T.O., Stănescu, S.G. (2022), *Fintech Accounting and Industry 4.0: Future-Proofing or Threats to the Accounting Profession?*, Journal of Business Economics and Management, Vol. 23, No. 5, pp. 997-1015, <https://doi.org/10.3846/jbem.2022.17695>.
9. Huang, M.-H., Huang, W.-T., Chang, C.-C., Chen, D.-Z., Lin, C.-P. (2014), *The Greater Scattering Phenomenon Beyond Bradford's Law in Patent Citation*, Journal of the Association for Information Science and Technology, Vol. 65, No. 9, pp. 1917-1928, <https://doi.org/10.1002/asi.23092>.
10. Kovalevska, N., Nesterenko, I., Lutsenko, O., Nesterenko, O., Hlushach, Y. (2022), *Problems of Accounting Digitalization in Conditions of Business Processes Digitalization*, Amazonia Investiga, Vol. 11, No. 56, pp. 132-141, <https://doi.org/10.34069/AI/2022.56.08.14>.
11. Kraus, K., Kraus, N., Manzhura, O. (2021), *Digitalization of Business Processes of Enterprises of the Ecosystem of Industry 4.0: Virtual-Real Aspect of Economic Growth Reserves*, WSEAS Transactions on Business and Economics, Vol. 18, pp. 569-580, <https://doi.org/10.37394/23207.2021.18.57>.
12. Kumar, V., Patel, S., Sharma, S., Kumar, R., Kaur, R. (2022), *Fifty Years of Cervical Myelopathy Research: Results from a Bibliometric Analysis*, Asian Spine Journal, Vol. 16, No. 6, pp. 983-994, <https://doi.org/10.31616/asj.2021.0239>.
13. Lotka, A.J. (1926), *The Frequency Distribution of Scientific Productivity*, Journal of the Washington Academy of Sciences, Vol. 16, No. 12, pp. 317-323, <https://www.jstor.org/stable/24529203>.
14. Ma, D., Fisher, R., Nesbit, T. (2021), *Cloud-Based Client Accounting and Small and Medium Accounting Practices: Adoption and Impact*, International Journal of Accounting Information Systems, Vol. 41, <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2021.100513>.
15. McCain, K.W. (1990), *Mapping Authors in Intellectual Space: A Technical Overview*, Journal of the American Society for Information Science, Vol. 41, No. 6, pp. 433-443, [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-4571\(199009\)41:6<433::AID-ASI11>3.0.CO;2-Q](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(199009)41:6<433::AID-ASI11>3.0.CO;2-Q).

16. Mora-Valentín, E.-M., Ortiz-de-Urbina-Criado, M., Nájera-Sánchez, J.-J. (2018), *Mapping the Conceptual Structure of Science and Technology Parks*, The Journal of Technology Transfer, Vol. 43, pp. 1410-1435, <https://doi.org/10.1007/s10961-018-9654-8>.
17. Ristea, A.-L., Valeriu, I.-F. (2013), *Metodică în cercetarea științifică*, Editura Expert, București, https://www.researchgate.net/publication/304241578_Metodica_in_cercetarea_stiintifica.
18. Roux, B.L., Rouanet, H. (2010), *Multiple Correspondence Analysis*, SAGE Publications, <https://doi.org/10.4135/9781412993906>.
19. Saad, M., Lutfi, A., Almaiah, M.A., Alshira'h, A.F., Alshirah, M.H., Alqudah, H., Alkhassawneh, A.L., Alsyof, A., Alrawad, M., Abdelmaksoud, O. (2022), *Assessing the Intention to Adopt Cloud Accounting during COVID-19*, Electronics, Vol. 11, No. 24, <https://doi.org/10.3390/electronics11244092>.
20. Saha, T., Das, S.K., Rahman, M.M., Siddique, F.K., Uddin, M.G. (2020), *Prospects and Challenges of Implementing Cloud Accounting in Bangladesh*, The Journal of Asian Finance Economics and Business, Vol. 7, No. 12, pp. 275-282, <https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no12.275>.
21. Stoica, O.C., Ionescu-Feleagă, L. (2021), *Digitalization in Accounting: A Structured Literature Review*, in *The 4th International Conference on Economics and Social Sciences Resilience and Economic Intelligence through Digitalization and Big Data Analytics, 10-11 June 2021, Bucharest University of Economic Studies*, pp. 453-464, <https://doi.org/10.2478/9788366675704-045>.
22. Su, Y.-S., Lin, C.-L., Chen, S.-Y., Lai, C.-F. (2020), *Bibliometric Study of Social Network Analysis Literature*, Library Hi Tech, Vol. 38, No. 2, pp. 420-433, <https://doi.org/10.1108/LHT-01-2019-0028>.
23. Ursachi, L. (2015), *Bibliometria pe înțelesul tuturor*, https://www.researchgate.net/publication/275039099_Bibliometria_pe_intelesul_tuturor.
24. Wicaksono, A., Kartikasary, M., Salma, N. (2020), *Analyze Cloud Accounting Software Implementation and Security System for Accounting in MSMEs and Cloud Accounting Software Developer*, in *International Conference on Information Management and Technology (ICIMTech), 13-14 August 2020, IEEE*, pp. 538-543, <https://doi.org/10.1109/ICIMTech50083.2020.9211271>.
25. Xie, H., Zhang, Y., Wu, Z., Lv, T. (2020), *A Bibliometric Analysis on Land Degradation: Current Status, Development, and Future Directions*, Land, Vol. 9, No. 1, <https://doi.org/10.3390/land9010028>.
26. Yau-Yeung, D., Yigitbasioglu, O., Green, P. (2020), *Cloud Accounting Risks and Mitigation Strategies: Evidence from Australia*, Accounting Forum, Taylor & Francis Journals, Vol. 44, No. 4, pp. 421-446, <https://doi.org/10.1080/01559982.2020.1783047>.
27. Zupic, I., Čater, T. (2015), *Bibliometric Methods in Management and Organization*, Organizational Research Methods, Vol. 18, No. 3, pp. 429-472, <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>.
28. AccountsIQ (2024), *What is Cloud Accounting and Cloud Accounting Systems?*, <https://www.accountsiq.com/accounting-glossary/what-is-cloud-accounting/>.
29. Certinia (2023), *What is Cloud Accounting Software?*, <https://certinia.com/learn/accounting/what-is-cloud-accounting/>.
30. CTL Consulting (2024), *Cloud Accounting*, <https://ctl.ro/en/cloud-accounting-page/>.
31. Forbes Advisor (2023), *Best Cloud Accounting Software (January 2024)*, <https://www.forbes.com/advisor/business/software/best-cloud-accounting-software/>.
32. FreeAgent (2024), *What Is Cloud Accounting? Definition of Cloud Accounting*, <https://www.freeagent.com/en/glossary/cloud-accounting/>.
33. GoCardless (2023), *What is Cloud Accounting and How Does It Work?*, <https://gocardless.com/guides/posts/what-is-cloud-accounting-and-how-does-it-work/>.
34. MYOB (2021), *Cloud Accounting 101: What Is It and Who Can Benefit by Using It?*, <https://www.myob.com/au/blog/cloud-accounting-explained/>.
35. NerdWallet (2024), *Best Cloud Accounting Software*, <https://www.nerdwallet.com/best/small-business/cloud-accounting-software>.
36. Oracle NetSuite (2021), *The Advantages of Cloud Accounting*, <https://www.netsuite.com/portal/resource/articles/accounting/cloud-accounting.shtml>.
37. Xero (2023), *Cloud Accounting Benefits*, <https://www.xero.com/us/guides/small-business-cloud-accounting/>.

How Do Listed Romanian Companies Comply with or Explain Good Corporate Governance Guidelines?

Marius Eugen ROGOZ^a, PhD student, Associate Professor Dragoș Andrei STOICA^b, PhD

^{a, b} Bucharest University of Economic Studies, Romania

Abstract

This study aims to present the main guidelines published by the Bucharest Stock Exchange regarding the general principles of corporate governance, as well as an analysis of the level of compliance with them by listed companies. Thus, the authors have developed a three-level corporate governance index by means of which the level of compliance with the guidelines published by the BVB can be measured. Following the analysis, the authors conclude that the score obtained by the analysed companies is positive, based on their level of compliance with most of the guidelines presented by the BVB. Moreover, companies in the Premium category have a higher level of compliance with the guidelines of the Code of Corporate Governance than other companies listed on the regulated market. From the perspective of future research, the authors aim to investigate whether corporate governance can influence a company's financial performance.

Keywords: Romania, Bucharest Stock Exchange, corporate governance, index, *comply or explain*

JEL classification: G30, G38, K22, M4, M40, M48

To cite this article: Marius Eugen Rogoz, Dragoș Andrei Stoica, *How Do Listed Romanian Companies Comply with or Explain Good Corporate Governance Guidelines?*, *CECCAR Business Review*, N° 7/2024, pp. 51-61, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.07.06>

➔ Introduction

What is corporate governance? How is the concept of corporate governance applied? Is it beneficial to companies? How can we measure the benefits of applying corporate governance mechanisms? These questions have been asked over the last two decades and the numerous research studies have led to further research on this topic in order to find new answers. This study looks at how corporate governance guidelines are applied by Bucharest Stock Exchange (BVB) listed companies.

This study aims to investigate the level of compliance with the concept of corporate governance in companies listed on the BVB. To address the proposed hypotheses, three scores were calculated based on the *comply or explain* statements published in the annual reports of these companies. The purpose of these scores is to express the level of compliance of non-financial companies listed on the BVB with the provisions of the Code of Corporate Governance and to allow an analysis of the results obtained.

The period analyzed spans from 2017 to 2021, and the analysis is limited to the information published by each company. The relevance of the selected timeframe is based on the fact that 2017 was the first full year in which the provisions of the Code of Corporate Governance were applied to listed companies. 2018 was the

first year in which legislative provisions regarding the establishment of the audit committee came into effect and introduced financial penalties for non-compliance, while the analysis of reports for the period 2019-2021 takes into account the delay in the full application of the Code that occurred for certain firms due to poor coordination with certain legislative aspects that emerged at the end of the reporting period.

Thus, this paper aims to study the transition period to the new Code by analyzing the manner and level of compliance achieved by the selected actors, the positive evolution of the application of the provisions related to corporate governance during the reference period, and whether companies listed in the Premium category achieve better governance scores than those in the Standard category. The adoption of legislative provisions may be a reason for the increased degree of compliance with the Code's provisions during the studied period.

This article is structured into four sections. The first part includes an analysis of the literature, specifically the main ideas defining the concept of corporate governance, as well as the presentation of the main evidence that motivates this study, from both international and local literature. The second section presents the research methodology, with discussions on the construction of indices. The third part presents the results obtained, and the last part includes a series of conclusions and comments.

In the context of an emerging economy, the application of the Code of Corporate Governance is particularly relevant for listed companies. By analyzing the compliance scores, this study aims to highlight the impact of legislation on corporate behavior and the performance differences between companies listed in the Premium category compared to those in the Standard category. These efforts are essential for better understanding the transition to solid corporate governance and for identifying continuous improvement opportunities within the Romanian capital market.

➔ Literature review

■ General issues regarding the corporate governance

The concept of corporate governance emerged in the 16th century, when the East India Company was established ([Cheffins, 2011](#)), but its theorisation and implementation came many years later. For example, in 1991, the Cadbury Committee was set up by the Financial Reporting Council, the London Stock Exchange, and professional accountancy bodies. In December 1992, the Cadbury Committee issued a final report containing guidelines on the implementation of the corporate governance concept. This report is a landmark in the development of the concept of corporate governance and also provides one of its best-known definitions: "Corporate governance is the system by which companies are managed and supervised." ([Cadbury, 1992](#)).

In the light of high-profile scandals (Enron, Parmalat, WorldCom, etc.), additional legislation related to the regulation of governance mechanisms has emerged, such as the Sarbanes Oxley Act, in the United States ([Bhabra and Hossain, 2018](#)). It can thus be seen how benchmarks in this area have emerged in strong economies. Moreover, [Feleagă et al. \(2011\)](#) also note that best practices for corporate governance emerged within developed economies and were rapidly disseminated beyond their borders. In the case of Romania, which is specific to former communist countries, state-owned companies had a major influence in the economic life of the country until the 2000s.

In 1995, the Bucharest Stock Exchange was re-established and along with this re-establishment a new reporting model involving a high level of transparency has to be applied by listed companies. From a corporate governance perspective, the first code published by the BVB was in 2001. This code was successively revised in 2008 and 2015, the latter being the latest version of the code applied by companies listed on the BVB.

The sources of corporate governance mechanisms in Romania are represented both by the legislation regulating the activity of companies (e.g. Company Law No. 31/1990, republished, as subsequently amended and supplemented, Accounting Law No. 82/1991, republished, as subsequently amended and supplemented, etc.) and by the Code of Corporate Governance published by the BVB. The latter has a guideline character for listed

companies and failure to meet specific criteria requires explanations from these companies. In practice, from this perspective, Romania has adopted a principles-based model, which is referred to in the literature as *comply or explain*.

■ *Comply or explain*

The *comply or explain* model of the corporate governance system involves an analysis of how companies apply the guidelines of the Code, and where companies do not comply, they must provide relevant information to support non-compliance with the application of the Code of Corporate Governance. The effectiveness of applying such a model has been the subject of numerous studies which have shown, on the one hand, that the benefits of the principles-based approach are overstated and that the guidelines of the Code of Corporate Governance should be incorporated into mandatory regulations ([MacNeil and Li, 2006](#)) and, on the other hand, that a principles-based governance system is beneficial and this allows companies to circumstantially apply corporate governance practices ([Luo and Salterio, 2014](#)). Another pro-regulation argument is that the principles-based governance system may conceal rhetorical strategies geared towards misleading explanations to justify non-compliance with the Code, which can harm the *comply or explain* system ([Shrives and Brennan, 2017](#)). [Keay \(2014\)](#) suggests that the *comply or explain* system approach would work better if a regulator had the authority to audit the level of compliance with corporate governance guidelines and, if the situation requires it, to impose sanctions. This positioning would in essence result in mandatory enforcement of corporate governance requirements and a transformation of corporate governance principles into regulation.

Previous studies have also addressed the level of compliance and the quality of explanations of listed companies. Although the corporate governance literature is limited in Romania, there are pros and cons approach at regional level. Thus, Greece faces a low level of compliance with the recommendations of the Code of Corporate Governance and an even lower level in terms of explanatory disclosure ([Nerantzidis, 2015](#)). Other studies have shown a high level of compliance in Poland ([Campbell et al., 2009](#)) or found an improvement regarding the transparency of Slovenian companies ([Djokic and Duh, 2018](#)). [Szczepankiewicz et al. \(2024\)](#) show that the size of the companies is linked to the degree of compliance with the provisions of the new Code of Corporate Governance. The manner of justification for non-compliance with corporate governance principles has also been analysed. [Thanasas et al. \(2018\)](#) present information on companies in Greece where they tried to justify non-compliance with the Code, but the claims presented were similar for all companies. Italy is in the same situation. Here, companies failed to thoroughly justify why they did not comply with the guidelines ([Lepore et al., 2018](#)). On the other hand, in Sweden, the *comply or explain* principle is effective and most of the companies analysed provided relevant information ([Achtenhagen et al., 2018](#)).

The pros and cons information presented above, relevant to other jurisdictions, leads to the emergence of a new question regarding how to adapt corporate governance principles to the Romanian local context. This question is in line with the findings of [Bhasa \(2004\)](#), who argues that similar approaches to corporate governance are unlikely to be identified given the political differences between countries.

In Romania, [Albu and Gîrbină \(2015\)](#) analysed the compliance with the Code of Corporate Governance by companies listed on the BVB between 2010 and 2011. The results of this analysis noted the failure of Romanian companies to set up committees at board level. The authors also concluded that, in emerging economies, legal systems discourage the adoption of principles-based approaches on the grounds that they include unclear provisions. Moreover, in terms of the *comply or explain* statement, two-thirds of all guidelines were found to be complied with and a few companies published this statement on their website.

[Achim et al. \(2016\)](#) analysed the same period (2010-2011) and their results could not determine a correlation between compliance with corporate governance principles and the companies' financial performance. However, the cited authors identified a positive correlation between corporate governance and the Q Report for 2011.

Feleağă et al. (2011) show that a significant number of the analysed companies do not fulfill the requirements of the BVB Code of Corporate Governance when assessing the independence of directors and audit committee members. Moreover, the level of transparency in the analysed companies is much lower compared to other European companies. Despite numerous studies that have confirmed the direct relationship between corporate governance and the financial performance of companies, Romanian companies do not show such a link.

Also, Pintea et al. (2021) conclude on the absence of an impact of corporate governance principles on financial performance from 2010 to 2015 in Romania. Another conclusion that can be drawn from this study concerns the average corporate governance index (approximately 74%), a percentage that can be seen as a state of corporate governance compliance.

■ Corporate governance in Romania

After the fall of communism, the law on companies (Law No. 31/1990) appeared. Corporate law thus assimilated the concept of management of companies by authorised persons other than shareholders. In addition, directives were drawn up on how the board of directors should be organised, how directors should be appointed and their term of office limited, and other obligations designed for the company were set up. This regulation is valuable for understanding the concept of corporate governance because it brings two sources of corporate governance mechanisms: legislation and the company's articles of incorporation. Since then, numerous amendments and pieces of legislation have been introduced, that have affected the way companies are controlled, especially those in banking, investment or insurance, and other heavily regulated areas.

Later, another source of corporate governance mechanisms in Romania is the re-establishment of the BVB. In 2001, the BVB issues the first Code of Corporate Governance that was addressed to listed companies. A new Code, based on OECD principles, appeared in 2008, but its application started in 2009. The latest version of the Code of Corporate Governance was updated in 2015 and its applicability starts in 2016. As stated in the preamble of the Code, listed companies are obliged to report the level of compliance by filling in the *comply or explain* statement. The BVB also provides a model statement where companies should report their compliance with the guidelines or explain their non-compliance with the guidelines on the requirements of the Code.

Moreover, the governance Code is accompanied by a corporate governance manual to help listed companies comply with the recommendations presented in the Code. The handbook includes the manner of designing the compliance statement which contains the following: information on the structure, activities and responsibilities of the board of directors and committees, risk and internal control information, information on the remuneration of the board of directors, and the shareholder information.

➔ Research methodology

The research methodology is based on the analysis of compliance statements found in the annual reports of Romanian companies listed on the BVB. On the basis of this analysis, an index was developed to measure the level of compliance of the analysed companies with the requirements of the Code. The methodology for the construction of indices measuring the level of compliance with the guidelines of the Code of Corporate Governance has been used in the past by various authors who tried to include as well as possible in their construction the elements that influence the level of compliance.

Lepore et al. (2018) developed a six-level index based on the level of compliance with Italian corporate governance recommendations. The Istanbul Stock Exchange also computes a corporate governance index to measure the price and performance of listed companies. A score between 1 and 10 is provided by the Turkish Stock Exchange as the result of compliance in relation to the four pillars of corporate governance: shareholders, reporting and transparency, stakeholders, and board of directors (Çalışkan și İçke, 2011).

As an example for Romania, Pintea et al. (2021) developed an index, according to Cremers and Nair (2005), by means of which they could measure, in a binary manner, compliance with the requirements of the Code of Corporate Governance, based on the publication of the compliance statement. Thus, a value of 1 was assigned to companies in compliance with the guidelines of the Code of Corporate Governance, while a value of 0 was assigned to companies not in compliance.

Another index is presented in the Romanian literature by Albu and Gîrbină (2015). The authors coded on a scale from 1 to 4 the responses in the companies' compliance statements or explanations. The authors also took into account the quality of the explanations provided by companies to justify non-compliance. The index was computed by relating the points awarded to the total possible score. The index developed in this study contains three levels and focuses on compliance and accuracy of explanations for non-compliance. Thus, 0 is assigned for non-compliance, 1 for full compliance, and 0.5 is for non-compliance accompanied by explanations that have been deemed unsatisfactory scoring 1. The scoring for non-compliance or full compliance cannot be questioned as it is based solely on the answers provided by companies in the *comply or explain* statement. On the other hand, the evaluation of the intermediate scoring can be viewed through the prism of the authors' subjectivity. Thus, in order to accurately assess the information submitted by companies using the *comply or explain* statement, the authors used the instructions presented in the corporate governance reporting manual published by the BVB in 2015. Additionally, the authors checked the application of these principles against the instructions present in the Compendium of Corporate Governance Practices published by the BVB.

The Manual for Reporting Corporate Governance rates an explanation as satisfactory if it meets the following requirements:

- clearly specifies the requirement to which it refers;
- briefly covers the historical context and conditions of the exception;
- provides a specific, convincing, and understandable justification for the non-compliance, and not a "circular" explanation (e.g. *"We acted in this way because we did not act in other ways."*);
- describes the actions taken to minimize risks and maintain compliance with the relevant principles;
- indicates whether the non-compliance is temporary and when the company intends to be in compliance with the relevant principles.

Given all information presented above, the authors considered the five recommendations presented in the corporate governance handbook to assess the quality of company disclosures. Therefore, these obtained disclosures were prioritised by the authors on three levels.

Thus, explanations identified in the analysis that call for future action, e.g. *"Will be implemented."* or *"No assessment has been carried out by the Chairman of the Board of directors."*, were scored with 0 points. Detailed information that also presented the process applied was scored with 0.5 points if the level of compliance was partial, e.g. *"The work of the Board of directors has not been evaluated by the chairperson, but the Shareholders Decision (SD) evaluates their work annually based on certain financial indicators. The decision of the SD is published on the company's website."* The identified information that met the five points in the manual was scored with 1 point, e.g. *"The Internal audit department reports to the CEO from an administrative perspective. However, the Internal audit department continues to maintain some reporting functions to executive management, leading to a partial approach to the requirements by the company. The Audit committee is regularly briefed on key internal audit findings and other activities of the Internal audit department. The Audit committee approves both the audit charter (the terms of reference for the audit department in terms of its purpose, authority, and responsibility) and the annual internal audit plan. In our opinion, the independence and objectivity of the internal audit function is not affected by this reporting structure. The Internal audit department has not encountered any situations in*

its past experience that would jeopardize the independence or objectivity in terms of reporting arrangements. The company is currently exploring the possibilities of becoming compliant in the future.”. A peculiarity of the 0.5 point rating is offered by companies in special administration (insolvency) proceedings.

Using the scores obtained above, the authors computed three scores (per company, per question, and average per year) for each year analysed, as follows:

$$CGScore \text{ per company } (\%) = \frac{\text{Company score}}{\text{Maximum score possible}} \times 100$$

$$CGScore \text{ per question } (\%) = \frac{\text{Question score}}{\text{Maximum score possible}} \times 100$$

$$CGAverage \text{ per year } (\%) = \frac{\sum CGScore \text{ per company}}{\text{Number of analysed companies}}$$

Given the structure of the model statement provided by the BVB for reporting compliance with the Code’s guidelines, 34 recommendations were analysed for companies listed in the Premium category and 33 for those in the Standard category. The analysis carried out did not take into account the additional recommendation on the composition of the board of directors and those related to investor relations. However, the information published by the company for each sub-recommendation was analysed and matched with the answers provided for the main guideline.

➔ Results analysis

Based on the methodology, compliance statements from non-financial companies listed on the Bucharest Stock Exchange in the Premium and Standard categories were analyzed for the period 2017-2021. Similar to other authors ([Arcot et al., 2010](#), cited by [Albu and Gîrbină, 2015](#)), financial companies were excluded from the study based on the argument that they are subject to different specific regulations. Therefore, only companies that provided a compliance statement were analyzed. 64 companies were analyzed in 2017 and 66 companies in 2018. During this period, some firms were delisted, while others were listed, causing a dynamic change in the number of companies analyzed from year-to-year. In 2017, seven companies were identified as not having published a compliance statement, and in 2018, five companies were in this situation. In 2019, four firms were identified as having used the old version of the Code or not having published the statement, while in 2020 and 2021, three companies did not comply. Additionally, during the studied period, two companies were delisted and one suspended.

■ Corporate governance score per company

According to the calculation of the corporate governance score per company for the five years, 39 firms recorded higher index values in 2018 compared to 2017, and only eight had lower values, while 16 obtained the same score. Regarding the 2019/2018 ratio, 25 companies improved their scores, seven recorded lower values, and 32 had the same score. The average variation 2019/2018 was only 2.4%. For the 2020/2019 ratio, 23 firms improved their scores, 15 had lower values, and 26 obtained the same score. The average variation 2020/2019 was 3.1%. In 2021, 30 companies improved their scores compared to 2020, 20 recorded lower values, and 14 had the same score. The average variation 2021/2020 was 3.8%.

Regarding the 2018/2017 ratio, the highest positive variation was 77.4%, and the highest negative variation was 40.82%. In the 2018-2019 interval, the maximum positive variation was 56.1%, while the maximum negative variation was 17.86%. In the 2019-2020 period, the maximum positive variation was 60.5%, and the maximum

negative variation was 20.5%. Between 2020 and 2021, the maximum positive variation was 65.7%, and the maximum negative variation was 25.3%.

Table 1 presents the percentage of compliance with corporate governance for the five analyzed years.

Table 1. Corporate governance scoring per company

- % -

Companies	2017	2018	2019	2020	2021	Companies	2017	2018	2019	2020	2021
ALR	45.59	80.88	83.82	86.76	90.00	ELGS	34.85	34.85	34.85	37.88	40.00
ATB	97.06	100.00	100.00	100.00	100.00	ELJ	59.09	84.85	69.70	65.15	67.00
BIO	51.47	54.41	58.82	58.82	62.00	ENP	n/a	63.64	63.64	60.61	62.00
COTE	95.59	95.59	95.59	95.59	95.59	EPT	48.48	48.48	48.48	48.48	50.00
EL	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	IARV	93.94	93.94	93.94	96.97	97.00
ELMA	52.94	76.47	79.41	77.94	82.00	MECE	13.64	12.12	13.64	16.67	18.00
IMP	80.88	79.41	91.18	92.65	93.00	MECF	69.70	81.82	81.82	86.36	87.00
M	77.94	92.65	98.53	100.00	100.00	NAPO	24.24	25.76	24.24	22.73	23.00
SNG	83.82	97.06	97.06	97.06	97.06	OIL	78.79	86.36	93.94	93.94	94.00
SNN	88.24	92.65	98.53	95.59	96.00	OLT	54.55	59.09	Delisted	Delisted	Delisted
SNP	94.12	95.59	94.12	94.12	94.12	PPL	36.36	45.45	50.00	59.09	60.00
TEL	86.76	91.18	91.18	97.06	98.00	PREB	77.27	77.27	77.27	77.27	77.27
TGN	86.76	86.76	86.76	86.76	86.76	PREH	42.42	42.42	43.94	43.94	44.00
AAG	n/a	84.85	83.33	86.36	87.00	PTR	39.39	69.70	80.30	78.79	80.00
ALT	90.91	86.36	87.88	45.45	50.00	RMAH	92.42	98.48	100.00	100.00	100.00
ALU	92.42	92.42	92.42	92.42	92.42	ROCE	74.24	75.76	78.79	81.82	82.00
ARM	19.70	18.18	21.21	21.21	22.00	RPH	93.94	96.97	93.94	93.94	94.00
ARS	66.67	92.42	96.97	93.94	94.00	RRC	53.03	78.79	81.82	81.82	82.00
ART	54.55	89.39	89.39	Delisted	Delisted	RTRA	37.88	39.39	39.39	45.45	47.00
ARTE	27.27	25.76	25.76	30.30	35.00	SCD	69.70	63.64	54.55	54.55	55.00
BCM	71.21	72.73	72.73	72.73	73.00	SCPS	74.24	43.94	Suspended	Delisted	Delisted
BRM	46.97	46.97	46.97	50.00	52.00	SNO	74.24	89.39	89.39	89.39	90.00
CAOR	40.91	69.70	72.73	75.76	78.00	SOCP	30.30	33.33	33.33	33.33	34.00
CBC	30.30	31.82	31.82	48.48	50.00	STZ	59.09	60.61	60.61	60.61	61.00
CEON	80.30	84.85	87.88	87.88	88.00	TBM	n/a	89.39	89.39	93.94	94.00
CMF	45.45	51.52	51.52	51.52	52.00	TRP	93.94	93.94	96.97	87.88	89.00
CMP	84.85	86.36	89.39	89.39	90.00	TUFE	53.03	53.03	53.03	66.67	68.00
CNTE	54.55	57.58	57.58	57.58	57.58	UAM	31.82	34.85	34.85	30.30	32.00
COMI	43.94	43.94	43.94	43.94	43.94	UCM	56.06	55.76	56.06	57.58	58.00
COS	54.55	54.55	54.55	56.06	57.00	UZT	53.03	62.12	96.97	96.97	97.00
COTR	75.76	75.76	75.76	0.00	0.00	VESY	59.09	72.73	69.70	63.64	65.00
DAFR	39.39	43.94	46.97	50.00	52.00	VNC	74.24	74.24	74.24	72.73	73.00
EFO	77.27	81.82	81.82	78.79	80.00	SFG	86.76	89.71	91.18	88.24	89.00

Source: Author's processing, 2024.

From Table 1, the average compliance rate for each year was also extracted. Thus, in 2017, it was 62.96%, in 2018 – 69.17%, in 2019 – 71.13%, in 2020 – 69.85%, and in 2021 – 70.75%. Given the positive trend, we can conclude that there is an increase in the compliance rate from year to year.

Another relevant analysis concerns the classification of companies into Premium and Standard categories. In the Premium category, a score of 88.24% was recorded, while in the Standard category, it was only 63.79%. We observe that, in general, companies have shown a trend of improvement in corporate governance scores over the five analyzed years.

■ Corporate governance score per question

Before calculating the corporate governance score per question, it was noted that in 2018 28 questions had higher scores compared to 2017, five had lower scores, and one had a similar score to the previous year. For the five questions with lower scores, the average negative variation is 0.76%, while the average variation is 9.78%. The 2019/2018 ratio is similar. Thus, 30 questions had higher scores, and only four had lower scores. However, the average negative variation is 1.5%, while the average variation is 3.23%. Therefore, we can observe a higher variation for the 2018/2017 ratio compared to the 2019/2018 ratio. In 2020, 24 questions showed an increase in scores compared to the previous year, 10 experienced a decrease, and one remained at the same level. The average negative variation for the 10 questions is 2.56%, and the average variation is 1.97%. For the 2021/2020 ratio, 27 questions had higher scores, seven had lower scores, and one maintained the same value. The average negative variation is 1.02%, and the average variation is 2.87%.

The values of the corporate governance scoring per question are presented in Table 2.

Table 2. Corporate governance scoring per question

- % -

Questions	2017	2018	2019	2020	2021	Questions	2017	2018	2019	2020	2021
A.1	73.81	75.76	77.34	75.76	77.25	B.7	50.79	66.67	67.97	66.67	72.19
A.2	62.70	68.18	71.09	70.45	74.22	B.8	51.59	66.67	67.97	67.42	71.88
A.3	73.81	73.48	73.44	75.76	76.25	B.9	96.03	96.21	96.88	98.48	98.13
A.4	76.98	83.94	85.94	86.36	84.75	B.10	49.21	53.79	57.03	60.61	61.25
A.5	73.02	72.73	74.22	74.24	76.25	B.11	84.13	87.12	89.84	84.85	92.50
A.6	70.63	75.76	75.78	77.27	78.44	B.12	53.17	70.45	74.22	73.48	78.75
A.7	88.10	87.12	90.63	91.67	93.13	C.1	39.68	40.15	38.28	50.76	49.63
A.8	30.16	34.09	38.28	37.12	42.19	D.1	71.43	72.73	73.44	73.48	76.88
A.9	73.02	77.27	79.69	78.03	82.50	D.2	43.65	47.73	53.13	54.55	57.19
A.10	78.57	78.79	80.47	78.79	83.75	D.3	37.30	41.67	43.75	49.24	46.25
A.11	67.86	67.86	71.43	71.43	74.38	D.4	100.00	98.48	98.44	100.00	99.38
B.1	59.52	68.94	71.09	69.70	74.69	D.5	85.71	86.36	87.50	86.36	89.38
B.2	55.56	65.15	68.75	66.67	72.50	D.6	79.37	84.85	87.50	86.36	90.31
B.3	50.00	59.85	64.06	65.91	68.13	D.7	80.16	82.58	83.59	82.58	86.25
B.4	47.62	60.61	63.28	63.64	62.50	D.8	89.68	89.39	88.28	89.39	90.00
B.5	46.83	59.85	61.72	61.36	60.63	D.9	42.86	46.21	46.88	50.76	49.38
B.6	47.62	60.61	64.84	63.64	69.38	D.10	50.79	53.79	56.25	60.61	59.69

Source: Author's processing, 2024.

■ Average corporate governance index per question for each category

Based on the corporate governance scoring per question and the number of recommendations for the four categories of the Code, Table 3 presents a comparative overview of the average values of the corporate governance scoring per question at the level of recommendation categories.

Table 3. Corporate governance scoring per category

- % -

Category	Average 2017	Average 2018	Average 2019	Average 2020	Average 2021
A	69.88	72.27	74.39	74.26	76.19
B	57.67	67.99	70.64	70.20	73.54
C	39.68	40.15	38.28	50.76	49.63
D	68.10	70.38	71.88	73.33	74.47

Source: Author's processing, 2024.

For these recommendations, a linear positive trend can be observed for categories A, B, and D, while category C shows a sinusoidal trend. Based on the information presented in Tables 2 and 3, the evolution of corporate governance indices for the four pillars covered by the Code of Corporate Governance recommendations is noteworthy (structure, responsibilities, and activities of the board of directors and committees, risk and internal control, board remuneration, and information related to shareholders).

Thus, the questions included in category A of the Code (concerning the structure, responsibilities, and activities of the board of directors and committees) show an average positive variation of 4.08% during the period 2017-2018. Also, for the first category, the average positive variation is 3.42% for the period 2018-2019, 2.09% for 2019-2020, and 1.67% for 2020-2021.

A significant average variation is recorded for category B (concerning risk and internal control). The period 2017-2018 shows an average positive variation of 20.1%, while between 2018 and 2019, it is just 4.11%. For the period 2019-2020, the average positive variation is 2.8%, and between 2020 and 2021, it is 1.56%.

Regarding the index for category C (on board remuneration), an average positive variation of 1.19% is identified for 2017-2018, while between 2018 and 2019, there is an average negative variation of 4.66%. The period 2019-2020 shows an average positive variation of 1.41%, and between 2020 and 2021, it is 0.94%.

The index for category D (on shareholder relations) highlights an average positive variation of 4.54% for 2017-2018 and 2.77% for 2018-2019. For the period 2019-2020, the average positive variation is 2%, and between 2020 and 2021, it is 1.38%.

➔ Conclusion

The aim of this study is to evaluate how non-financial companies listed on the Bucharest Stock Exchange have understood and applied corporate governance principles at the beginning of a new era of reporting in this field. Information was collected from public sources to calculate the three indices that form a picture of the degree of compliance with the provisions of the Code of Corporate Governance. This paper contributes to the specialized literature on this topic by offering a new perspective on the *comply or explain* model and how Romanian firms have understood and managed to comply with the Code's provisions in the period immediately following its adoption.

The results of the analysis indicate a general improvement in corporate governance scores among companies listed on the BVB. This positive trend suggests increased awareness and a more rigorous application of corporate governance principles by firms, reflecting a heightened commitment to transparency and accountability to stakeholders. It is important to note that year-on-year score variations can be influenced by multiple factors, including legislative changes, economic developments, and companies' internal strategies. Furthermore, the continuous improvement of scores emphasizes the importance of periodic evaluations and ongoing adjustments to corporate governance policies.

From the conducted analysis we can observe a positive evolution in the scores calculated for the majority of listed companies over the studied period. This indicates the firms' increasing attention to the recommendations of the Code of Corporate Governance. It is important to analyze whether the current trend will continue in future

periods. Additionally, it is notable that the variation in the 2017-2018 interval is much larger than in subsequent periods. This can be explained by the increasing awareness among companies regarding the adoption of recommendations, as well as the fact that 2018 marked the introduction of legislative provisions overlapping with those of the Code. Meanwhile, although the score evolution in the periods after 2018 is positive, it has not recorded an accelerated growth. Thus, it is interesting for future research to study how Romanian firms have matured in applying these provisions and to what extent they remain relevant for their management and control.

On the other hand, a lower compliance index can be observed with regard to the formation of the audit committee. The underperformance in 2017 improved significantly in the following years (2018 and 2019). These results are also confirmed by the research of [Albu and Gîrbină \(2015\)](#). However, this evolution should also be viewed in light of the statutory audit law, applied since 2018, which obliges public interest companies to form audit committees. Thus, this conclusion, corroborated with the increased compliance score for category C in 2020, may partially answer the question of how Romanian companies have applied the *comply or explain* model. The adoption of normative acts providing for sanctions has led to a significant increase in the degree of compliance with the recommendations included in category B, which once again confirms that reporting is dominated by the idea of producing state-oriented information ([Jianu and Jianu, 2012](#)).

Another relevant aspect that emerges from the analysis is the failure of companies listed on the BVB to present information about the remuneration policy of the board of directors. The average index for this recommendation was lower across all five years compared to indices for other categories. This result can be explained by the hesitation of the board to publish information about the remuneration of its members. The specialized literature on director payments is vast, which is why these results can contribute to future research.

Another conclusion relates to the classification of companies listed on the BVB into Premium and Standard categories. In our analysis, firms in the Premium category show a higher degree of compliance with the Code's requirements compared to those in the Standard category. Thus, to be listed in the Premium category, companies must meet certain conditions related to the market value of the number of shares issued and available for trading. Therefore, it can be understood that these companies are the largest on the market. Although this study does not correlate the corporate governance index results with company size or financial performance, the obtained results are important as the score recorded by large firms in the Premium category is higher than that of other companies.

The current study presents limitations regarding the small sample size, which makes the extended statistical analysis process challenging.

References

1. Achim, M.-V., Borlea, S.-N., Mare, C. (2016), *Corporate Governance and Business Performance: Evidence for the Romanian Economy*, Journal of Business Economics and Management, Vol. 17, No. 3, pp. 458-474, <https://doi.org/10.3846/16111699.2013.834841>.
2. Achtenhagen, L., Inwinkl, P., Björkorp, J., Källenius, R. (2018), *More than Two Decades after the Cadbury Report: How Far Has Sweden, as Role Model for Corporate-Governance Practices, Come?*, International Journal of Disclosure and Governance, Vol. 15, pp. 235-251, <https://doi.org/10.1057/s41310-018-0051-1>.
3. Albu, C.N., Gîrbină, M.M. (2015), *Compliance with Corporate Governance Codes in Emerging Economies. How Do Romanian Listed Companies "Comply-or-Explain"?*, Corporate Governance, Vol. 15, No. 1, pp. 85-107, <https://doi.org/10.1108/CG-07-2013-0095>.
4. Arcot, S., Bruno, V., Faure-Grimaud, A. (2010), *Corporate Governance in the UK: Is the Comply or Explain Approach Working?*, International Review of Law and Economics, Vol. 30, No. 2, pp. 193-201.
5. Bhabra, H.S., Hossain, A.T. (2018), *Did the Sarbanes-Oxley Act Result in a Strategic Shift in M&A Motives?*, Managerial Finance, Vol. 44, No. 2, pp. 142-159, <https://doi.org/10.1108/MF-07-2017-0254>.

6. Bhasa, M.P. (2004), *Global Corporate Governance: Debates and Challenges*, Corporate Governance, Vol. 4, No. 2, pp. 5-17, <https://doi.org/10.1108/14720700410534930>.
7. Cadbury, A. (1992), *Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance*, Gee & Co., London.
8. Çalışkan, N., İçke, T. (2011), *Turkish Corporate Governance Principles and Its Implications for ISE Corporate Governance Index Companies*, Journal of Accounting and Finance, Vol. 11, No. 1, pp. 60-75.
9. Campbell, K., Jerzemowska, M., Najman, K. (2009), *Corporate Governance Challenges in Poland: Evidence from "Comply or Explain" Disclosures*, Corporate Governance, Vol. 9, No. 5, pp. 623-634, <https://doi.org/10.1108/14720700910998184>.
10. Cheffins, B.R. (2011), *The History of Corporate Governance*, SSRN Electronic Journal, <https://doi.org/10.2139/ssrn.1975404>.
11. Cremers, K.M., Nair, V.B. (2005), *Governance Mechanisms and Equity Prices*, Journal of Finance, Vol. 60, No. 6, pp. 2859-2894, <https://ssrn.com/abstract=938528>.
12. Djokic, D., Duh, M. (2018), *The "Comply or Explain" Principle in the Republic of Slovenia*, Corporate Governance, Vol. 18, No. 5, pp. 839-857, <https://doi.org/10.1108/CG-09-2017-0230>.
13. Feleagă, N., Feleagă, L., Dragomir, V.D., Bigioi, A.D. (2011), *Governanța corporativă în economiile emergente: cazul României*, Economie teoretică și aplicată, Vol. 18, No. 9, pp. 3-15.
14. Jianu, I., Jianu, I. (2012), *The Told and Retold Story of Romanian Accounting*, Journal of Accounting & Management Information Systems, Vol. 11, No. 3, pp. 391-423.
15. Keay, A. (2014), *Comply or Explain in Corporate Governance Codes: In Need of Greater Regulatory Oversight?*, Legal Studies, Vol. 34, No. 2, pp. 279-304, <https://doi.org/10.1111/lest.12014>.
16. Lepore, L., Pisano, S., Di Vaio, A., Alvino, F. (2018), *The Myth of the Good Governance Code: An Analysis of the Relationship between Ownership Structure and the Comply-or-Explain Disclosure*, Corporate Governance, Vol. 18, No. 5, pp. 809-838, <https://doi.org/10.1108/CG-08-2017-0197>.
17. Luo, Y., Salterio, S.E. (2014), *Governance Quality in a "Comply or Explain" Governance Disclosure Regime*, Corporate Governance: An International Review, Vol. 22, No. 6, pp. 460-481, <https://doi.org/10.1111/corg.12072>.
18. MacNeil, I., Li, X. (2006), *Comply or Explain: Market Discipline and Non-Compliance with the Combined Code*, Corporate Governance: An International Review, Vol. 14, No. 5, pp. 486-496, <https://doi.org/10.2139/ssrn.726664>.
19. Nerantzidis, M. (2015), *Measuring the Quality of the "Comply or Explain" Approach: Evidence from the Implementation of the Greek Corporate Governance Code*, Managerial Auditing Journal, Vol. 30, No. 4/5, pp. 373-412, <https://doi.org/10.1108/MAJ-08-2014-1060>.
20. Pinteă, M.O., Pop, A.M., Gavriletea, M.D., Sechel, I.C. (2021), *Corporate Governance and Financial Performance: Evidence from Romania*, Journal of Economic Studies, Vol. 48, No. 8, pp. 1573-1590, <https://doi.org/10.1108/JES-07-2020-0319>.
21. Shrivés, P.J., Brennan, N.M. (2017), *Explanations for Corporate Governance Non-Compliance: A Rhetorical Analysis*, Critical Perspectives on Accounting, Vol. 49, pp. 31-56, <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2017.08.003>.
22. Szczepankiewicz, E.I., Błażyńska, J., Zaleska, B., Czaja-Cieszyńska, H., Kordela, D. (2024), *The "Comply or Explain" Principle in Corporate Governance Statements in Poland*, The Theoretical Journal of Accounting, Vol. 48, No. 1, pp. 99-136, <https://doi.org/10.5604/01.3001.0054.4087>.
23. Thanasas, G.L., Kontogeorga, G., Drogas, G.A. (2018), *Does the "Capstone" of the "Comply or Explain" System Work in Practice? Evidence from Athens Stock Exchange*, Corporate Governance, Vol. 18, No. 5, pp. 911-930, <https://doi.org/10.1108/CG-10-2017-0239>.
24. Bursa de Valori București (2015), *Codul de Guvernare Corporativă*, https://bvb.ro/info/Rapoarte/Diverse/RO_Cod%20Guvernanta%20Corporativa_WEB_revised.pdf.
25. Bursa de Valori București (2015), *Manual privind Raportarea în materie de Guvernare Corporativă*, https://m.bvb.ro/info/rapoarte/diverse/ro_ebrd_manual%20privind%20raportarea%20in%20materie%20de%20gc_17.09.2015.pdf.

Effectiveness of Auditor's Report as a Medium of Communication to Reduce the Level of the Audit Expectation Gap of Amon Chartered Accountants

Newman WADESANGO^a, Nasoma DAVID^b, Lovemore SITSHA^c

^a University of Limpopo, South Africa

^{b,c} Midlands State University, Zimbabwe

Abstract

The audit expectation gap is a widely researched phenomenon in the accounting world. This study sought to evaluate the effectiveness of the audit report as a medium of communication and as a tool to reduce the audit expectation gap. It also focused on exploring the roles and responsibilities of auditors and the entity's management and directors from the views of auditors and users of financial information. A quantitative research approach was adopted, and the target population was the ACAZ staff and staff of its three clients and a census was used, since the targeted population was limited. The research instruments that were used were questionnaires. The results were presented in tables and graphs and analyzed using mode and regression analysis. The study established that the audit report is effective in reducing the audit expectation gap, because it provides with the duties and responsibilities of both auditors and the entity's management and directors, but only if the users pay attention to all information the report contains, and also that the language and meaning of the audit report is not that easy to understand to users of financial statements, that it can lead to another expectation gap, so the users are to be educated and interpreted on the meaning of other paragraphs provided in the audit report.

Keywords: auditor's report, medium of communication, audit expectation gap, management

JEL classification: M41, M42, M48, M49

To cite this article: Newman Wadesango, Nasoma David, Lovemore Sitsha, *Effectiveness of Auditor's Report as a Medium of Communication to Reduce the Level of the Audit Expectation Gap of Amon Chartered Accountants*, *CECCAR Business Review*, N° 7/2024, pp. 62-73, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.07.07>

1. Background of the study

Amon Chartered Accountants International is an audit firm founded in 2018, with branches in many countries, and Amon Chartered Accountants, Zimbabwe (ACAZ) is one of its branches. Later, in 2022, it was branded to Amon Chartered Accountants at international level. It provides services such as auditing of financial reports, tax advisory services, company registration, accounting services, and transfer pricing. ACAZ has nine employees in total, one managing partner, one engagement manager, two assistants, and five attachés.

ACAZ is facing audit expectation gap as a problem. The firm uses the engagement letters to reduce the audit expectation gap, however, the expectation gap is still there on what the public wants and what auditors do, regardless of providing information in the engagement letter. For instance, there have been conflicts at ACAZ with some of its clients on who was supposed to prepare financial statements, for example, a conflict between

ACAZ and one of its clients (confidential) which happened in 2022. It was after the two companies had an audit service engagement. The company had not been audited for three years and it had been jotting down rough parts of its financial statements in a notebook and wanted ACAZ to prepare soft copies and audit them as they thought it was the auditors' duty.

After auditing a client, ACAZ comes up with an audit report comprising the duties and responsibilities of both the management and auditors and the audit opinion. The audit report also comprises a section that states that the auditor should perform an audit in compliance with the regulation for that jurisdiction and conduct the audit in compliance with the ISAs, the revised International Standard on Auditing 700 *Forming an Opinion and Reporting on Financial Statements*. This helps to reduce the audit expectation gap in the public only if the users understand the audit language provided. According to [GoCardless \(2020\)](#), there is a fundamental discrepancy considering what the public anticipates with regard to audits and what financial auditing entails in reality. A knowledge gap, a performance gap, and an evolution gap are the three sorts of gaps that make up an audit expectation gap, according to [ACCA \(2019\)](#). Since the past two years of hyperinflation, businesses have experienced issues with increased levels of fraud and mistake.

Companies and end users of financial statements, such as investors, banks, and customers, blame the auditors if the company liquidates because of fraud, as they think that the role of auditors is to also detect fraud and error in financial statements, that is the knowledge gap. Going concern basis may be appropriate for a company to prepare its financial statements on the reporting date and until the issue of the financial statements, but what happens just after they are issued may lead to the liquidation of a company. According to ISA 240 *The Auditor's Responsibilities Relating to Fraud in an Audit of Financial Statements*, people in charge of governance and management share principal accountability for fraud prevention and detection.

Performance gap is believed to be what the public thinks the auditor must perform and the level of work that auditing standards require. Some of the clients think that it's the responsibility of auditors to prepare financial statements for them, that is the evolution gap (what the public wants auditors to do and what they are supposed to do), but the auditors' responsibility is to check if the financial statements prepared faithfully present a true and fair view.

The main research question is how effective is an auditor's report as a medium of communication and as a tool to reduce the level of audit expectation gap.

2. Literature review

2.1. Auditing

According to [Popal and Daabas \(2017\)](#), the process of preparing, reviewing, evaluating, and making a statement regarding an entity's accounting, management, and annual report is known as auditing. [Sahlaa et al. \(2021\)](#) claim that there are three categories under which auditing falls: financial statement audits, operational audits, and compliance audits. The purpose of the financial report audit is to ascertain whether the financial statements were provided overall in line with a set of standards, mostly known as Generally Accepted Accounting Principles (GAAP). Because most auditing tasks involve accounting information and are carried out by individuals with competence in accounting, the public frequently erroneously believes that accounting and auditing are interchangeable terms.

2.2. Audit expectation gap

The expectation gap originally identified by Liggo in 1975, who defined it as the discrepancy in anticipated performance levels from the views of independent accountants and readers of financial accounts. Since then, lowering the level of the expectation gap has been a focus for the accounting community.

✓ **Knowledge gap.** The knowledge gap, as defined by the [ACCA \(2019\)](#), is the discrepancy between what the public believes auditors do and what they actually do. This illustrates how the public occasionally has misconceptions about audit, such as the idea that auditors are in charge of preventing corporate failure.

✓ **Performance gap.** According to IAASB discussion that started in 2021, this is when auditors fail to abide by auditing norms or regulations because of the complexity of some standards, unclear requirements or discrepancies in how practitioners and regulators interpret auditing standards or regulatory requirements ([IAASB, 2021](#)).

✓ **Evolution gap.** This is characterized as the discrepancy between what auditors should do, assuming they truly adhere to the standards and regulations governing auditing, and what the public expects audits to accomplish. The evolution gap identifies the areas of the audit that may require evolution, considering public demand, technological advancements, and how the whole audit process could be improved to increase the value in the target of the public. ([ACCA, 2019](#); [Diolas, 2021](#))

According to [Dung and Tuan \(2019\)](#), users believe that auditors should provide absolute assurance, rather than just a plausible guarantee that fraud detection is an auditor's primary responsibility, that auditors don't independently complete their work, and that, since management has the power to hire and fire auditors, an auditor is unable to exercise independence while performing his statutory duties.

As stated by [Ogoun and Odogu \(2020\)](#), within the parameters of the audit engagement, auditors carry out their audit role, and in accordance with the entity concept of accounting, therefore, may not satisfy suspicious financial information users, because they are not bloodhounds, but merely watch dogs. First, the focus of auditing is not on fraud investigation, detection or prevention. As a result, conventional audit reports are inadequate in the eyes of the public.

2.3. Audit report

In accordance with Generally Accepted Auditing Standards (GAAS), an audit report is a written opinion of an auditor evaluating the financial accounts of a business, that is written in a standard format. An auditor's statement regarding the year end report's execution in line with applicable laws, as well as their audit opinion regarding whether the annual report presents a fair and representative picture of an entity's financial position and complies with generalized principles of accounting are all contained in the audit report ([Manglaris and Brewitz, 2020](#)). The content of the audit report does not sufficiently address the information needs of the typical financial statements' non-professional users, even though it is very brief and written in accordance with accounting terminology ([Ogoun and Odogu, 2020](#)).

[Mahdi \(2010\)](#) claims that an audit report is the cornerstone of third parties' decision-making in investments, divestments, and portfolios because it increases the intended users' level of trust in the financial data by expressing an auditor's opinion, stating if the financial statements have been prepared in compliance with an applicable financial reporting system in all material areas.

2.4. The audit report, as a tool to reduce the level of audit expectation gap

According to [Gutierrez et al. \(2018\)](#), studies conducted in America and Australia on the expanded audit report have revealed evidence that this report provides a greater understanding of the nature, scope, and importance of the audit and that the expanded report affects the financial users' understanding of auditing and the role of the auditor. This means that an audit report is effective in closing the expectation gap. According to [Abdelfattah et al. \(2021\)](#), when the wording of the auditor's report changes, it may also result in changes, albeit minor, in the users' perception of the meaning of audit reports. Users of financial reports and auditors have varied interpretations of what audit reports mean. To close the audit expectation gap, ISA 700 (revised) recommended that the auditor includes a basis of opinion section that details the auditor's duties to inform the public about what he is expected to accomplish in accordance with ISAs.

Quick (2020) states that the audit report's expansion may help to close the expectation gap because it increases both the information's content and transparency, which boosts the value of the data and improves capital market efficiency. However, if the data is not disclosed and understood properly, a new audit expectation gap may be created.

The voluminous wording of the report and the explanations provided in addition to the audit opinion are ignored, according to Jongbo (2014), who contends that financial statement consumers only take the actual audit opinion into account (as long as it is unqualified). Because the consumers' expectations are based on rather unchanging beliefs, she noted, phrasing tweaks are not the answer to closing the expectation gap. According to a study by Pramono and Hanief (2022) on the investigation of the audit expectation gap in the Indonesian public sector, the additional information in the audit report has a limited ability to close the gap. This is possibly because the reader doesn't understand the additional information provided, and the additional information can't close the gap because of the high expectations from the users. Only the accounting practice compliance of an unqualified financial statement and the presence of fraud and errors in unqualified financial statements are gaps that can be effectively closed by the extra information.

2.5. Ways of reducing the audit expectation gap

According to Kwena et al. (2018), it appeared that education is one of the ways of reducing the audit expectation gap, as that group of individuals with higher education about auditing and financial education did not have misunderstandings about the audit process. Kamau (2022) mentioned that the performance gap can be closed by improved audit efforts and fraud detection abilities and the reasonableness gap can be reduced by public knowledge and user needs.

According to Alao et al. (n.d.), a study they conducted in Nigeria reviewed that the audit expectation gap can be reduced via the following two major approaches:

✓ **The defensive approach.** Through this approach, the public should be educated and sensitized on the duties, roles, and responsibilities of auditors and of the managers and directors.

✓ **The constructive approach.** This says that corporate entities should be enacted and enforced to corporate governance codes and principles by the government. The good example of the constructive approach are the regulatory changes regarding the auditors' responsibilities for fraud detection (Quick, 2020).

According to Omodero and Okafor (2020), education is the best technique for reducing the expectation gap about the management responsibilities for detecting and preventing fraud, unlawful activity and errors. They recommended that audit education should be provided at all stages of an audit assignment, during the negotiation with an audit client, the auditor should inform management of his duties, the roles that are statutorily required of him, and the management's obligation for preparing financial accounts. Audit education should also include instruction on standards, Generally Accepted Auditing Principles, and legal positions. The functions of auditors and the appropriate scope of inspection are covered by clauses or sections in every nation's corporate law. As a result, clients and other users of accounting information should be aware of these provisions. To close the expectation gap, there should be seminars, workshops, and specialized training for auditors and users of accounting data on the duties of auditors and management responsibilities.

According to Quick (2020), the audit expectation gap can be reduced by education, but the possibility of implementing the approach is limited, because it is impossible to educate a million stakeholders. Sahlaa et al. (2021) assert that financial statements users and auditors may have different knowledge of the duties of auditors. This may be due in part to the users' education and experience, and the auditors' education, both formal and informal education, add their correct knowledge of the roles and responsibilities of auditors in conducting audits. Before entering the profession, education concerning these tasks and responsibilities must be given to pupils while they are still in school.

3. Research methodology

The study adopted a quantitative research approach and data were collected using questionnaires. The population that the researchers focused on was ACAZ and some of its clients (i.e., Groombridge Primary School, Firstlink Insurance Brokers, and First Money Microfinance). The researchers used census method because the population was less than 25. Table 1 below shows the targeted population.

Table 1. Targeted population

Respondents	Population	Census	Percentage
ACAZ Managing partners	1	1	100
ACAZ Senior management	1	1	100
ACAZ Assistants	2	2	100
ACAZ Attachés	5	5	100
ACAZ clients			
Groombridge Primary School	2	2	100
Firstlink Insurance Brokers	3	3	100
First Money Microfinance	3	3	100
Total	17	17	100

Source: Primary data.

4. Data presentation, analysis, and discussion

4.1. Time spent

Below is a table that shows the time spent in years at ACAZ and at its clients by each respondent. A total of six respondents spent time which is below five years because five of them are attachés and another one is new to the firm and only two respondents have spent time between five and ten years at ACAZ. There is no one who has spent more than 11 years because the company was there in 2018. A Newman Primary School accounting bursary and two accountants from Firstlink Insurance Brokers and First Money spent a time between five and ten years. A Newman Primary School treasurer and one of Lesley's accountants has spent below five years.

Table 2. Time spent in years at ACAZ

Time spent	Below 5 years	5-10 years	11-19 years	20 years and above
Respondents: ACAZ	6	2	0	0
Clients	2	3	0	0

Source: Primary data.

4.2. Identifying and assessing the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error

Figure 1 below shows that, out of 13 respondents, 10 strongly agree, three agree, and none of them are neutral, disagree or strongly disagree that it's the duty of an auditor to recognize and evaluate the risks of a major misstatement about a financial statement, whether as a result of fraud or error. Having a highest total response of 10 representing respondents who strongly agree and a total of 100% of respondents that are agreeing, indicates that there is no gap on the duty that the auditor should recognize and evaluate the risks of a major misstatement about a financial statement, whether as a result of fraud or error.

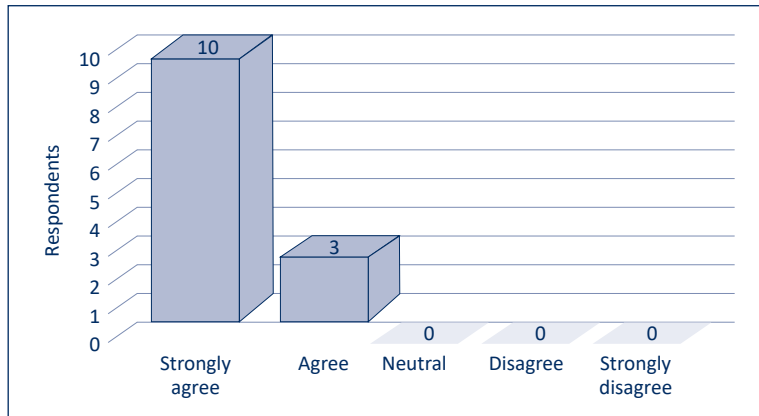

Figure 1. The risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error

Source: Primary data.

4.3. Verifying all facts about the current assets and obtain adequate information on all the resources of the fixed assets of the entity

Table 3. Fixed assets of the entity

	Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree
Number of respondents	9	4	0	0	0
Percentage	69	31	0	0	0

Source: Primary data.

Table 3 above shows that no respondents strongly disagree or disagree or are neutral on confirming all information regarding current assets and gathering sufficient data on all resources related to the entity's fixed assets as a responsibility of an auditor, because they all have 0% (0/13), 31% (4/13) agree on the above, and 69% (9/13) strongly agree. In overall 0% (0/13) disagree and 100% (13/13) agree, which again shows that all respondents are aware that it's the duty of an auditor to verify all information regarding current assets and gathering sufficient data on all resources related to the entity's fixed assets.

4.4. Detection and prevention of fraud and error

Table 4. Detection and prevention of fraud and error

	Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree
Number of respondents	0	0	2	4	7
Percentage	0	0	15.38	30.77	53.85

Source: Primary data.

Table 4 above illustrates that there is no one who strongly agrees or agrees on the responsibility of an auditor in identifying and preventing fraud and error, 15.38% (2/13) respondents are neutral, 30.77% (4/13) disagree, and the remaining seven (53.85%) strongly disagree. Since 84.62% disagree and 0% agree, this means that detection of fraud and error is not the duty of an auditor but, since not all of the respondents disagree and are neutral, it means there are some people who do not know.

4.5. Preparing financial statements

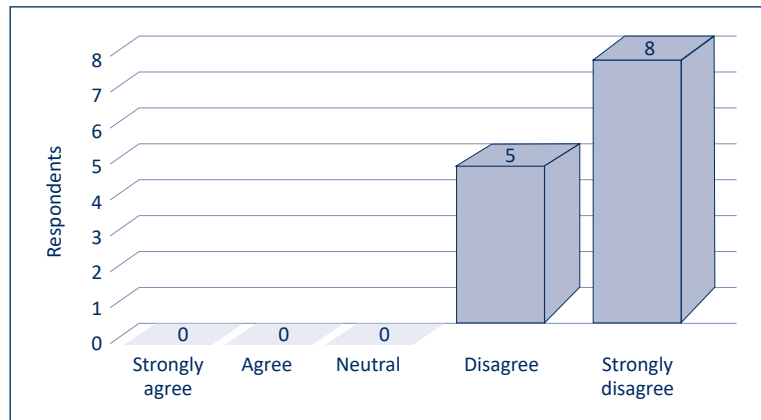

Figure 2. Preparing financial statements

Source: Primary data.

Figure 2 above shows that none of the respondents strongly agrees or agrees and/or are neutral on preparing financial statements as a responsibility of an auditor, five out of 13 disagree and eight also strongly disagree. Since 13 respondents disagree, it means that auditors are not supposed to prepare financial statements for their clients. Both interviewees said that it is not the auditor’s duty to prepare financial accounts for its clients, unless the firm provides an accounting service, not an audit service, which gives 100%.

4.6. Analysis

Table 5. Regression statistics

Regression statistics	
Multiple R	0.439057040
R-squared	0.192771084
Adjusted R-squared	-0.076305221
Standard error	1.640354551
Observations	5

	Coefficients	P-value
Intercept	3.626506024	0.040058
Q16	-0.240963855	0.459495

Source: Primary data.

As shown in the table above, the coefficient is negative (-0.24), meaning that, when the independent variable increases, the dependent variable decreases, the higher the complexity of the audit report in terms of its language, the lesser the understanding of the users. The p-value of the independent variable (0.04) is below 0.05, meaning it is considered statistically significant.

4.7. The audit report affects the understanding of financial users regarding auditing and the role of the auditor

In Figure 3 below, four out of 13 respondents agree, four disagree, and five are neutral on the issue that the audit report affects the understanding of financial users about auditing and the role of the auditor. 100%

of interviews agree that the audit report affects the understanding of financial users regarding auditing and the auditor's role, but provided that the users pay attention to everything presented in it, because most of the users just focus on the entity's financial statements and ignore the rest. Since 30.77% of respondents agree and 30.77% disagree, it is not actually clear if the audit report affects the understanding of financial users about auditing and the role of the auditor.

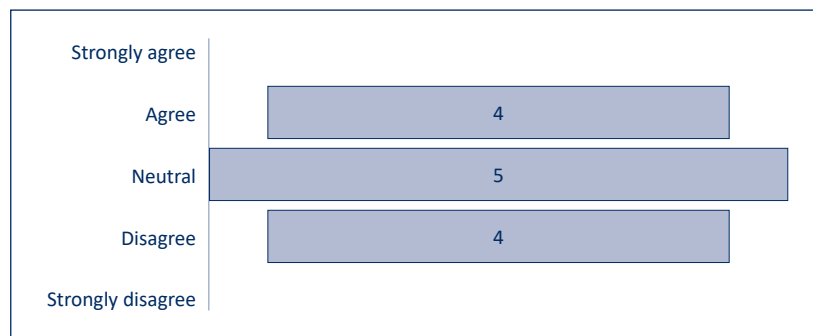

Figure 3. The audit report affects the understanding of financial users regarding auditing and the role of the auditor

Source: Primary data.

Due to the audit language in audit reports, users of financial reports differ in their perception of the meaning of audit reports.

Table 6. Meaning of audit reports

	Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree
Number of respondents	0	7	6	0	0
Percentage	0	53.85	46.15	0	0

Source: Primary data.

Table 6 above illustrates that there were no respondents that strongly agree, disagree or strongly disagree with the fact that, due to the audit language in audit reports, users of financial reports differ in their perception of the meaning of audit reports, 53.85% (7/13) agree and 46.15% (6/13) are neutral. 100% (2/2) of interviewees agree that, due to the audit language in audit reports, users of financial reports differ in their perception of the purpose of audit reports.

Table 7. Regression statistics

Regression statistics	
Multiple R	0.309359217
R-Squared	0.095703125
Adjusted R-squared	-0.205729167
Standard error	1.736180554
Observations	5

	Coefficients	P-value
Intercept	2.64453125	0.077429460
Q18	0.13671875	0.612487763

Source: Primary data.

As shown in the analysis above, the coefficient is positive (0.14), meaning that, when the independent variable increases, the dependent variable also increases. Due to the audit language in audit reports, users of financial reports differ in their perception of the purpose of audit reports. The p-value of the independent variable (0.08) is above 0.05, meaning it is considered statistically insignificant.

The expansion of audit report, like the disclosure of the key audit matters, potentially narrows the audit expectation gap, is presented as follows.

Table 8. The expansion of audit report, like the disclosure of the key audit matters, potentially narrows the audit expectation gap

	Strongly agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly disagree
Number of respondents	0	8	2	3	0
Percentage	0	61.54	15.38	23.08	0

Source: Primary data.

As shown in Table 8 above, 0% (0/13) strongly agree, 61.54% (8/13) agree, 15.38% (2/13) are neutral, 23.08% (3/13) disagree, and 0% (0/13) strongly disagree on the issue that the audit expectation gap may be reduced by the enlargement of the audit report, such as the disclosure of the important audit matters. 50% of the interviewees agree that the audit expectation gap may be reduced by the enlargement of the audit report, such as the disclosure of the important audit matters, only if the readers understand the disclosure, the language and the meaning of those paragraphs. The other 50% was neutral. Having a total of eight which represents the number of total questionnaire respondents who agree, compared to zero respondents who disagree and 50% from interviewees who also agree, indicates that the audit expectation gap may be reduced by the enlargement of the audit report, such as the disclosure of important audit matters.

Table 9. Regression statistics

Regression statistics	
Multiple R	0.240562612
R-squared	0.057870370
Adjusted R-squared	-0.256172840
Standard error	1.772126434
Observations	5

	Coefficients	P-value
Intercept	2.699074074	0.083873469
Q19	0.115740741	0.696686582

Source: Primary data.

As shown in the analysis above, the coefficient is positive (0.12), meaning that, when the independent variable increases, the dependent variable also increases. A positive coefficient of 0.12 indicates that the more the board adds information in the audit report, for example, the going concern paragraph, the more the audit expectation gap is reduced. The p-value of the independent variable (0.08) is above 0.05, meaning that it is considered statistically insignificant.

5. Conclusions

Due to a lack of public awareness and education regarding the roles, responsibilities, powers, and rights of an auditor, the level of assurance of the audit report and the independence of auditors in the performance

of their duties, the structure of the financial statements that have been audited is too ambiguous for users to comprehend, which accounts for the users' misinterpretation of financial statements, as mentioned by [Gaye and Colley \(2020\)](#). In contrast to the gap in the users' impressions of financial statements, the new information efficiently closes the gap relating to the existence of fraud and errors in unqualified financial statements. The reader's lack of understanding of the additional information offered and the additional information's inability to fill the gap caused by the user's high expectations are the two potential causes.

This paper contributes to the understanding of the audit expectation gap by highlighting the need for enhanced public education on auditors' roles and responsibilities, thus fostering clearer communication through audit reports. Additionally, while acknowledging the limitations of current public awareness and understanding, it opens avenues for future research into effective strategies for improving the interpretation of financial statements and bridging the expectation gap.

References

1. Abdelfattah, T., Elmahgoub, M., Elamer, A.A. (2021), *Female Audit Partners and Extended Audit Reporting: UK Evidence*, *Journal of Business Ethics*, Vol. 174, pp. 177-197, <https://doi.org/10.1007/s10551-020-04607-0>.
2. Abdulahad, A.F. (2021), *The Ability to Reduce the Expectation Gap between Financial Reporting Users and Auditors: An Analytical Study of Audit Offices in Iraq*, *Economic Annals-XXI*, Vol. 188, No. 3-4, pp. 174-181, <https://doi.org/10.21003/ea.V188-20>.
3. Abiola, J.O. (2015), *Audit Expectation Gap: Auditors in Unending Role Conflict?*, *International Journal of Development and Management Review*, Vol. 10, No. 1.
4. Akhtar, I. (2016), *Research Design*, in *Research in Social Science: Interdisciplinary Perspectives*, Social Research Foundation, Kanpur, India, pp. 68-84.
5. Alao, A.A., Akingunola, R.O., Akintoye, I.R. (n.d.), *Audit Expectation Gap: A Literature Review*, in *Proceedings of the 7th Annual International Academic Conference on Accounting and Finance Disruptive Technology: Accounting Practices, Financial and Sustainability Reporting*, pp. 1-13.
6. Bamberger, M. (2022), *Importance of Mixed-Method Approaches in Development Research and Evaluation*, *International Initiative for Impact Evaluation*, <https://www.3ieimpact.org/blogs/importance-mixed-methods-approaches-development-research-and-evaluation>.
7. Boru, L.T. (2018), *Research Design and Methodology*, PHD Thesis, Chapter 5, University of South Africa, <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.21467.62242>.
8. Calzon, B. (2021), *Your Modern Business Guide to Data Analysis Methods and Techniques*, <https://www.scribd.com/document/610469750/Your-Modern-Business-Guide-To-Data-Analysis-Methods-And-Techniques-by-Bernardita-Calzon-2021>.
9. Creswell, J.W., Hirose, M. (2019), *Mixed Methods and Survey Research in Family Medicine and Community Health*, *BMJ*, Vol. 7, No. 2, <https://doi.org/10.1136/fmch-2018-000086>.
10. Diolas, A. (2021), *Closing the Expectation Gap in Audit: The Way Forward on Fraud and Going Concern: A Multi-Stakeholder Approach*, *ACCA*, https://www.accaglobal.com/gb/en/professional-insights/global-profession/closing-expectation-gap-audit_way-forward.html.
11. Dung, N.N.K., Tuan, D.A. (2019), *The Study of Audit Expectation Gap: The Auditor's Responsibilities in a Financial Statement Audit in Vietnam*, *Asian Economic and Financial Review*, Vol. 9, No. 11, pp. 1227-1254, <https://doi.org/10.18488/journal.aefr.2019.911.1227.1254>.
12. Ebimobowei, A., Kereotu, O.J. (2011), *Role Theory and the Concept of Audit Expectation Gap in South-South, Nigeria*, *Current Research Journal of Social Sciences*, Vol. 3, No. 6, pp. 445-452.
13. Elmarzouky, M., Hussainey, K., Abdelfattah, T. Karim, A.E. (2022), *Corporate Risk Disclosure and Key Audit Matters: The Egocentric Theory*, *International Journal of Accounting & Information Management*, Vol. 30, No. 2, pp. 230-251, <https://doi.org/10.1108/IJAIM-10-2021-0213>.

14. Fleming, J., Zegwaard, K.E. (2018), *Methodologies, Methods and Ethical Considerations for Conducting Research in Work-Integrated Learning*, International Journal of Work Integrated Learning, Vol. 19, No. 3, pp. 205-213.
15. Gaye, T.T., Colley, L. (2020), *An Investigation of Audit Expectation Gap in the Public Sector in Sub-Saharan Africa: The Case of the Gambia*, Master Thesis, Kristianstad University Sweden.
16. Ghandour, D.A.M. (2019), *Evaluation of Audit Expectation Gap in Sudan: Existence, Causes, and Subsequent Effects*, International Journal of Business Administration, Vol. 10, No. 3, pp. 132-151, <https://doi.org/10.5430/ijba.v10n3p132>.
17. Gutierrez, E., Minutti-Meza, M., Tatum, K.W., Vulcheva, M. (2018), *Consequences of Adopting an Expanded Auditor's Report in the United Kingdom*, Review of Accounting Studies, Vol. 23, No. 4, pp. 1543-1587, <https://doi.org/10.1007/s11142-018-9464-0>.
18. He, Y. (2021), *The Report of the Audit Expectation Gap and Audit Market*, Probe – Accounting, Auditing and Taxation, Vol. 3, No. 1, pp. 71-74, <https://doi.org/10.18686/aat.v3i1.1371>.
19. Idris, O.A., Ojemen, E.C. (2012), *Existence and Nature of Audit Expectation Gap: Nigerian Perspective*, Asian Economic and Financial Review, Vol. 2, No. 8, pp. 1051-1063, <https://archive.aessweb.com/index.php/5002/article/view/949>.
20. Jilcha, K.S. (2019), *Research Design and Methodology*, <https://doi.org/10.5772/intechopen.85731>.
21. Jongbo, O.C. (2014), *The Role of Research Design in a Purpose Driven Enquiry*, Review of Public Administration and Management, Vol. 3, No. 6, pp. 87-94.
22. Kamau, C.G. (2022), *Considerations for Bridging the Audit Expectation Gap: A Desk Review*, African Journal of Commercial Studies, Vol. 1, No. 1, pp. 1-8.
23. Kenton, W. (2022), *Audit Risk Model: Explanation of Risk Assessment*, <https://www.investopedia.com>.
24. Koh, H.C., Woo, E.-S. (1998), *The Expectation Gap in Auditing*, Managerial Auditing Journal, Vol. 13, No. 3, pp. 147-154, <https://doi.org/10.1108/02686909810208038>.
25. Kwena, M., Yaeesh, Y., Nirupa, P., Fatima-Zahra, O. (2018), *Does the Revised Audit Report Reduce the Expectation Gap in South Africa?*, Meditari Accountancy Research Conference, Sun City, South Africa.
26. Liggio, C.D. (1975), *The Expectation Gap: The Accountant's Legal Waterloo?*, Journal of Contemporary Business, Vol. 3, pp. 27-44.
27. Lindemann, T. (2021), *Conflict of Interest: A Research Integrity and Research Ethics Perspective*, <https://embassy.science/wiki/Theme:2f1668e3-c46b-44b0-bf6a-fc4698b671ca>.
28. Mahadevaswamy, G.H., Mahdi, S. (2008), *Audit Expectation Gap in Auditor Responsibilities: Comparison between India and Iran*, International Journal of Business Management, Vol. 3, No. 11, <https://doi.org/10.5539/ijbm.v3n11p134>.
29. Mahdi, S. (2010), *Evaluating Effectiveness of External Auditors' Report: Empirical Evidence from Iran*, Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences, Vol. 4, No. 1, pp. 69-83.
30. Manglaris, A.A., Brewitz, T. (2020), *The Audit Expectation Gap: Exploring the Auditor's Roles and Responsibilities from Knowledge, Performance, and Evolution Gap Perspectives*, Student Thesis, Jönköping University.
31. Manu, K.M. (2013), *Sources of Data in Research*, <https://www.slideshare.net/slideshow/source-of-data-in-research/20852041>.
32. Miller, R.L. (2019), *Finding and Using Tests and Instruments for Research*, Faculty Publications and Presentations, https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?params=/context/lib_fac_pubs/article/1209/&path_info=Finding_and_Using_Tests_and_Instruments.pdf.
33. Nguyen, L. (2023), *10 Methods of Data Presentation (Examples and Great Tips)*, <https://ahaslides.com>.
34. Ogoun, S., Odogu, T.K.Z. (2020), *The Adequacy of the Auditor's Report in the Anti-Graft Age: A Forensic View*, iBusiness, Vol. 12, No. 1, pp. 13-32, <https://doi.org/10.4236/ib.2020.121002>.
35. Olaoye, S.A., Agugom, T.A., Safiriyu, S.E., Abiola, T. (2019), *Independence of Statutory Auditor and Reliability of Financial Statements: Evidence from Listed Manufacturing Companies in Nigeria*, International Journal of Asian Social Science, Vol. 9, No. 8, pp. 436-449, <https://doi.org/10.18488/journal.1.2019.98.436.449>.

36. Omodero, C.O., Okafor, M.C. (2020), *Audit Education as an Effective Tool for Narrowing Audit Expectation Gap: Evidence from Literature Review*, Journal of Educational and Social Research, Vol. 10, No. 5, pp. 240-252, <https://doi.org/10.36941/jesr-2020-0102>.
37. Popal, I., Daabas, M. (2017), *The Expectation Gap on the Auditing Profession. A Study about the Expectations Business Administration Students from the Kristianstad University Have on the Auditing Profession*, Bachelor Thesis, Kristianstad University, <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1260795/FULLTEXT01.pdf>.
38. Pramono, A.J., Hanief, R. (2022), *An Investigation of Audit Expectation Gap in Indonesia's Public Sector*, Jurnal Tata Kelola dan Akuntabilitas Keuangan Negara, Vol. 8, No. 1, pp. 1-21, <https://doi.org/10.28986/jtaken.v8i1.674>.
39. Quick, R. (2020), *The Audit Expectation Gap: A Review of the Academic Literature*, Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie, Vol. 94, No. 1/2, pp. 5-25, <https://doi.org/10.5117/mab.94.47895>.
40. Sahlaa, W.A., Qalbiah, N., Fattah, T.K. (2021), *The Audit Expectation Gap: How Can Auditing Teaching Mitigate It?*, Indonesian Journal of Applied Accounting and Finance, Vol. 1, No. 2, pp. 123-139, <https://doi.org/10.31961/ijaaf.v1i2.1372>.
41. Trigueros, R., Juan, M., Sandoval, F.H. (2017), *Qualitative and Quantitative Research Instruments: Research Tools*, https://www.researchgate.net/publication/323014697_QUALITATIVE_AND_QUANTITATIVE_RESEARCH_INSTRUMENTS_Research_tools.
42. Volosin, E. (2008), *The Theories of Audit Expectations and the Expectations Gap*, <https://www.grin.cpm/document/116911>.
43. Yliopiston, J.V. (2010), *A Theoretical Examination of the Role of Auditing and the Relevance of Audit Reports*, Vaasa, https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-298-4.pdf.
44. ACCA (2019), *Closing the Expectation Gap in Audit*, <https://www.accaglobal.com/gb/en/professional-insights/global-profession/expectation-gap.html>.
45. ACCA Global (2009), *ISA 240 (Redrafted), Auditors and Fraud – and the End of Watchdogs and Bloodhounds*, www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/pdf/sa_march09_jones.pdf.
46. Accounting Tools (2023), *Audit Report Definition*, <https://www.accountingtools.com>.
47. Audit Quality Forum (2005), *Agency Theory and the Role of Audit*, www.icaew.com/-/media/corporate/files/technical/audit-and-assurance/audit-quality/audit-quality-forum-fundamentals/fundamentals-agency-theory-and-the-role-of-audit.ashx.
48. ClicData (2022), *Data Reliability: A Challenge to Address to Becoming Data-Driven*, <https://www.clicdata.com>.
49. GoCardless (2020), *What is the Expectation Gap in Auditing*, <https://gocardless.com/en-us/guides/posts/what-is-expectation-gap/>.
50. IAASB (2015), *International Standard on Auditing (ISA) 700 (Revised), Forming an Opinion and Reporting on Financial Statements*, <https://www.iaasb.org/publications/international-standard-auditing-isa-700-revised-forming-opinion-and-reporting-financial-statements>.
51. IAASB (2021), *Fraud and Going Concern in an Audit of Financial Statements: Exploring the Differences Between Public Perceptions about the Role of the Auditor and the Auditor's Responsibilities in a Financial Statement Audit*, <https://www.iaasb.org/publications/fraud-and-going-concern-audit-financial-statements>.
52. ICAEW (2018), *Local Public Audit: Expectation Gap. A Special Report*, www.icaew.com/-/media/corporate/files/about-icaew/what-we-do/policy/local-public-audit-expectation-gap.ashx.
53. IESBA (2013), *Change to the Definition of "Those Charged with Governance" in, and Related Changes to, the Code of Ethics for Professional Accountants*, <https://www.ethicsboard.org/publications/change-definition-those-charged-governance-and-related-changes-code-ethics-professional-accountants>.
54. Office of the Director of Corporate Enforcement (2018), *The Principal Duties and Powers of Auditors under the Companies Act*, [https://www.odce.ie/Portals/0/Auditors%20-%20Lo%20Res%20\(web\)%202018.pdf](https://www.odce.ie/Portals/0/Auditors%20-%20Lo%20Res%20(web)%202018.pdf).
55. Study Hub Learning Resources (2020), *Advice on Specific Study Skills Topics, Plus Downloadable Resources with Useful Study Strategies*, The University of Edinburgh, <https://institute-academic-development.ed.ac.uk/study-hub/learning-resources>.